صبح صادق

هفته‌نامه | سیاسی، فرهنگی و اجتماعی | سال بیست و سوم | شماره ۱۱۴۸ | دوشنبه ۲۵ تیر ۱۴۰۳ | ۹ محرم ۱۴۴۶ | ۱۵ جولای ۲۰۲۴ | ۱۶ صفحه

تاسوعا و عاشورای حسینی
و سالروز شهادت امام سجاد (ع)
را تسلیت می‌گوییم

۱۵ پاسدار
سردار سرلشکر سلامی
فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

سیطره بر ملت‌های مسلمان ناممکن است

۳ دیدگاه
علی حیدری
برای ثبت در تاریخ!

۴ دریچه
رضا صارمی
دیکتاتوری بایدن!

۳ نگاه
در گفت‌وگو با هادی محمدی تحلیل‌گر ارشد روابط بین‌الملل مطرح شد
معطل‌سازی و حداقل‌سازی سیاست غرب است

۳ راهبرد

خانه مقاومت

صبح صادق پیام منتخب ملت به دبیرکل حزب الله لبنان را نشانه‌شناسی می‌کند

۵ جهان

ثبات در سیاست خارجی

۳ راهبرد

منتخب ملت و دیپلماسی عزت

۲ نگاه

هنر هیئتی بودن

شماره ۱۱۴۸ | دوشنبه ۲۵ تیر ۱۴۰۳
صبح صادق

سرمقاله

برای ثبت در تاریخ!

علی حیدری
سردبیر

آخرین دیدار هیئت دولت سیزدهم کمتر از دو ماه پس از حادثه بالگرد و شهادت شهدای پرواز اردیبهشت برگزار شد. دیداری که در آن جای رئیس‌جمهور مردمی و دلسوز، آیت‌الله رئیسی و وزیر امور خارجه انقلابی، دکتر امیرعبداللهیان خالی بود.

رهبر معظم انقلاب در در دیدار اعضای هیئت دولت سیزدهم، تلاش بی‌وقفه برای حل مشکلات توده‌های مردم، اعتقاد عمیق به توانایی‌های داخلی، صراحت در اعلام مواضع دینی و انقلابی، خستگی‌ناپذیری، مأیوس نشدن، امیدواری و خوش‌بینی، رعایت تعامل و عزت‌مندی در سیاست خارجی، اهتمام به اجرای طرح‌های بزرگ، تواضع و بردباری و معنویت و ذکر و توسل را از ویژگی‌های برجسته فردی و کاری شهید رئیسی دانستند و گفتند: «رئیسی عزیز به عنوان یک الگو نشان داد می‌توان به عنوان رئیس‌جمهور یک کشور از مجموعه این خصوصیات فکری، قلبی و عملی برخوردار بود و آن را در عمل دنبال کرد.»

دولت «کار و امید و حرکت» عنوانی بود که رهبر فرزانه انقلاب بر دولت سیزدهم گذاشتند. در کنار همه شاخصه‌های خوب و مثبت دولت شهید رئیسی، این ویژگی‌ها دربرگیرنده نظام فکری و عملی دولت سیزدهم است که رفتار و عملکرد دولتمردان هم در چارچوب آنها قابل تحلیل و ارزیابی است. در پرتو این ویژگی با نگاهی به کمتر از سه سال فرصت خدمت دولت سیزدهم روشن می‌شود، از فرصت‌های اندک هم می‌توان برای اتفاقات بزرگ و کارهای عظیم بهره برد؛ کارهایی که تا سال‌های سال کام مردم نقاط گوناگون کشور را شیرین خواهد کرد.

«امید» و «حرکت» به منزله سرلوحه برنامه‌های قوه مجریه از روزهای اول دولت سیزدهم مورد توجه رئیس‌جمهور شهید بود. ایمان و امید به آینده و «اعتقاد عمیق به توانایی‌های داخلی» موجب می‌شود بن‌بستی در کشور وجود نداشته باشد. این باور با «نمی‌توانیم» و «نمی‌شود» بیگانه است و مؤید حرکت در بخش‌های گوناگون صنعتی و اقتصادی، حتی فرهنگی و اجتماعی است و هرجا که به آن توجه شده شاهد موفقیت‌های چشمگیری بوده‌ایم؛ مانند صنعت دفاعی کشور.

«خستگی‌ناپذیری» و «مأیوس نشدن» نتیجه و ماحصل امید به فرآیندهایی است که در صورت تداوم و تلاش به حل مشکلات و برداشته شدن موانع منجر می‌شود. موانعی که به دلیل خلأهای قانونی یا تدابیر ضعیف و غلط اجرایی دامنگیر تولیدکنندگان و فعالان عرصه اقتصادی و بازار است. حافظه تاریخی مردم هنوز از مدیران و مسئولانی که به جای تلاش شبانه‌روزی و حضور در میدان کار و خدمت، می‌خواستند از پشت میزها و اتاق در بسته مسائل کشور را حل کنند، خاطرات تلخی دارد که امیدواریم هیچ گاه تکرار نشود.

مرور این ویژگی‌های شهید جمهور در بیان و کلام امام خامنه‌ای از یک سو برای قدردانی از مجاهدت‌های رئیس‌جمهور شهید بود و از سوی دیگر بازنمایی الگوی عملی و قریب به ذهن از یک رئیس‌جمهور که رفتار و منش و مدیریت و عملکردش از اذهان مردم پاک نشده است.

اما رهبر حکیم انقلاب در بیان چرایی تبیین این ویژگی‌ها و شاخصه‌ها گفتند: «این ویژگی‌ها برای تبیین یک الگو و ثبت در تاریخ بیان شد تا معلوم شود رئیس قوه مجریه می‌تواند مجموعه‌ای از فضایل فکری، قلبی و عملی داشته باشد و آنها را در عملکرد حاکمیتی و فردی خود دنبال کند.»

هنرِ هیئتی بودن

مهدی سعیدی
جریان‌شناس سیاسی

فلسفه هیئات مذهبی مبتنی بر بازخوانی و ذکر نام و مرام اهل بیت(ع) و در رأس آن حضرت اباعبدالله الحسین(ع) شکل گرفته است. بدون شک، بی‌توجهی به حقیقت این فلسفه موجب خواهد شد تا دچار نوعی قشری‌گری و فرمالیسم شده و در ظواهر اعمال و مناسک باقی بمانیم و تهی از معنا، مشغول به عملی شویم که راهگشای ما به سوی حقیقت نباشد!

تلاش برای توجه به این فلسفه با طرح سؤالاتی همراه خواهد بود که همواره در ذهن دوستداران مکتب اهل بیت(ع) مطرح بوده است. سؤالاتی از این قبیل که چرا باید از قیام امام حسین(ع) و ماجرای کربلا با این وسعت یاد کرد؟ چرا گریه بر اباعبدالله الحسین(ع) تا این حد سفارش شده است؟ در زمانه ما چه نیازی به یادآوری ماجرای کربلا و نهضت حسینی داریم؟ قیام امام حسین(ع) پاسخگوی چه نیازی از نیازهای نسل جوان امروز است؟ سؤالاتی تأمل‌برانگیز که پاسخ به آنان می‌تواند معیاری برای تعریف هویت و شاخص هیئت انقلابی باشد.

طرح این پرسش‌ها ما را به حقیقتی بزرگ‌تر راهنمایی می‌کند که آن سبک زندگی حسینی است. حقیقت آن است که ذکر نام اباعبدالله(ع) یادکرد حادثه‌ای مانده در تاریخ نیست که غبار گذر روزگار آن را به فراموشی بسپارد. تکرار نام حسین(ع) یادآوری و بازخوانی نوعی از مرگ نیست، بلکه سخن از سبک زندگی است که از چگونه زیستنی سخن می‌گوید که نهایت آن، آن گونه مردنی شرافتمندانه است! الگویی که برای بشریت سرگردان همه اعصار تاریخ می‌تواند نجات‌بخش باشد.

بازخوانی دفتر عاشورا آشنایی با جریان عدالت‌خواه تاریخی است که مسئولانه زیستن را می‌آموزاند و خود را وقف ایستادگی در برابر ظلم و ذلت کرده و روحیه مبارزه و انقلابی‌گری را به کالبد جامعه مرده تزریق می‌کند. سرور و سالار شهیدان پیام‌آور حریت و آزادگی است و تلاش‌گر بزرگ برای اقامه امر به معروف و نهی از منکر و احیاگر اسلام نابی که در شام فراگیر حاکمیت اموی، نویدبخش صبح ظهور حکومت علوی است!

حرکت امام حسین(ع) تنها نهضتی انفعالی و واکنشی به وضع موجود نیست! بلکه فراتر از آن ارائه الگویی برای همه ملت‌های در بند است که «خوب زیستن» دغدغه آنان است. غایت حرکت حسینی تحقق تمدنی اسلامی است که در آن زندگی عاشورایی، «الگوی زیست مسلمانی» بشریت است. در آن تمدن همه مفاهیم متعالی از عدالت و آزادی و صلح و امنیت و معنویت و اخلاق تجلی خواهد یافت.

با این نگاه، هینتی را می‌توان هیئت انقلابی دانست که در مسیر تحقق تمدن اسلامی و تعیین «الگوی زیست حسینی» قدم بر می‌دارد. هینتی می‌تواند خود را مفتخر به عزای حسینی بداند که اعضای آن در مسیر تحقق حکومت اسلامی و حفظ و صیانت و ارتقای آن قدم بردارند.

تربیت‌یافتگان هیئت انقلابی، انسان‌های مسئول و دردمندی هستند که در برابر مشکلات اجتماعی و اقتصادی جامعه بی‌تفاوت نیستند. همان‌هایی هستند که در مواقع حوادث تلخی، چون سیل، زلزله و... پیشگامان خدمت به مردمند، خانه به دوشانی که غم سیلاب ندارند! همان‌هایی که غم نان مردم دارند و تابستان جوانی‌شان را در اردوی جهادی روستاهای محروم کرمان و سیستان و... می‌گذرانند! همان جوانانی که در عرصه جهاد علمی نیز پرچمداران گمنام شعار «ما می‌توانیم» بوده و بی‌مزد و بی‌منت برای چرخش چرخ صنعت و اقتصاد کشور تلاش می‌کنند.

بصیر مردانی که در کوران فتنه‌های سال ۱۳۷۸، ۱۳۸۸، ۱۴۰۱ و...، جبهه حق و باطل را تشخیص داده و عمار وار پای امام زمان‌شان ایستادند و خط نفاق و فتنه را رسوا کردند. همان‌هایی که مرزهای اسلام در شام و عراق و یمن را با جوانی و شجاعت‌شان به مراقبت و پاسداری ایستاده‌اند! و شهیدانی که در مسیر اعتلای کلمه حق، جان آغشته به خون سرخ گلوی‌شان را در مسلخ عشق هدیه به جانان کردند! تربیت‌یافتگان هیئت انقلابی همت‌ها و باکری‌ها و زین‌الدین‌ها و احمدی روشن‌ها و حججی‌ها هستند!

در نهایت، همان‌هایی که اهل انتظارند! «فَمِنهُم مَن قَضیٰ نَحبَهُ وَمِنهُم مَن یَنتَظِرُ».

معطل‌سازی و حداقل‌سازی سیاست غرب است

در گفت‌وگو با هادی محمدی تحلیل‌گر ارشد روابط بین‌الملل مطرح شد

احسان بهاری
کارشناس سیاسی

شکی در این نیست که یکی از شروط اصلی پیشرفت کشور اتخاذ سیاست خارجی است که به تامین منافع ملی منجر شود. این روزها که دوگانگی بین ذهنیت(گفتمان سازش) و عینیت(گفتمان مقاومت) در سیاست خارجی رئیس‌جمهور منتخب شکل گرفته، لازم است راه حل این دوگانگی را از زبان «هادی محمدی» کارشناس روابط بین‌الملل بشنویم. در ادامه مشروح این گفت‌وگو آورده می‌شود.

ذهنیتی که ما در مناظرات انتخاباتی از رئیس‌جمهور منتخب آقای پزشکیان شاهد بودیم، به نوعی بازگشت به دهه ۹۰ و گفتمان سازش بود؛ اما آنچه امروز از ایشان شاهد هستیم، گفتمان مقاومت است. چقدر این منطق مقاومت با آن ذهنیت سازش جور در می‌آید؟

شخصیت رئیس‌جمهور منتخب مسعود پزشکیان به گونه‌ای است که نشان می‌دهد به یک سری اصول و ارزش‌ها پایبند است. تکیه ایشان به عدالت، نهج‌البلاغه، مقاومت و رسیدگی به فقرا همه بر این گزاره تأکید دارد. پایبندی به این ارزش‌ها مطمئناً آینده و چشم‌انداز روشنی برای کشور و ارتباط ما با کشورهای همسایه رقم خواهد زد؛ اما انتظار داریم این حرف‌ها در مقام عمل هم خودش را نشان بدهد؛ چرا که برخی افراد حاضر در ستاد انتخاباتی پزشکیان عکس موضع‌گیری رئیس‌جمهور منتخب موضع گرفته‌اند. بنابراین، این احتمال وجود دارد که حضور آنها در دولت چهاردهم بتواند نظر و رأی امروز دکتر پزشکیان را تغییر بدهند. در یادداشت پزشکیان در روزنامه «تهران تایمز» با عنوان «پیام من به جهان جدید» از مذاکره با اتحادیه اروپا سخن به میان آمده است. این در حالی است که سند راهبردی بین ایران و روسیه در حال انعقاد است. از طرفی هم هنوز اتهامات ناتو علیه ایران نسبت به کمک‌های پهپادهای ایرانی به روسیه در جنگ با اوکراین در جریان است.

سیاست خارجی دولت آینده اگر متعادل بوده و در راستای به دست آوردن منافع ملی قدم بردارد، امیدوارکننده خواهد بود؛ اما اگر بخواهد به غرب امتیاز بدهد و چیزی به دست نیاورد و همچنین ارتباط با شرق را به محاق ببرد، مطمئناً بازگشت به عقب خواهد بود. چنانچه در تاریخ یک مرتبه این رویه را مشاهده کرده‌ایم؛ هنگامی که برجام شکل گرفت، خبری از برجام۱، ۲، ۳ و۴ نبود؛ اما وقتی غرب دید که ما تمام خواسته‌های آنان را مو به مو انجام داده‌ایم، برآوردسازی خواسته خودش را از این طریق دید و برجام‌های بعدی را هم در دستور کار قرار داد.

سیاست غرب معطل‌سازی و حداقل‌سازی است. او از کشور مقابل می‌خواهد با کنار کشیدن و امتیاز دادن سلطه خود را غالب کند. آنچه از دکتر پزشکیان تا کنون دیده‌ایم، ایستادگی در برابر غرب و اتحاد با محور مقاومت بوده است. امیدواریم که دکتر پزشکیان ارتباط خود با رهبر معظم انقلاب و نیروهای انقلابی را همانطور که در ابتدا آغاز کرده، ادامه دهد.

این نکته را باید توجه داشته باشیم که شرایط امروز سیاست خارجه کشور به نوعی نقطه عطف پیشرفت کشور در تحولات منطقه‌ای و جهانی است؛ به گونه‌ای که اگر شرایط امروز سیاست خارجه را به واسطه بهانه‌های واهی مانند ارتباط با غرب تقلیل بدهیم و نادیده‌انگاری کنیم، در زمین بازی غرب که همان معطل‌سازی باشد، بازی کرده‌ایم؛ آن هم در شرایطی که غرب هیچ هزینه‌ای برای انجام این برنامه پرداخت نکرده است. بنابراین، اگر برنامه امروز سیاست خارجی ما در جهت ارتقای سطح تعاملات و ارتباطات خود با کشورهای شرقی مانند روسیه، چین و حتی شرکای پیمان شانگهای و بریکس باشد، شتاب پیشرفت کشور کند نخواهد شد؛ بلکه به عکس استفاده از این فرصت‌ها موجبات پیشرفت کشور را فراهم خواهد کرد.

جالب اینجاست که اگر ما خودمان را معطل کشورهای غربی کنیم، این را باید بدانیم که کشورهای شرقی و همسایگان، معطل ما نمی‌مانند و با گزینه‌های دیگر مسائل و کارهای خود را پیش می‌برند و این ریل گذاری که دولت سیزدهم جلو برده است، از کار خواهد افتاد.

یعنی شما معتقدید که حرف‌های امروز رئیس‌جمهور را باید در کنار عملکرد دولت او قرار داد و صرف این یادداشت‌ها و صحبت‌ها نمی‌شود نتیجه گرفت؟

همانطور که گفتیم تمام این حرف‌ها نوید یک حرکت درست و سنجیده است؛ اما برای اینکه دقیق‌تر به مسئله نگاه کنیم و قاطعانه‌تر در این خصوص صحبت کنیم، باید به برنامه‌ها و تفکراتی که کابینه دولت چهاردهم مطرح می‌کند، نگاه کنیم. افرادی که در این کابینه حضور پیدا خواهند کرد، نقش مهمی در آینده کشور دارند و همانطور که گفتیم نقطه عطفی در آینده کشور ایجاد خواهند کرد. بنابراین، روی این نظریاتی که پزشکیان مطرح می‌کند، نمی‌توان به صورت قاطع نظر داد.

با توجه به نکته که گفتید و با توجه به اتفاقات منطقه و تغییر نظم بین‌الملل به نظر شما وزیر امور خارجه ایران در دولت چهاردهم چه ویژگی باید داشته باشد و چه اولویت‌هایی را باید در برنامه‌های کاری خود لحاظ کند؟

اگر اعتقاد ما این باشد جهان در یک مرحله انتقالی پرشتاب است و انتخاب وزیر امور خارجه صحیح می‌تواند در تحولات منطقه‌ای و جهانی می‌تواند جایگاه ایران را ترسیم کند، مسلم است که راه درست را رفته‌ایم؛ از این رو کسی که در این دوران وزیر امور خارجه می‌شود، باید کسی باشد که برای تحقق این هدف که همان ارتقای جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی ایران است، قدم بردارد و این مهم جز با اهمیت دادن به گفتمان محور مقاومت طبق چارچوب‌های رهبر معظم انقلاب شکل نمی‌گیرد. بنابراین اگر خدایی نکرده کسی که جایگاه ایران برایش مهم نیست، این پست را اشغال کند تمام دستاوردهای ایران و محور مقاومت از جمله عملیات وعده صادق و ایستادگی در مقابل رژیم صهیونیستی را به فراموشی خواهد کشاند. بنابراین، کسی که در وزارت امور خارجه پا می‌گذارد، باید به این نکته واقف باشد؛ زیرا از دل محور مقاومت بود که برخی کشورها همانند عربستان از طریق کشور چین درصدد عادی سازی روابط با ایران برآمد و همچنین بحرین از طریق روسیه خواست که روابطش با ایران عادی شود. اینها هرکدام نتیجه مقاومت ایران در منطقه است.

آیا منظور شما این است که گفتمان مقاومت می‌تواند روابط ما را با دیگر کشورهای دنیا تصحیح کند؟

دقیقا همینطور است. بنابراین وقتی ایالات متحده می‌بیند شما در مقابل رژیم صهیونیستی هم از اراده، هم از شجاعت و هم از ابزار، هم از تفکر استراتژیکی و راهبردی برخوردار هستید، در بسیاری از مسائل مجبور می‌شود که کوتاه بیاید. برای نمونه، در ماجرای تصمیم حمله رژیم صهیونیستی به جنوب لبنان، آمریکا با صراحت به رژیم صهیونیستی اعلام می‌کند که اگر ایران پشت جبهه مقاومت لبنان باشد، من در این جنگ حضور پیدا نخواهم کرد و تنها حمایت ما از شما در خصوص سلاح و مهمات خواهد بود. بنابراین، پیگیری و ادامه گفتمان مقاومت سبب خواهد شد تا آمریکایی‌ها به تعهدات خودشان عمل کنند و امتیازات معقولی را که حق جمهوری اسلامی است، به ایران بدهند.

خانه مقاومت

صبح صادق پیام منتخب ملت به دبیرکل حزب الله لبنان را نشانه‌شناسی می‌کند

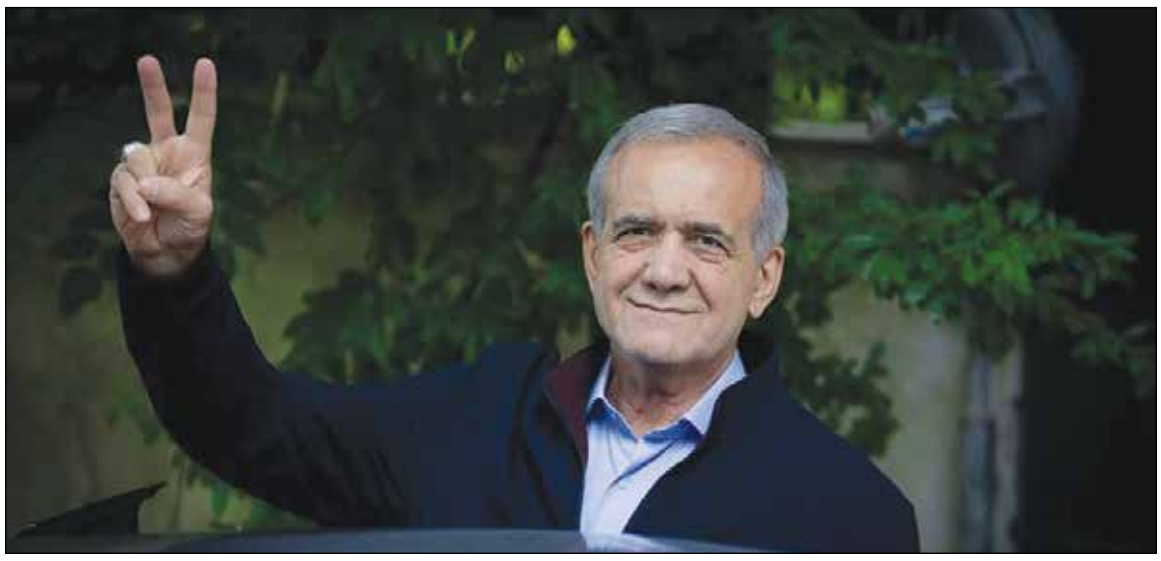

عزیز غضنفری
عضو شورای
سیاست‌گذاری صبح صادق

معمولاً در نظام‌های سیاسی دنیا، آمد و شد دولت‌ها در اصول سیاست خارجی کشورها تفاوت چندانی ایجاد نمی‌کند و تغییرات عمدتاً در تاکتیک‌ها و نحوه اجرای سیاست‌های مشخص شده است. جمهوری اسلامی ایران نیز از این قاعده مستثنا نیست. با این حال، یک حقیقت نیز وجود دارد و آن، اینکه نوع نگاه و نگرش مجریان سیاست خارجی به تحولات و بازیگران روابط بین‌الملل در تحقق اهداف سیاست خارجی نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا می‌کند. برای نمونه، هر چند وضعیت کنونی که در برجام پدید آمده، ناشی از خروج یکجانبه آمریکا از توافق هسته‌ای است، اما نمی‌توان از محاسبات و خطاهای صورت گرفته در درون کشور صرف‌نظر کرد. ترامپ آن روزی قاطعانه تصمیم گرفت از برجام خارج شود که اطمینان یافته بود دولت ایران در برجام باقی می‌ماند. شاید اگر محاسبات ترامپ از رفتارهای واکنشی ایران به صورت دیگری رقم می‌خورد، خطرپذیری خروج از برجام برای او به شدت افزایش پیدا می‌کرد. اهمیت نقش سیاست داخلی در سیاست خارجی تا آن حد است که گفته می‌شود هیچ پروژه‌ای در سیاست خارجی موفق نخواهد شد، مگر آنکه پیش از آن در درون یک نظام سیاسی، اجماع نظر قاطع پدید آید و محاسبات و اقدامات صحیح طراحی و اجرایی شود.

با وجود برخی اختلافات، همه دولت‌های پس از انقلاب اسلامی در موضوعات مهم و اصلی سیاست خارجی در یک مسیر و چارچوب حرکت می‌کردند. برای نمونه، درباره آمریکا اقتضائات زمان و مکان و ذائقه دولت‌ها همواره در نظر گرفته شده است، اما هیچ گاه از خطوط ثابت تخطی نشده است. جبهه مقاومت نیز همواره مورد توجه دولت‌های جمهوری اسلامی بوده است؛ چرا که رؤسای دولت‌ها خود وقتی بر سر کار می‌آمدند، از نزدیک آگاه می‌شدند که همکاری‌های منطقه‌ای چگونه و تا چه میزان برای کشور «امنیت»، «قدرت» و «فرصت» تولید کرده است. همچنین توازن‌گرایی در سیاست خارجی و رویکرد کلی به روابط روسیه و چین با وجود نگاه‌ها و سلایق گوناگون همواره در یک چارچوب کلی طراحی و عملیاتی شده است.

انتخاب «مسعود پزشکیان» به عنوان رئیس‌جمهور منتخب و تعیین و اجرای موضوعات سیاست خارجی با گذشته از حیث راهبردی تفاوت چندانی ندارد. با این حال، پیام‌های او به دبیر کل حزب‌الله لبنان و نیز رئیس دفتر سیاسی جنبش حماس فلسطین پیش از شروع به کار رسمی دولتش حامل معانی و پیام‌های خاص است. بسته شدن باب تحلیل و تفسیرهای نادرست درباره ماهیت سیاست‌خارجی دکتر پزشکیان و دولتش از یک‌سو و آشکار شدن ابعاد و مختصات آن از سوی دیگر، احتمالاً یکی از دلایل کنش‌گری‌های زودهنگام وی در این عرصه است.

هر چند درباره آینده سخن گفتن سخت است، اما می‌توان گفت پزشکیان در گام اول به دنبال جا انداختن این انگاره است که سبد و کیک سیاستش در حوزه بین‌الملل یک سبد متنوع است. ارتباط با شرق، مذاکره با غرب، حمایت از مقاومت و دیپلماسی اقتصادی با همسایگان، هر یک بخشی از این سبد را تشکیل خواهند داد. همانگونه که در تماس پوتین، وی بر این نکته تأکید کرد که منتظر اجلاس بریکس و امضای توافق‌نامه همکاری جامع ایران و روسیه است؛ همچنین وی در پیام و تماس با چهره‌های مؤثر مقاومت در لبنان، فلسطین و سوریه بر این نکته صحه گذاشت که مقاومت یکی از اضلاع سه‌گانه اوست.

اینگونه نگاه کردن به عرصه سیاست خارجی می‌تواند دست دولت را در مسیر آینده باز بگذارد؛ اولاً گزینه‌های دولت و نظام را تنوع می‌بخشد و ثانیاً در صورت خلف وعده‌های مجدد غرب در مذاکرات قدرت عملیات و بالانس دولت را افزایش داده است و دچار خلأ رفتاری یا نظری نخواهد شد. همانگونه که ما در مقاطعی مانند سال ۱۳۹۷ شاهد فروپاشی یکباره محاسبات ذهنی دولتمردان، زمان‌بر بودن بازگشت به محاسبه جدید و درگیر شدن در فرآیند آزمون و خطا از سوی آنها بودیم.

آنچه تا به این قسمت نگاشته شد، ناظر به تأثیرات و پیام‌های این مواضع در سطح خارجی بود، اما پیام‌ها و تماس‌ها افزون بر اینکه فضای پیرامونی را نشانه گرفته است، نگاهی هم به داخل دارد. برای فهم پیام داخلی باید به تجربه گذشته تورقی زد و سیاستی را که در دهه ۹۰ اتخاذ شد، مرور کرد. اصل اساسی و راهبردی در سیاست خارجی و دیپلماسی دهه ۹۰ بر توسعه برون‌گرا و برون‌نگر گذاشته شد. نگاه ایده‌آلیستی که در دهه ۹۰ حکمفرما شد، این بود که با شروع همکاری در حوزه هسته‌ای و تسری آن بر سایر حوزه‌ها می‌توان همه اختلافات موجود میان آمریکا و ایران را تلطیف و یا رفع کرده و از مزایای چنین راهبردی در شکوفایی اقتصاد استفاده کرد.

حاصل چنین رویکردی و عدم توازن‌بخشی به سبد سیاست خارجی کشور و سیاست اقتصادی داخلی، موجب رکود یکباره در شرایط داخلی و انسداد در مسیر تعامل با غرب شد. رشد ۱۰۰۰ درصدی حجم نقدینگی کشور، نرخ تورم بیش از ۵۰ درصدی، کاهش تولید ناخالص ملی کشور، جهش ۸۰۰ درصدی قیمت مسکن و... بخشی از تأثیرات منفی این نگاه بر نماگرهای کلان اقتصادی کشور در دهه ۹۰ است. این تجربه موجب مستولی شدن ترس مبنی بر تکرار مسیر گذشته در بخشی از جامعه است. به نظر می‌رسد، منتخب ملت به درستی این موضوع را فهم کرده و به داخل این پیام را منتقل کرد که نباید دو بار یک مسیر اشتباه را برای گزیدن و عبرت گرفتن انتخاب کرد.

منتخب ملت و دیپلماسی عزت

نوید کمالی
کارشناس مسائل راهبردی

«دکتر مسعود پزشکیان» رئیس‌جمهور منتخب کشورمان در نخستین کنش‌ورزی سیاست خارجی خود طی مکاتبه‌ای با «سیدحسن نصرالله» دبیرکل حزب‌الله لبنان بر تداوم حمایت‌های دولت جدید کشورمان از مقاومت تأکید کرد. این پیام که به نوبه خود نشان از هوشمندی رئیس‌جمهور منتخب در فهم عوامل مؤثر بر حفظ همگرایی بین نهادی و پیشبرد منافع ملی کشورمان دارد، فرای اعلام رویکرد دولت آینده در حوزه سیاست خارجی و خاصه مسئله مهم نحوه تعامل و پیوند آنچه رابطه دیپلماسی و میدان خوانده می‌شود، شرایط مساعدی را برای افزایش وفاق و همدلی در عرصه داخلی فراهم کرد.

حال با توجه به اهمیت واکاوی مفهوم مورد اشاره و نظر به پژوهش‌ها و تألیفات گوناگونی که نگارنده در حوزه بررسی تجربیات پیوند میدان با دستگاه سیاست خارجی کشورهایی، مانند ایالات متحده آمریکا، انگلیس، روسیه و چین انجام داده است، ضروری است در آستانه تشکیل دولت چهاردهم چرایی اهمیت پیوند و هماهنگی دیپلماسی و میدان بررسی و واکاوی شود.

بدون شک، عرصه روابط بین‌الملل، عرصه‌ای پیچیده و چندلایه است که در آن بازیگران با اهداف و منافع متضاد در تعامل با یکدیگر قرار می‌گیرند. در این میان، «دیپلماسی» و «میدان» دو ابزار مهم در پیشبرد سیاست خارجی کشورها هستند. این دو ابزار، در عین تفاوت‌های ظاهری، در عمل مکمل یکدیگر بوده و می‌توانند در تعامل با یکدیگر، اثربخشی سیاست خارجی را به حداکثر برسانند.

دیپلماسی به منزله هنر مذاکره و تعامل مسالمت‌آمیز، با هدف حل و فصل اختلافات، پیشبرد منافع ملی و ایجاد روابط دوستانه با سایر کشورها به کار گرفته می‌شود. دیپلماسی چه در قالب مذاکرات رسمی و چه در قالب دیپلماسی عمومی، می‌تواند ابزاری برای ایجاد اعتماد، کاهش تنش‌ها و پیشگیری از وقوع درگیری‌ها استفاده شود. برای نمونه، مذاکرات هسته‌ای ایران و گروه ۵+۱ نشان داد، چگونه دیپلماسی می‌تواند به حل و فصل اختلافات پیچیده و دستیابی به توافقات پایدار کمک کند.

در مقابل مفهوم «دیپلماسی»، مفهوم «میدان» به عرصه قدرت‌نمایی و اعمال نفوذ اشاره دارد. در این عرصه، کشورها با استفاده از ابزارهای سخت و نرم، در پی تغییر موازنه قدرت به نفع خود و تأمین منافع ملی‌شان در سایه آن هستند. این قبیل ابزارها می‌توانند شامل حمایت از گروه‌های نیابتی، عملیات اطلاعاتی، اعمال تحریم‌های اقتصادی و حتی مداخله نظامی باشند. برای نمونه، مداخله نظامی روسیه در سوریه نشان داد چگونه میدان می‌تواند به مثابه ابزاری برای حفظ منافع ملی و تغییر موازنه قدرت در یک منطقه استفاده شود.

با این حال، دیپلماسی و میدان نباید دو مقوله متضاد و جدا از هم در نظر گرفته شوند؛ چرا که رابطه این دو از سه جنبه ذیل قابل توجه است:

دیپلماسی پیش‌نیاز میدان: در بسیاری از موارد، دیپلماسی پیش‌نیاز میدان است. به عبارت دیگر، کشورها ابتدا سعی می‌کنند از طریق مذاکره و گفت‌وگو به اهداف خود دست یابند؛ اما در صورتی که دیپلماسی به نتیجه نرسد، ممکن است به استفاده از ابزارهای میدانی روی آورند.

میدان پشتوانه دیپلماسی: در برخی موارد، میدان می‌تواند پشتوانه دیپلماسی باشد. به عبارت دیگر، کشورها با نشان دادن قدرت و توانایی خود در میدان، می‌توانند در مذاکرات دیپلماتیک دست برتر را داشته باشند.

دیپلماسی ابزار مدیریت میدان: در برخی موارد، دیپلماسی می‌تواند ابزاری برای مدیریت میدان باشد. به عبارت دیگر، یک کشور می‌تواند با استفاده از دیپلماسی، از تشدید تنش‌ها در میدان جلوگیری کرده و به سمت حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات حرکت کند.

همانگونه که مشخص است این دو مفهوم در عمل مکمل یکدیگر عمل می‌کنند و در نتیجه می‌توانند در تعامل با یکدیگر، اثربخشی سیاست خارجی را به حداکثر برسانند. دیپلماسی می‌تواند به مثابه پیش‌نیاز میدان عمل کند، به این معنا که کشورها ابتدا تلاش می‌کنند از طریق مذاکره به اهداف خود دست یابند و در صورت موفق نشدن، به ابزارهای میدانی متوسل شوند. از سوی دیگر، میدان می‌تواند پشتوانه دیپلماسی باشد. نمایش قدرت و توانایی در میدان، می‌تواند در مذاکرات دیپلماتیک دست برتر را به کشورها بدهد و آنها را در موقعیت بهتری برای چانه‌زنی قرار دهد.

خوشبختانه، تاریخ و تحولات معاصر، نمونه‌های فراوانی از ارتباط دیپلماسی و میدان را به ما نشان می‌دهد. برای نمونه، در جنگ سرد، ایالات متحده و اتحاد جماهیر شوروی در عین رقابت در میدان، از دیپلماسی برای جلوگیری از وقوع جنگ هسته‌ای استفاده می‌کردند.

همانگونه که در کتاب «دیپلماسی نفوذ» به تفصیل توضیح داده‌ام، در جریان تهاجم ائتلاف نظامی ایالات متحده به عراق در سال ۲۰۰۳ میلادی و حداقل برای حدود یک دهه و به شکل مستقیم پرونده نحوه مدیریت پرونده عراق در اختیار وزارت دفاع ایالات متحده یا همان پنتاگون معروف بود؛ پس از آن نیز تا به امروز پنتاگون که از آن می‌توان به عنوان نماد میدان در عرصه سیاست خارجی آمریکا یاد کرد، نقش پر رنگی در نحوه پیشبرد دیپلماسی کاخ سفید در قبال این کشور داشته است.

در تحولات معاصر نیز، می‌توان به نمونه‌هایی چون مذاکرات هسته‌ای ایران و گروه ۵+۱ اشاره کرد. در این مذاکرات، ایران با نشان دادن قدرت و توانایی خود در میدان، توانست در مذاکرات دیپلماتیک امتیازاتی کسب کند.

در نتیجه، دیپلماسی و میدان را باید دو روی یک سکه در سیاست خارجی در نظر گرفت؛ لذا استفاده هوشمندانه و همزمان از این دو ابزار، می‌تواند به هر کشوری در دستیابی به اهداف خود در عرصه بین‌المللی کمک کند. در دنیای پیچیده و پویای امروز و بنا بر تجربیات جهانی، کشورهایی که بتوانند تعادل مناسبی بین دیپلماسی و میدان برقرار کنند، در پیشبرد منافع ملی خود موفق‌تر خواهند بود.

در پایان امید است هوشمندی رئیس‌جمهور منتخب کشورمان در فهم ضرورت و اهمیت پیوند دو عرصه میدان و دیپلماسی بتواند بیش از پیش زمینه تفاهم و همکاری بین نهادی در کشور را در راستای تأمین منافع ملی در سطح منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای فراهم کند.

پیام به جهان جدید

«دکتر مسعود پزشکیان» رئیس‌جمهور منتخب طی مقاله‌ای در روزنامه «تهران تایمز» با عنوان «پیام من به جهان جدید»، رویکرد خود را به روابط با کشورهای منطقه، آفریقا، چین، روسیه، اروپا و آمریکا تشریح کرد.

بخش‌های مهم این مقاله را خواهید خواند:

*در دولت من، تحکیم روابط با همسایگان در اولویت قرار خواهد داشت. ما پیگیر تشکیل یک «منطقه قوی» خواهیم بود، نه مناسباتی که در آن یک کشور به تنهایی به دنبال استیلا و تسلط بر دیگران باشد. من قویاً اعتقاد دارم که کشورهای همسایه و برادر نباید منابع ارزشمند خود را در جهت رقابت‌های فرسایشی، مسابقه تسلیحاتی و محدودسازی بی‌مورد یکدیگر هدر دهند.

*اسرائیل همچنان یک رژیم آپارتاید است که «نسل‌کشی» را نیز به کارنامه تیره خود اضافه کرده است.

*به عنوان اولین اقدام، دولت من از کشورهای عرب همسایه درخواست همکاری خواهد کرد تا استقرار آتش‌بس و متوقف کردن کشتار مردم غزه را در اولویت قرار دهند.

*نقشه راه ۲۵ ساله ایران و چین یک گام مهم در جهت ایجاد یک «شراکت جامع راهبردی» سودمند برای هر دو کشور بود و تمایل داریم همکاری‌های گسترده‌تری در این مسیر با پکن برقرار سازیم.

*روسیه یک هم‌پیمان راهبردی ارزشمند و همسایه ایران است و دولت من متعهد است که به گسترش و تقویت همکاری‌های‌مان پایبند بماند.

*دولت من همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه با روسیه را به ویژه در چارچوب‌هایی مانند بریکس، سازمان همکاری شانگهای و اتحادیه اقتصادی اوراسیا در اولویت قرار خواهد داد.

*همکاری بین ایران و کشورهای آمریکای لاتین از آنچه در حال حاضر برقرار است، به مراتب ظرفیت‌های بیشتری دارد و ما پیگیر تقویت پیوندهای‌مان خواهیم بود.

*با وجود انحراف طرف مقابل در توافقات با آمریکا و اروپا، من آماده برگزاری گفت‌وگوهای سازنده با کشورهای اروپایی هستم تا با تلاش مشترک، روابط‌مان را بر پایه اصل برابری و احترام متقابل، به مسیر صحیح هدایت کنیم.

*آمریکا نیز باید به این درک رسیده باشد که ایران هرگز به زورگویی پاسخ نداده و نخواهد داد. ما در سال ۲۰۱۵ با حسن‌نیت وارد برجام شدیم و به تمام تعهدات‌مان به‌طور کامل عمل کردیم. اما ایالات متحده به خاطر نزاع‌ها و انتقام‌های مربوط به حوزه سیاست داخلی خود به‌طور غیرقانونی از توافق خارج شد و با تحمیل تحریم‌های یک‌جانبه فراسرزمینی، به مردم ایران به ویژه در دوران پاندمی کرونا زیان‌ها، رنج‌ها و آسیب‌های بی‌شمار، و به اقتصاد ما صدها میلیارد دلار خسارت وارد نمود.

*ایالات متحده عامدانه تصمیم گرفت که با راه‌اندازی جنگ اقتصادی علیه ایران، و همچنین با مبادرت به تروریسم دولتی از طریق ترور سردار قاسم سلیمانی قهرمان نامی جهانی مبارزه با تروریسم که به خاطر موفقیت‌هایش در نجات مردم منطقه از داعش و گروه‌های وحشی مشابه شناخته می‌شود، نزاع‌ها را تشدید نماید.

*تصمیم‌گیران در واشنگتن باید دریابند که سیاستی که مبنای آن قرار دادن کشورهای منطقه در مقابل یکدیگر باشد، نه در گذشته موفق بوده و نه در آینده موفق خواهد شد. آنها باید حقیقت ایران را بپذیرند و از تشدید تنش‌های موجود پرهیز نمایند.

دریچه

شماره ۱۱۴۸ | دوشنبه ۲۵ تیر ۱۴۰۳

صبح صادق

روزنه

هنرنمایی جمهوری اسلامی

علی معبودی
کارشناس سیاسی

تاریخ درخشـــان انقلاب اسلامی ملت بـــزرگ ایران هنرنمایی و شـــگفتی‌های فراوان به خود دیده اســـت و در آینده نیز این مسیر ادامه خواهد داشت؛ هنرنمایی در برابر قدرت‌های شرق و غرب و ترسیم راه نو برخلاف خواست آنها و ایجاد موانع متعدد بر ســـقوط نکردن رژیم منحوس و دیکتاتـــوری پهلـــوی؛ تشـــکیل نظام جمهوری اسلامی با وجود مخالفت‌های فراوان طیف‌های گوناگون از غربگرایی‌ها گرفته تا مارکسیســـت‌ها بـــا تکیه بر رای ملت؛ شـــگفتی در دفع و درهم شکستن غائله‌های داخل از خلـــق عرب گرفته تا خلق کـــرد و...؛ از همـــه بالاتر مقابله با جریان نفاق که ســـلاح به دست گرفته و هفده هزار نفر از مردم عزیـــز ایران را به شهادت رساند؛ ایستادگی این ملت بزرگ دربرابر فتنه‌های دهه هفتاد، هشتاد و نود که هر کدام می‌توانست یک حکومت را به هم بریزد نمونه روشن دیگری از اعجاز انقلاب اســـلامی ایران با رهبر حکیمانه امامین انقلاب است؛ شگفت‌آفرینی در دفاع مقـــدس و پیروزی در این جنگی که بیش از هشتاد کشـــور شرکت داشتند در رأس‌شـــان شـــرق و غرب بود؛ هنرنمایی در زمان ارتحـــال امـــام(ره)، و انتخاب رهبر معظم انقـــلاب در کوتاه‌ترین زمان به عنوان ولی فقیه برای امتداد مســـیر پر افتخار انقلاب اسلامی؛ شگفت‌آفرینی در مواجهه با تحریم‌های فلج‌کننده و شکستن اراده دشـــمن برای تحت فشار قرار دادن ایرانیان؛ هنرنمایی در عرصه‌های فناوری پزشـــکی اقتصادی و...؛ شگفت‌آفرینی در کوبیدن پایگاه عین‌الاســـد رگ حیاتی ارتش تروریســـتی ایالات متحده آمریکا در کشـــور عراق؛ هنرنمایی در حمله به سرزمین‌های اشغالی و درهم کوبیدن غده ســـرطانی رژیم صهیونیستی در عملیات وعـــده صادق بـــرای اولین بـــار در عمر نحس این رژیم اشـــغالگر؛ از هنرنمایی انقلاب اسلامی حضور میلیونی ملت پای صندوق‌های رأی در پانزده تیر ۱۴۰۳ (و ده‌ها نمونه دیگر همگی هنرنمایی انقلاب اسلامی است.

درود خداونـــد بر امـــام(ره) که چنین بســـتری را فراهم کردند و شهیدانی که با خون خـــود امام را یاری کردند. ســـجده شـــکر بر درگاه خداوند بـــه جا می‌آوریم بـــه خاطر وجود رهبری حکیـــم و فرزانه انقلاب که کشتی انقلاب را از طوفان‌های ســـخت عبور داده‌اند و شـــاهد شکست نقشـــه‌های دشـــمنان انقلاب اسلامی با وجود ســـرمایه‌گذاری‌های ســـنگین آنها بر تحریم انتخابـــات بوده‌ایم. به‌طور قطع حضور حداکثری در شـــرایط فعلی یک پیروزی بزرگ برای جمهوری اســـلامی ایران و دوســـتان انقـــلاب و ملت ایران و سیلی محکمی بر مســـتکبران و منافقین داخلی بوده و نظام اسلامی را با قدرت هر چه بیشتر به سمت قله پیش خواهد برد.

مســـیری که در دولت آینـــده با امتداد مسیر شهید رئیسی عزیز از سوی منتخب ملت از یک ســـو و عمل بـــه راهبری‌ها و راهنمایی‌هـــا امام خامنـــه‌ای ملت ایران گام‌های بلندی را به ســـمت فتح قله‌های عزت و افتخار برخواهد داشت. ان‌شاءالله

دیکتاتوری بایدن!

رضا صارمی
دکتری امنیت ملی

اولین مناظره بایدن و ترامپ در تاریخ ۷ تیرماه به میزبانی شبکه «ســـی‌ان‌ان» و بدون وجود حضار برگزار شـــد. سابقه برگزاری مناظرات انتخاباتی در آمریکا به سال ۱۹۶۰ برمی‌گردد که در جریان انتخابات آن ســـال «کندی» و «نیکسون» از دو حـــزب دموکرات و جمهوری‌خـــواه برای اولین بـــار در تاریخ انتخابات آمریکا مناظره کردند. در مناظره بایدن و ترامپ مسائل گوناگونی در حوزه سیاست خارجی، اقتصاد آمریکا و مسائل داخلی آمریکا مطرح شد و هر کدام همدیگر را به ضعف مدیریت و ناتوانی در اداره کشـــور متهم کردند. درباره جمهوری اســـلامی، ترامپ ضمن اشاره به نقشـــش در شهادت شهید سلیمانی گفت: «با تحریم‌های خودفشار زیادی بر جمهوری اسلامی وارد آورده است.» در مقابل بایدن ترامپ را متهم کرد که آمار مجروحان و معلـــولان حمله ایران به عین‌الاســـد را به دروغ کم اعلام کرده اســـت، در حالی که در این حمله ده‌ها ســـرباز آمریکایی مجروح شـــده‌اند. نکته قابل توجه در این مناظره دفاع تمام قد دو کاندیدا از رژیم صهیونیســـتی و جنایت‌هـــای آن علیه مردم غزه بـــود. اتفاق قابل توجه دیگر این مناظره ضعف شدید بدنی و تمرکز نداشتن بایدن بود. وی بسیار بی‌حال و کم رمق بود و هنگام صحبت کردن صدایش بسیار ضعیف بود و در هنگام پاســـخ دادن هم با تأخیر بســـیار زیاد سخنانش را آغاز می‌کرد. در پایان این مناظره هم طبق نظرســـنجی که از بینندگان صورت گرفت، ۷۰ درصد ترامپ را پیروز مناظره دانستند که این موضوع موج شدیدی از نارضایتی را در اعضای حزب دموکـــرات ایجاد کرد. ایـــن افراد معتقد هستند بایدن باید از مبارزات کنار رود و شخص دیگری جای او را بگیرد. شـــروع این درخواست از روزنامه «نیویورک تایمـــز» و هیئت تحریریه آن بـــود. به دنبـــال آن ۹ نفـــر از اعضای مجلس نمایندگان و ۵۰ نفر از اعضای حزب دموکرات همین درخواســـت را تکرار کردنـــد. در مقابل، سخنگوی کاخ ســـفید اعلام کرد، این وضعیت بایدن به علت سرماخوردگی و مسافرت طولانی بوده است و بایدن هیچ مشکلی ندارد. بایدن هم در مصاحبه اعـــلام کرد: «من بهترین نامزد برای شکست ترامپ هستم و کناره‌گیری نخواهم کرد و رأی‌دهندگان آمریکایی همچنان خواستار نامزدی من در انتخابات هستند.» بایدن همچنین در برنامه تلویزیونی شبکه «ABC News» زمانی که مجری به بایدن گفت هرگز ندیده است رئیس‌جمهوری بـــا ۳۶ درصد محبوبیـــت در انتخابـــات موفق شود، پاسخ داد: «من معتقد نیستم که این میزان محبوبیت من است. نظرســـنجی‌ها نمی‌توانند محبوبیت را نشـــان دهند.» در ادامـــه اقدامات بایدن وی با ارسال نامه‌ای به دموکرات‌های کنگره آنها را به وحدت در مقابـــل ترامپ دعوت کرد. دموکرات‌ها برای جایگزینی بایدن با دو مشکل روبه‌رو هستند. اول اینکه شـــخصی را در حد و اندازه بایدن برای جایگزینی او ندارند. کاندیدای اول جایگزینـــی بایدن که «کاملا هریس» معاون وی اســـت، در نظرســـنجی‌ها از ترامپ عقب‌تر اســـت. همچنین آنها نگران این هســـتند که به محض کناره رفتن بایدن مدعیان مختلفی از درون حزب سر برآورند که این می‌تواند موضع حزب را در مقابـــل جمهوری‌خواهان تضعیف کند. به هر حال دموکرات‌ها تا زمان کنوانســـیون حزب دموکرات که اواخر مرداد برگزار می‌شود، فرصت دارند درباره کاندیداتوری بایدن تصمیم بگیرند که این مدت زمان زیادی نیست و هر تصمیم غلطی ممکن اســـت به شکست ســـنگینی برای حزب دموکرات منجر شود.

حقیقت ایران باید پذیرفته شود!

رامین نصیری
کارشناس سیاسی

شاهد هستیم که روز به روز میزان بحران و تنش‌ها در منطقـــه و جهان افزایش پیدا کـــرده و معادلات منطقه‌ای و بین‌المللی پیچیده‌تر از گذشته شده است. پرونده‌هـــای باز و ناتمام جنگ روســـیه و اوکراین، جنگ غزه، نبرد دریایی حوثی‌های یمنی و... همگی از جهانی آشـــفته و به واقع پر تنش خبر می‌دهد. در این میان، هم ایالات متحده و هم جمهوری اسلامی ایران دو بازوی تعدیل‌کننده شرایط شناخته می‌شوند که با دو گفتمان متناقـــض و رو در رو در مقابل هم ایســـتاده‌اند. گفتمان جمهوری اســـلامی ایران که مقاومت و تمدن‌ســـازی نوین اســـلامی است و در مقابل تمدن لیبرال دموکراسی غرب به سرکردگی ایـــالات متحده قرار دارد؛ امـــا کاهش تنش این دو زمانی میسر می‌شود که حداقل بر سر کاهش تنش‌ها با یکدیگر وفاق داشته باشند. موضوعی که در متن مقاله اخیر رئیس‌جمهور پزشـــکیان نیز بر آن تأکید شده بود. پزشکیان در مقاله منتشر شده در روزنامه «تهران تایمز» خطاب به غرب و آمریکا گفته است که امـــروز ضرورت دارد تا به منظور کاهش تنش‌ها همه طرفین با عقلانیت تام نسبت به معاهده‌هایی که امضا کرده‌اند، مقید باشند؛ چرا که اولین اصل عمل بی‌قید و شرط بر هر گونه توافق و معاهده‌ای است. موضوع بعدی که مورد تأکید رئیس‌جمهور پزشکیان بـــود، بحث پذیرفتن ایران با همه جوانب و ابعاد آن اســـت. چنانچه در پایان این مقاله، دکتر پزشکیان خطاب به غرب و آمریکا نوشته است غرب و آمریکا باید حقیقت ایران را بپذیرند و از تشدید تنش‌های موجود پرهیز کنند؛ اما پذیرش ایران در نگاه غرب و آمریکا به چه نحوی است؟

پاســـخ این است که اساســـاً غرب و آمریکا دو نوع رویکرد یا نگاه نسبت به پذیرش حقیقت ایران دارند:

۱ ایران به منزله یک دولت یا رژیمی که در نظام بین‌الملل نقش مخرب دارد و باید از بین بـــرود. بنابراین، در ادبیات خود نیز مـــدام از واژه «تغییـــر رژیـــم» (Regime Change) استفاده می‌کنند. هنوز یادمان نرفته است که «جان بولتون» نماینده اسبق آمریکا در سازمان ملل متحد در پاســـخ به اینکه برجام آینـــده روابط ایران و آمریـــکا را به کجا می‌برد گفت: «انقلاب اســـلامی ایران نباید به جشن چهل‌سالگی‌اش برسد. بنابراین، در این رویکرد هدف علنی و عملی تغییر رژیم است و طبیعتاً به کاهش تنش‌ها میل و رغبت چندانی وجود ندارد؛ بلکـــه به دنبـــال کنترل‌گـــری رفتار و سیاســـت‌های ایران از طریق فشار همه‌جانبه روی آورده شده است. در میان دو حزب بزرگ آمریکا (دموکرات‌ها و جمهوری‌خواهان) نیز نظر جمهوری‌خواهان بیشتر میل و رغبت به این رویکرد دارد.»

۲ در این رویکرد بر ایـــن موضوع که ایران نقش مخرب در رابطه با گسترش تفکر و هژمونی ایالات متحده دارد، صحه گذاشته می‌شود؛ اما حقیقت ایران به عنوان یک کشوری که توانمند است و قدرت دارد نیز پذیرفته می‌شود و بنابراین نه به دنبال حذف یا تغییر رژیم، بلکه به دنبال همکاری با آن هستند. در این رویکرد هدف غایی دوباره تغییر رژیم اســـت؛ اما با توجه بـــه توانمندی‌های رژیم و قدرت آن، این عمل حداقل در کوتاه‌مدت غیر قابل دســـتیابی برآورد می‌شود و بنابراین به دنبال کاهش تنش‌ها و همکاری و کنترل مسالمت‌آمیز روابط با آن هستند. بنابراین، در این نوع نگاه دو طرف به پای میز مذاکره می‌آیند و توافق‌نامه‌ای همانند برجام از سوی دو طرف امضا می‌شود. هر چند ایران و حاکمیت آن کاملاً نســـبت به کینه‌توزی‌های آنها آگاه اســـت و می‌دانـــد در صورتی که مؤلفه‌های قدرت خود را از دســـت بدهد، ممکن اســـت با خطر موجودیتی از سوی غرب و آمریکا روبه‌رو شود.

عکس و مکث

آتش به جان یزیدیان/ دیدار رئیس‌جمهور منتخب با شـیخ حسین انصاریان در مراسـم عـزاداری شـب‌های محـرم بازتـاب گسـترده‌ای در رسـانه‌ها و شـبکه‌های اجتماعـی به دنبال داشـت؛ اما این حضور بد جـور ضدانقلاب و معاندان و لشکر یزیدیان را سوزانده است.

خدمات فراموش‌نشـدنی/ پزشـکیان در دیدار با خانواده شهیدرئیسـی، از تلاش‌های ارزنده و فراموش‌ناشدنی شهیدرئیسی در مسیر خدمت به مردم و پیشـرفت کشـور قدردانی کرد. همسر شهیدرئیسـی نیز در این دیدار بر ضرورت تداوم مسیر خدمت‌رسانی به مردم ایران تأکید کرد.

رقبـای دیـروز؛ رفقای امـروز/ ضدانقـلاب گمان می‌کـرد مواضـع نامزدهای انتخاباتی سـبب ایجاد اختلاف در دولت آینده شـود، انتظار نداشتند رقبای دیروز، امروز دسـت دوسـتی بدهند و بر آمادگی خود بـه منظور همکاری با دولت چهاردهم تأکید کنند.

خداحافـظ یـاران دیرین انقلاب/ حاج سـیدجواد حجازی از مبارزان برجسـته انقلابـی و از یـاران دیریـن امام و رهبری و پدرشـهیدان سـیدجعفر و باقر حجازی صبح روز جمعه ۲۲ تیرماه در ۹۴ سـالگی دار فانی را وداع گفت. رهبر معظم انقلاب برای ایشان پیام تسلیت دادند.

ایـن خانه عزادار حسـین(ع) اسـت/ خانـه بنکـدار اصفهان که امـروزه به حسینیه بنکدار معروف است، ۱۷۴ سالی است که در دهه اول محرم میزبان عزاداران است. عزاداری‌های این خانه، هر روز از اذان صبح آغاز می‌شود و تا هنگام اذان ظهر ادامه می‌یابد.

کربلای امروز را فرامـوش نکنیم/ طی حمله جنگنده‌های نیروی هوایی ارتش رژیم صهیونیسـتی به خان‌یونس و اسـتفاده از بمب‌های سنگرشکن تعداد بی‌شـماری از فلسـطینیان حاضـر در خان‌یونس به شـهادت رسـیدند. این شب‌ها غزه را فراموش نکنیم.

ثبات در سیاست خارجی

تحلیل اندیشکده‌های خارجی از تأثیر انتخابات بر سیاست خارجی ایران

زهرا توحیدیان
دبیر گروه بین‌الملل

پیروزی «مسعود پزشکیان» در دور دوم انتخابات ریاست‌جمهوری ایران بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های جهان داشت و شبکه‌های تلویزیونی، روزنامه‌ها و پایگاه‌های خبری در دنیا از زوایای گوناگونی این اتفاق را تحلیل و بررسی کردند. در این میان، اندیشکده‌هایی که در حوزه روابط خارجی کار می‌کنند، با موشکافی دقیق‌تری رویکرد سیاست خارجی احتمالی رئیس‌جمهور چهاردهم را بررسی کردند. اندیشکده بریتانیایی «چتم هاوس» در گمانه‌زنی تیم سیاست خارجی وی، نوشت: «اردوگاه اصلاح‌طلبان لیست پیشنهادی کابینه را آماده نکرده‌اند، زیرا نتایج انتخابات غیرمنتظره بوده و انتظارات قبل از درگذشت رئیسی این بود که نیروهای محافظه‌کار حداقل پنج سال دیگر در قدرت باشند. برخی اسامی در حال حاضر به گوش می‌رسد؛ از جمله انتصاب احتمالی عباس عراقچی به عنوان وزیر امور خارجه. او نقشی کلیدی در مذاکرات برجام ایفا کرده بود.»

سراب احیای مذاکرات با آمریکا

چتم هاوس با بیان اینکه بهبود روابط با غرب امری دشوار خواهد بود، نوشت: «دشواری رابطه با غرب، حتی بدون در نظر گرفتن چالش‌های منطقه‌ای ناشی از افزایش تنش‌ها با اسرائیل، یا در سطح جهانی، ناشی از عدم اطمینان در مورد رئیس‌جمهور بعدی آمریکا و موضع کلی غرب در قبال ایران در پرتو انتخابات اخیر در سراسر اروپا، همچنان صدق می‌کند.»

مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی که یک اندیشکده شناخته شده آمریکایی است، تأکید کمپین انتخاباتی پزشکیان بر موضوع رفع تحریم‌ها را به معنای مذاکره با آمریکا تعبیر کرد و نوشت: «نامشخص بودن وضعیت سیاسی آمریکا هرگونه تغییر قابل توجهی در روابط دو کشور را غیرممکن کرده است.»

این اندیشکده در بخشی از گزارش خود با اشاره به انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا نوشت: «اگر بایدن دوباره انتخاب شود (یا اگر بپذیرد کناره‌گیری کند و دموکرات دیگری به قدرت برسد)، آمریکا شاید به دنبال توافق هسته‌ای با ایران باشد؛ اگرچه دولت بایدن از نظر سیاسی برای تمدید توافق هسته‌ای ایران یا دیگر مذاکرات جدی با مشکلاتی روبه‌رو بود. شاید بایدن در دوره دوم تمایل بیشتری به صرف سرمایه سیاسی داشته باشد؛ اما به طور کلی با توجه به دشواری کلی مذاکرات و اولویت داشتن اروپا و به ویژه آسیا نسبت به خاورمیانه در دولت بایدن، بعید است شاهد اقدام چشمگیری از سوی دولت بایدن در دور دوم ریاست‌جمهوری وی باشیم.»

مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی در ادامه نوشت: «ترامپ و مشاورانش در گذشته طرفدار کمپین «فشار حداکثری» بودند که مخالف مذاکره و حامی فشار اقتصادی است. ترامپ ممکن است روابط آمریکا با روسیه را بهبود بخشد و انگیزه مسکو برای همکاری با تهران کاهش یابد. ممکن است ترامپ به حمایت نظامی از متحدان عرب آمریکا علیه ایران کمتر کمک کند. دولت بایدن با اسرائیل، اردن و کشورهای حاشیه خلیج فارس برای سرنگونی پهپادها و موشک‌های ایرانی در زمانی که ایران در آوریل ۲۰۲۴ به اسرائیل حمله کرد، همکاری مستقیم داشت؛ اما ترامپ در دولت اول خود نسبت به استفاده از نیروی نظامی و دخالت در خاورمیانه مردد بود.»

استمرار سیاست همسایگی و نگاه به شرق

مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی در تحلیل سیاست خارجه فعلی ایران نوشت: «در ماه آوریل، برای اولین بار ایران و (رژیم) اسرائیل، علی‌رغم ۳۵ سال دشمنی، به طور علنی به یکدیگر حمله کردند؛ این موضوع نشان می‌دهد ایران نسبت به گذشته آمادگی بیشتری برای رویارویی مستقیم دارد. با این حال، حتی در دوران رئیسی، ایران تلاش داشت روابط خود را با عربستان سعودی و دیگر کشورهای خلیج فارس بهبود بخشد. این اقدامات احتمالاً در دوره رئیس‌جمهور منتخب ادامه خواهد یافت.»

این اندیشکده آمریکایی با بیان اینکه یکی از تغییرات مهم در سیاست خارجی ایران در سال‌های اخیر بهبود همکاری با روسیه و چین است، افزود: «مسکو و تهران از نظر سیاسی و نظامی به یکدیگر نزدیک‌تر شده و ایران و اتحادیه اوراسیا موافقت‌نامه تجارت آزاد امضا کرده‌اند. ایران احتمالاً روی حمایت نظامی و اقتصادی بیشتر روسیه و شاید چین و همچنین حمایت دیپلماتیک در آینده حساب باز کرده است. تحریم‌های غرب انگیزه ایران را برای تجارت با روسیه و چین افزایش داده است.»

برنامه هسته‌ای و فروش نفت همچنان روی میز سیاست خارجه

اندیشکده شورای روابط خارجی آمریکا نیز پیش‌بینی کرد، فعالیت‌های هسته‌ای ایران در زمان پزشکیان ادامه خواهد داشت. این اندیشکده نوشت: «پس از خروج آمریکا از برجام در سال ۲۰۱۸، ایران فعالیت‌های هسته‌ای خود را از سر گرفت. موضع ایران این بود که چون آمریکا از توافق خارج شده و تحریم‌هایی را علیه ایران اعمال کرده، باید قبل از از سرگیری مذاکرات، به تعهدات قبلی خود عمل کند؛ این موضع دولت حسن روحانی و رئیسی بود که می‌تواند در نهایت موضع دولت پزشکیان باشد.»

مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی در پایان نتیجه‌گیری کرد: «دولت بعدی آمریکا از هر جناحی که باشد قادر به اعمال محدودیت‌های بیشتر بر فروش نفت ایران نیست؛ چرا که به افزایش قیمت نفت جهانی منجر می‌شود و آمریکا و سایر کشورها در برابر تورم آسیب‌پذیرند. علاوه بر این، قیمت‌های بالاتر نفت باعث افزایش درآمد روسیه می‌شود که مطلوب آمریکا نیست.»

تحلیل

در آغوش پوتین

اهمیت سفر «نارندرا مودی»، نخست‌وزیر هند، به مسکو

«سی‌ان‌ان» با اشاره به سفر «نارندرا مودی» نخست‌وزیر هند به مسکو نوشت: «سفر دو روزه مودی اولین سفر او به روسیه از زمانی است که پوتین حدود دو سال‌ونیم پیش، حمله تمام‌عیار خود به اوکراین را آغاز کرد. تصاویر و ویدئوهای منتشر شده، نشان داد دو رهبر همدیگر را در آغوش گرفته‌اند، با نوشیدن چای در حال گپ زدن هستند و سپس بر خودروی برقی سوار می‌شوند و چرخی در اطراف می‌زنند.»

به نوشته این خبرگزاری آمریکایی، مودی هنگام صحبت با مهاجران هندی در مسکو روابط بین دو کشور را ستود و از افتتاح دو کنسولگری جدید در شهرهای یکاترینبورگ و کازان روسیه برای «تسهیل سفر و تجارت» خبر داد. مودی گفت: «مهم نیست که دمای هوا در روسیه منفی باشد، دوستی روسیه و هند همیشه مثبت بوده است. این رابطه‌ای است که بر پایه اعتماد و احترام متقابل بنا شده است.»

این سفر نشانه نزدیکی دهلی‌نو و مسکو با وجود وابستگی عمیق روسیه به چین است و به‌طور گسترده ضربه کاری به تلاش رهبران غربی برای کنار گذاشتن پوتین تلقی می‌شود. هند روابط دیرینه‌ای با مسکو دارد و همچنان برای تجهیزات نظامی خود به‌شدت به کرملین متکی است.

سی‌ان‌ان افزود: «این کشور خرید نفت‌خام روسیه را با تخفیف افزایش داده است و به پوتین در حالی که با کشورش از سوی غرب تحریم است، یک راه حیاتی مالی و یک راه تنفس بزرگ می‌دهد. پیش از این دیدار، دفتر مودی در بیانیه‌ای اشاره کرد، رهبر هند «همه جنبه‌های همکاری دوجانبه را با دوست خود ولادیمیر پوتین» به اشتراک خواهد گذاشت و درباره مسائل منطقه‌ای و جهانی بحث خواهد کرد. در این بیانیه تأکید شده است، هند به‌دنبال ایفای نقش برای برقراری صلح و ثبات در جهان است.»

پنجره

فرانسه تسلیم‌ناپذیر

شگفتی انتخاباتی با پیروزی حزب چپ‌گرای «ژان لوک ملانشون»

نتایج انتخابات فرانسه که به پیروزی حزب چپ‌گرای «ژان لوک ملانشون» موسوم به «فرانسه تسلیم‌ناپذیر» منجر شده، سراسر این کشور را در بُهت عظیمی فرو برده است؛ کشوری که هر سه حزب آن فاصله زیادی با کسب اکثریت کرسی‌ها در پارلمان دارند و برای نظام سیاسی آن، که ۶۶ سال فرهنگ سازش و مصالحه را نداشته است، تشکیل یک ائتلاف بادوام «دردناک» خواهد بود و شاید به نابودی ساختار کشور منجر شود.

روزنامه «تلگراف» در گزارشی می‌نویسد: «یک پارلمان سه شاخه احتمالاً غیرقابل اداره و کنترل است. چپ‌ها می‌توانند با اعمال برخی اصلاحات اعم از افزایش ۲۰ درصدی حداقل دستمزد یا توقف افزایش قیمت‌ها اداره کشور را آغاز کنند؛ اقدامی که می‌تواند پاسخ محکمی به لایحه افزایش سن بازنشستگی توسط دولت مکرون باشد.» تلگراف در ادامه می‌افزاید: «این وضعیت ساختاری را تشکیل می‌دهد که «اجتماع ملی» و چپ‌ها از آن خارج و میانه‌روهای مکرون که چپ‌ها از آنها متنفرند، وارد فضای حاکم می‌شوند. مکرون با اعلام انتخابات زودهنگام دست به «قماری بی‌پروا» زد و استراتژی او این بود که از پیشروی و موفقیت لوپن جلوگیری کند، اما اکنون فرانسه با وضعیت «بحث‌برانگیزی» مواجه شده که در آن پارلمان این کشور معلق است.»

تلگراف با اشاره به عملکرد حزب «اجتماع ملی» می‌نویسد: «بازنده بزرگ «اجتماع ملی» است و همچنان در صحنه ملی به عنوان چهره‌ای غیرقابل قبول راست پوپولیستی شناخته می‌شود. آنچه دیگر اکنون شنیده نمی‌شود، «استعفا»ی مکرون است. او در حالی که به ویرانه‌های سیاسی خیره شده، خود را همچنان یک «برنده واقعی» می‌بیند و فکر می‌کند که شاید بتواند سوسیالیست‌ها را متقاعد کند که با او همکاری کنند. رئیس‌جمهور فرانسه این اقدام را «خوشایندتر» از همکاری با ملانشون و مارکسیست‌های اطرافش تلقی می‌کند.»

بدون فلسطین هرگز!

«فیصل‌بن‌فرحان» وزیر خارجه عربستان، در سخنرانی مجازی در نشست سالانه مرکز تحقیقات خلیج فارس در دانشگاه کمبریج انگلیس با بیان اینکه جنگ در غزه بر نیاز به راه‌حلی برای پایان دادن به نزاع میان فلسطینی‌ها و صهیونیست‌ها تأکید دارد، بر موضع ثابت کشورش در قبال مسئله فلسطین تأکید کرد. وی افزود: «برپایی کشور دارای حاکمیت فلسطینی از اولویت‌های ما به شمار می‌رود.» وزیر خارجه عربستان همچنین بر اهمیت توقف فوری جنگ در غزه تأکید و بیان کرد: «در غیاب تشکیل کشور فلسطینی، امنیتی در منطقه برقرار نخواهد شد. جامعه بین‌المللی اتفاق نظر دارد که راه‌حل برقراری ثبات در منطقه تشکیل کشور فلسطین است.»

اطلاع نداشتم

«اشرف غنی» رئیس‌جمهور سابق افغانستان، در اظهاراتی گفت که تا آخرین لحظه پیش از فروپاشی دولتش آمار دقیق نیروهای پلیس، مدارس و معلمان وزارت آموزش و پرورش را نمی‌دانست. وی افزود: «آمریکا و سازمان ملل مانع دیجیتال‌سازی نهادهای دولتی شدند و عامل اصلی فساد آنها بودند.» رئیس جمهور سابق افغانستان با تأیید فساد گسترده در نهادهای امنیتی دولت خود اظهار داشت: «مصارف هنگفت صورت می‌گرفت، اما پول به جیب قراردادی‌های وزارت دفاع و اداره کمک‌های بین‌المللی آمریکا می‌رفت. نیروهای آمریکایی همه‌ساله وعده می‌دادند رقم دقیق نیروها را مشخص کنند، اما تا سال ۲۰۲۱ این کار صورت نگرفت.»

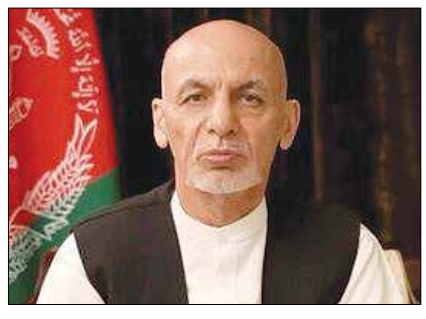

گوانتاناموی جدید

«فرانچسکا آلبانیز» گزارشگر سازمان ملل درباره حقوق بشر در سرزمین‌های اشغالی فلسطین، در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «آیا زندان «سدی تیمان» گوانتاناموی جدید است؟ شباهت‌ها بین یازده سپتامبر و هفتم اکتبر من را بسیار نگران می‌کند؛ به ویژه بی‌توجهی به قوانین بین‌المللی که پس از هر دو واقعه رخ داده است.» وی ضمن تأکید بر ضرورت بازدید از تمام بازداشتگاه‌هایی که فلسطینی‌ها در آن نگهداری می‌شوند، به ویژه از سوی کارشناسان مستقل، افزود: «شکنجه مطلقاً ممنوع است و با هر فردی که از آزادی محروم شده، باید رفتاری انسانی داشت، کرامت وی را حفظ کرد و محاکمه عادلانه وی باید تضمین شود.»

پیشخوان

سالخورده و فراموشکار

نشریه انگلیسی «اکونومیست» در مطلب اصلی خود با عنوان «این راه اداره یک کشور نیست» نوشت: «جو بایدن و حزبش خود را ناجیان دموکراسی می‌دانند؛ اما عملکردشان با این ادعا مغایرت دارد. مناظره ریاست‌جمهوری برای بایدن بسیار بد بود، اما لاپوشانی آن بدتر بود. دردناک بود نظاره‌گر مردی باشیم سالخورده و سردرگم که به سختی تلاش می‌کرد کلمات و وقایع را به یاد بیاورد. ناتوانی او در مباحثه با یک رقیب ضعیف نیز دلسردکننده بود؛ اما عملیات کارزار انتخاباتی‌اش برای انکار آنچه ده‌ها میلیون آمریکایی به چشم خود دیده بودند، سمی‌تر از همه چیز بود؛ زیرا بی‌صداقتی‌شان موجب برانگیختن انتقادات و نارضایتی شد.» این هفته‌نامه نخستین دلیل نامناسب بودن بایدن برای ریاست‌جمهوری را «زوال عقل» او دانست و نوشت: «نمی‌توان بحرانی بین‌المللی را به این دلیل که رئیس‌جمهور شب بدی را می‌گذراند، متوقف کرد. آیا کسی که نمی‌تواند جمله‌ای را درباره برنامه خدمات درمانی به پایان برساند، در قبال کدهای هسته‌ای قابل اعتماد است؟»

بحران مالی و نابودی سلامت روان آمریکایی‌ها

هفته‌نامه «نیوزویک» در مطلب خود به تأثیر بحران مالی آمریکا بر سلامت روان شهروندان این کشور اشاره کرد و نوشت: «بر اساس پژوهش اخیر مارکت واچ گایدز (MarketWatch Guides)، ناامنی مالی سلامت روان آمریکایی‌ها را تخریب کرده است. تقریباً نیمی (۴۷ درصد) از پاسخ‌دهندگان به نظرسنجی انجام شده گفتند که سال ۲۰۲۴ پر استرس‌ترین سال زندگی آنها از نظر مالی بوده است.»

این نشریه در ادامه با اشاره به «خستگی مالی شهروندان آمریکا» می‌نویسد: «۸۸ درصد از پاسخ‌دهندگان گفتند که سطحی از استرس مالی را احساس می‌کنند و ۶۵ درصد گفتند که مسائل مالی، بزرگ‌ترین منبع استرس است که تأثیر منفی قابل توجهی بر سلامت روان آنها داشته است. تأثیر استرس مالی تنها روحی نیست؛ پاسخ‌دهندگان علایم جسمی دیگری از جمله بی‌خوابی، خستگی جسمانی، سردرد، افزایش یا کاهش وزن و مشکلات گوارشی را نیز تجربه کرده‌اند.» نیوزویوک در پاسخ به این پرسش که «دقیقاً چه چیزی باعث استرس آمریکایی‌ها می‌شود؟» نوشت: «قیمت بالای کالاهای اساسی، ناتوانی در پس‌انداز پول و کمبود درآمد علل اصلی است. برخی نیز بر این باورند که سیاست‌های اقتصادی ایالات متحده موجب وضعیت فعلی است.» «لیز هانتر» مدیر مانی اکسپرت به نیوزویک گفت: «از آنجایی که بحران هزینه‌های زندگی همچنان بر خانوارهای آمریکایی سایه انداخته، بسیاری از افرادی که در حال حاضر دچار مشکل مالی شده‌اند، همچنان قادر به مدیریت امور مالی خود نخواهند بود.»

«احمد صالحی» کارشناس اقتصادی و بانکی در گفت‌وگو با صبح صادق عنوان کرد

تجدید نظر در سیاست‌های تولیدی

گروه اقتصاد
صبح صادق

کارشناس و تحلیلگر مسائل اقتصادی گفت: «مجموعه سیاست‌های پولی و مالی دولت سبب می‌شود من نوعی به عنوان کنشگر اقتصادی در جامعه کدام تصمیم را اتخاذ کنم؟ یعنی تصمیم بگیرم به دنبال تولید و صادرات باشم یا وارد فضای سفته‌بازی شوم. سیاست دولت سبب می‌شود فولاد به صورت خام صادر شود یا اینکه به یخچال و... تبدیل شود، پس دولت باید سیاست درستی داشته باشد تا اقتصاد ترمیم شود.»

«احمد صالحی» کارشناس اقتصادی و بانکی در گفت‌وگو با «صبح صادق» درباره اولویت‌های تجاری و اقتصادی دولت چهاردهم که به توسعه هر چه بیشتر اقتصاد ایران می‌انجامد، اشاره کرد و گفت: «ایجاد ارزش افزوده در اقتصاد و در دنیای امروز موضوع بسیار مهم است؛ در حالی که متأسفانه طی دهه‌های گذشته در ایران نسبت به این موضوع حیاتی بی‌دقتی و غفلت‌های بزرگی صورت گرفته است.»

وی در این باره یادآور شد: «صادرکنندگان بزرگ مواد خام از محل چنین صادراتی ارزش افزوده‌ای ایجاد نمی‌کنند؛ زیرا نعمت‌های خدادادی و منابع طبیعی خودشان را اعم از شمش، مس یا فولاد یا محصولات پتروشیمی و... از روی زمین برداشته و بدون ایجاد کوچک‌ترین ارزش افزوده‌ای آن را صادر می‌کنند؛ از این رو ارزش افزوده قابل توجهی ایجاد نمی‌شود و لذا در سیاست‌های اقتصادی و تولیدی و صادراتی کشور باید تجدید نظر جدی داشته باشیم.»

این کارشناس و تحلیلگر اقتصادی یادآور شد: «در مناظرات ریاست‌جمهوری نامزدهای انتخابات کم و بیش به چالش‌زا بودن خام‌فروشی اشاره کردند. این اظهارات به این معناست که مسئولان و حاکمیت به این موضوع واقف هستند که نباید خام‌فروشی کرد، بلکه صادرات باید به اتفاق جذابی در اقتصاد ایران تبدیل شود.»

احمد صالحی تصریح کرد: «مسئله حائز اهمیت این است که اگر شمش فولاد به ورق تبدیل و ورق فولاد به کالایی مانند یخچال و... تبدیل شود، بهره‌وری اقتصادی و ارزآوری قابل توجهی برای کشور ایجاد می‌شود. بنابراین باید به سمت تولید و بهره‌وری بیشتر با استفاده از ظرفیت‌های طبیعی و خدادادی برویم و از غفلت‌های گذشته که چالش‌آفرین بوده‌اند، عبرت بگیریم.»

این کارشناس و تحلیلگر اقتصادی یادآور شد: «در نتیجه دست یافتن به این موضوع مهم و اجماع در این نقطه بسیار راهبردی، برای رشد بیشتر اقتصادی باید دولت به این نتیجه برسد نیازمند اصلاحات اساسی در بخش‌های صنعتی و رویکردهای تولیدی و صادراتی کشور هستیم.»

وی در این باره خاطر نشان کرد: «اگر این رویکرد دنبال شود، متعاقب آن شاهد بهبود وضعیت ارزی و تجارت خارجی و تأمین نیازهای داخلی خواهیم بود.»

وی درباره مسائل مرتبط با ارز در اقتصاد خاطر نشان کرد: «در حوزه سیاست ارزی به گونه‌ای باید سیاست‌گذاری و مدیریت شود که کسی که در انتهای زنجیره ارزش ایستاده است؛ یعنی کسی که محصول نهایی را حالا چه از جنس خدمت یا از جنس کالا تولید می‌کند، صادرات وی مزیت بیشتری برای اقتصاد ایجاد کند. در این مسیر است که این فرد یا صادرکننده می‌تواند ارز را با نرخ بهتری، یعنی نرخ توافقی به فروش برساند و تعهدات ارزی خود را رفع کند.»

صالحی معتقد است: «در صورت توجه به این موضوع، می‌توان گفت سیاست‌ها مکمل هم می‌شوند، مانند سیاستی که اجازه داده است دولت واردات طلا را در برابر صادرات آن قانونی اعلام کند. این سیاست‌ها چون مکمل هم هستند، مطلوب ارزیابی می‌شوند؛ چرا که اصولاً دولت‌ها باید به دنبال تنوع‌بخشی در اقتصاد باشند.»

وی در این باره خاطر نشان کرد: «دولت سیزدهم به این موضوع اشاره کرده بود که شرکت‌های فولاد، نفت و فرآورده‌های پتروشیمی نمی‌توانند برای رفع تعهدات ارزی، طلا وارد کنند؛ اما در عوض به صادرکنندگان خرد، به ویژه در بخش خصوصی واقعی که عملاً ارزش افزوده ایجاد می‌کنند و در انتهای زنجیره ارزش، محصول یا خدمتی تولید می‌کنند و خام فروشی نمی‌کنند، امکان اجازه واردات طلا را داده بود؛ به این دلیل است که احتمالاً میزان طلا و ذخایر ما در حال حاضر به حد مطلوبی رسیده است.»

وی در ادامه بحث تصریح کرد: «با توجه به اینکه تأمین ارز از منظر دولت‌ها موضوع بسیار مهمی است و صادرکنندگان خرد و متوسط هم می‌توانند سهم خوبی در افزایش عدد و رقم واردات ارز داشته باشند، به نظر می‌رسد دولت چهاردهم باید واردات ارز را جایگزین واردات طلا کند و این فضا را تغییر دهد تا بهتر از قبل شاهد تأمین و عرضه ارز باشیم، ضمن اینکه حمایت‌های به عمل آمده از صادرکنندگان خُرد و متوسط به بزرگ‌تر شدن و کاراتر شدن آنها در عرصه تجارت خارجی با صادرات کالای نهایی نه مواد خام منتهی شود.»

احمد صالحی، کارشناس و تحلیلگر اقتصادی با اشاره به اینکه نوع سیاست‌گذاری دولت در توسعه تجاری و ارزآوری برای کشور بسیار حائز اهمیت است، گفت: «با توجه به اینکه دولت سیاست‌گذاری می‌کند و سیاست‌گذاری دولت است که مشخص می‌کند برای نمونه منِ سرمایه‌گذار بهتر است سرمایه‌ام را در راه‌اندازی کارگاه پیله ابریشم استفاده کنم یا اینکه پولم را خرج خرید آپارتمانی در شمال تهران کنم؟»

وی در این باره افزود: «مجموعه سیاست‌های پولی و مالی دولت سبب می‌شود من نوعی به عنوان کنشگر اقتصادی در جامعه کدام تصمیم را اتخاذ کنم؟ یعنی تصمیم بگیرم به دنبال تولید و صادرات باشم یا وارد فضای سفته‌بازی شوم. سیاست دولت باعث می‌شود فولاد به صورت خام صادر شود یا اینکه به یخچال و... تبدیل شود، پس دولت باید سیاست درستی داشته باشد تا اقتصاد ترمیم شود.»

این کارشناس اقتصادی در پایان گفت‌وگو خاطر نشان کرد: «سیاست‌های دولت است که تولید یا صادرات را شیرین و جذاب می‌کند یا اینکه میل به تولید کالای نهایی را در تولیدکننده از بین می‌برد، بنابراین بقیه حلقه‌های ارزش‌آفرینی در کنار هم قرار می‌گیرند و در نهایت این سیاست به بهبود وضعیت ارز، کاهش انتظارات تورمی و خبرهای خوبی برای اقتصاد منجر می‌شود.»

یادداشت

رشد اقتصادی با گسترش روابط تجاری

حسن حیدری
عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس

دولت چهاردهم پس از حادثه تلخ و دردناک سقوط بالگرد رئیس دولت سیزدهم با رأی مردم سکاندار قوه مجریه شده است تا بنا بر خواسته مردم مهم‌ترین مطالبات آنها را به نحو احسن پاسخ دهد.

آنچه در این موضوع حائز اهمیت است و باید در دستور کار دولت جدید قرار بگیرد، توجه به رشد اقتصادی است. رشد اقتصادی بنا به دلایل بسیار زیادی حائز اهمیت است؛ چرا که با مفاهیمی چون رشد تولید، افزایش درآمد سرانه جامعه و اشتغال‌زایی به شدت در ارتباط است و رابطه دو سویه‌ای دارد. بنابراین بخشی از هم و غم دولت باید ناظر بر رشد اقتصاد ایران باشد.

مدیریت تورم نیز از دیگر مطالبات مهم مردم است. در صورتی که رشد اقتصادی ایجاد شود، به دلیل توازنی که در عرضه و تقاضای کالا و افزایش صادرات اتفاق می‌افتد، کشور و اقتصاد خود به خود به سمت کاهش تورم حرکت خواهد کرد، لذا این دو متغیر و مؤلفه بسیار مهم جدای از هم نیستند و باید ناظر بر تحقق آنها راهکارهایی را در دستور کار قرار داد.

رشد اقتصاد ایران به این دلیل بسیار مهم است که اقتصاد کشور طی بیش از یک دهه گذشته عملاً رشدی نداشته و رشد اقتصاد متوقف بوده و بعضاً منفی نیز شده است. با اینکه بعضی سال‌ها آمارها از رشد مثبت اقتصادی حکایت داشته است؛ اما این رشدها پایدار نبوده است؛ به همین دلیل نمی‌تواند آنچنان محل اعتنا باشد.

برای عبور از وضعیت فعلی و برون‌رفت از توقف رشد اقتصادی باید راهکارهای جدی و عملیاتی در دستور کار دولت قرار گیرد تا رشد اقتصادی ایجاد شده در یکی دو سال گذشته، ضمن افزایش، رشدی با ثبات شود. از طرفی در صورتی اقتصاد رشد می‌کند که زیرساخت‌های آن فراهم شود. با زیرساخت‌های فرسوده نمی‌توان به رشد اقتصادی امیدوار بود. متأسفانه، زیرساخت‌های کشور مربوط به دو سه دهه گذشته است و طی این مدت فکری برای خروج از این وضعیت و تأمین و تهیه زیرساخت‌های روز مطابق با آنچه دنیا صورت داده است، نکرده‌ایم.

توسعه اتفاقی رقم نمی‌خورد و محصول کار یک شبه نیست، بلکه توسعه زمانی ایجاد می‌شود که شبکه‌وار، کار و فعالیت شود. سال‌هاست در حوزه شبکه‌های حمل‌ونقل در بخش‌های گوناگون، مانند بخش ریلی و ناوگان حمل‌ونقل عمومی و باری با چالش‌های اساسی دست و پنجه نرم می‌کنیم. زیرساخت‌های مربوط به انرژی از جمله برق، نفت و گاز بسیار کهنه و قدیمی شده‌اند؛ در حالی که نیازمند سرمایه‌گذاری‌های عظیمی در این بخش‌ها هستیم؛ سرمایه‌هایی که بخشی از آن می‌تواند در داخل فراهم شود، اما بخش بزرگی از آن نیازمند سرمایه‌گذاری خارجی است.

بی‌تردید، دولت باید به سمت باز کردن فضا برای جذب سرمایه خارجی برود؛ چرا که چاره‌ای جز این پیش روی ما نیست و اقتصاد ایران ظرفیت مشخصی دارد؛ بنابراین برای نوسازی زیرساخت‌ها و رشد اقتصادی باید سرمایه خارجی وارد کشور شود. در زمینه تأمین سرمایه خارجی نیز گسترش روابط امری بسیار حائز اهمیت است، گسترش روابط اقتصادی در دور یا نزدیک، اعم از همسایه‌ها و کشورهای غیر همسایه باید در دستور کار قرار گیرد.

منهای نفت

صادرات ۱۶۲ میلیون دلاری

سطح زیر کشت گل در ایران حدود ۸ هزار و ۵۰۰ هکتار بوده و بیش از ۷۰ هزار نفر در این عرصه مشغول به کار هستند. اگر مشکلات این صنعت برطرف شود، فقط طی دو سال از شهر محلات حدود ۷۰۰ میلیون دلار گل صادر خواهد شد. ظرفیت تولید بالای گل در گلخانه‌های ایران می‌تواند ارزش‌افزوده بالایی در این صنعت خلق کند. صادرات گل کشور در سال ۱۴۰۲ به ۱۶۲ میلیون دلار رسید. سطح زیر کشت گل بیش از هزار و ۲۰۰ هکتار است که ۹۵۰ هکتار آن متعلق به شهرستان محلات است و این شهرستان بزرگ‌ترین صادرکننده گل و گیاه کشور است.

شاخص

کاهش ارزش یورو

پیروزی غیرمنتظره ائتلاف چپ جبهه مردمی جدید در انتخابات فرانسه سبب سقوط یورو شد؛ چرا که نگرانی بازارها درباره هزینه‌های افراطی افزایش یافته است. پس از اینکه حزب جبهه مردمی جدید فرانسه در انتخابات پارلمانی این کشور پیروز شد، یورو در ساعات اولیه معاملات آسیایی ۰/۳ درصد سقوط کرد. اگرچه بازارها به تازگی به علت این باور که حزب راست افراطی اجتماع ملی قرار نیست اکثریت مطلق را به دست بیاورد، شاهد رشد بودند؛ اما به نظر می‌رسد نااطمینانی بازار در حال بازگشت است. بر اساس گزارش‌ها، بازارها از عدم اطمینان متنفرند و صحنه سیاسی فرانسه در حال حاضر با ثبات فاصله بسیاری دارد.

افزوده

رفتار توده‌وار

رفتار «توده‌وار» (Herding Behavior) یا شبیه جمع رفتار کردن، حالتی است که افراد بدون تفکر و برنامه‌ریزی، از رفتار و عملکرد گروه پیروی می‌کنند. در این وضعیت، فرد به جای اینکه با استفاده از دانش و اطلاعات خود تصمیم بگیرد، کاری را انجام می‌دهد که بقیه انجام می‌دهند. از جمله رفتار توده‌وار سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه می‌توان به قرار گرفتن در صف‌های خرید و فروش سهام در شرایطی اشاره کرد که سرمایه‌گذار تنها بر اساس پیروی از دیگران و بدون وجود دلیلی خاص، اقدام به صف‌نشینی می‌کند. رفتار توده‌وار در نوسانات قیمتی و بی‌ثباتی بازارها و همچنین در ایجاد حباب‌های قیمتی، تأثیر بسیاری دارد.

بلوغ دیجیتال

خانواده‌های اروپایی توان مقابله با فعالیت‌های مجازی کودکان‌شان را ندارند

امیرمهدی صالحی
کارشناس فناوری اطلاعات

هر روزی که می‌گذرد، بر وسعت و جغرافیای فضای مجازی افزوده می‌شود؛ این موضوع سبب شده است تا با وجود همه دستورالعمل‌ها و صحبت‌هایی که برای امن شدن فضای اینترنت کودک و نوجوان صورت گرفته، اما همچنان نگرانی‌ها و دل مشغولی خانواده‌ها از حضور فرزندان‌شان در این فضا کم نشود. جالب است که صدای این نگرانی‌ها نه تنها از میان مردم عادی دنیا، بلکه از قلب کاخ سفید هم به گوش می‌رسد. اواسط ماه می ۲۰۱۲ بود که رسانه‌های دنیا خبری را تیتر صفحات خود کردند که از این موضوع حکایت داشت؛ اوباما رئیس‌جمهور اسبق آمریکا در یک گفت‌وگوی تلویزیونی گفت، دخترانش مالیا و ساشا می‌توانند تنها در روزهای تعطیل از تلفن همراه استفاده کنند. او همچنین در ادامه توضیح داده بود که دخترانش از حضور در فیس‌بوک منع شده‌اند و نمی‌توانند تلویزیون تماشا کنند و تنها زمانی می‌توانند از کامپیوتر استفاده کنند که تکالیف خود را انجام دهند.

الغرض مسئله حضور کودکان و نوجوانان در فضای مجازی و دغدغه والدین موجب شد تا در سال ۲۰۱۸، مفهوم جدیدی به اسم «سن بلوغ دیجیتالی» در جامعه رسانه‌ای شکل بگیرد.

با اعلام سن بلوغ دیجیتالی انتظار می‌رفت نگرانی‌ها کمتر شود، اما نتایج نظرسنجی مؤسسه «یوروبارومتر» (Eurobarometer) که در سپتامبر و اکتبر ۲۰۲۱ انجام شده بود، نه تنها روند استرس خانواده‌ها را کاهشی نشان نمی‌داد؛ بلکه از یک نگرانی همه‌گیر خبر می‌داد. آمارها می‌گفتند که بیش از نیمی (۵۳ درصد) از شهروندان کشورهای عضو اتحادیه اروپا نسبت به فراهم بودن امکان، شرایط و بستر امن حضور و فعالیت کودکان‌شان در فضای برخط نگرانند.

جالب اینجاست که این نگرانی در حالی ابراز می‌شد که بیش از ۸۰ درصد شرکت‌کنندگان در این نظرسنجی تأکید داشتند مزایای استفاده از ابزارهای دیجیتال و اینترنت به هیچ وجه کمتر از آثار منفی اجتماعی آن نیست و این ابزارها تا سال ۲۰۳۰ نقش مهمی در زندگی آنها خواهد داشت.

این در حالی بود که هر روز بر دامنه اطلاعات و برنامه‌های فضای مجازی افزوده می‌شد و متقابلاً درگیری کودکان و نوجوانان با فضای مجازی را بیشتر و بیشتر می‌کرد.

بد نیست به چند سال عقب‌تر برگردیم، یعنی به آوریل سال ۲۰۱۶، بلبشویی که در خصوص فضای مجازی در اتحادیه اروپا رقم خورده، موجب شده است تا اتحادیه اروپا ماده‌ای را در چارچوب حفاظت از داده‌ها و اطلاعات شخصی در فضای مجازی تصویب کند. این ماده به کشورهای عضو به صراحت پیشنهاد می‌داد تا پردازش داده‌ها و اطلاعات مربوط به کودکان زیر ۱۶ سال را بدون کسب رضایت والدین آنها ممنوع کنند. البته اتحادیه اروپا به کشورهای عضو اجازه تعیین سن پایین‌تر را داده وگفته بود که این سن نباید کمتر از ۱۳ سال باشد.

دو سال بعد و در سال ۲۰۱۸ مفهوم جدیدی به اسم «سن بلوغ دیجیتالی» در بین فعالان رسانه‌ای دوباره و این بار با شدت بیشتری دهان به دهان چرخید. مفهوم «سن بلوغ دیجیتالی» نخستین بار زمانی که فرانسه تصمیم گرفت تا قانون مصوب سال ۱۹۷۸ خود را در زمینه حفاظت از داده‌های شخصی با مصوبه سال ۲۰۱۶ اتحادیه اروپا در خصوص حفاظت از داده‌ها و اطلاعات شخصی در فضای مجازی انطباق دهد، مطرح شد. در آن سال، فرانسه سن بلوغ دیجیتالی را ۱۵ سال تعیین کرد و بلژیک نیز به حداقل سن ممکن، یعنی ۱۳ سال اکتفا کرد.

اما کمیسیون ملی انفورماتیک و آزادی‌ها (CNIL) در ژوئن ۲۰۲۱ یادآور شد، «سن بلوغ دیجیتالی» را که ۱۵ سال تعیین شده است، برای اعمال در تمام امور برخط به رسمیت شناخته نمی‌شود. چنانکه گزارش‌های این کمیسیون نشان داد، نام‌نویسی در شبکه‌های اجتماعی «به طور متوسط در هشت‌ونیم سالگی» رخ می‌دهد و بیش از نیمی از کودکان فرانسوی ۱۰ تا ۱۴ سال آزادانه در شبکه‌های اجتماعی فعال هستند.

بنابراین، در میان قانون‌گذاران فرانسه این بحث پیش آمد که «سن بلوغ دیجیتالی» افزون بر فعال کردن امکان ثبت موقعیت جغرافیایی اختیاری در یک برنامه، کوکی‌های یک وبگاه برای رصد وب‌گردی افراد و نمایش انواع آگهی باید برای امور متنوع رو به گسترش در فعالیت‌های برخط، از جمله ایجاد پروفایل عمومی یا خصوصی در یک شبکه اجتماعی در نظر گرفته شود.

با توجه به تعیین ۱۵ سال در قانون حفاظت از داده‌ها، تطبیق این سن با بلوغ جنسی رایج در فرانسه و نیز سن ورود به دبیرستان، سن بلوغ دیجیتالی با تصویب روز پنجشنبه (۲ مارس ۲۰۲۳) نمایندگان پارلمان فرانسه همان ۱۵ سال باقی ماند؛ ولی برای تأیید نهایی نیازمند بررسی و تصویب در سنای این کشور است.

طبق نظرسنجی انجمن GenerationDigital، در سال ۲۰۲۲ میلادی ۵۸ درصد از کودکان ۱۱ و ۱۲ ساله حداقل یک حساب در یک شبکه اجتماعی دارند. این در حالی است که بیشتر شبکه‌های اجتماعی نیز بر پایه قوانین ایالات متحده، محدودیت سنی ۱۳ را درباره کاربران خود اعمال می‌کنند.

مدافعان تعیین حداقل سن بلوغ دیجیتالی در اتحادیه اروپا معتقدند، این محدودیت موجب می‌شود در صورت بروز تخلف یا تخطی، والدین پس از مطلع شدن بتوانند از طریق گفت‌وگو با کودکان، خطرهای فعالیت نکردن بدون محدودیت در فضای مجازی را به آنها گوشزد کنند.

در ادامه چند پیشنهاد به والدین برای رفتار با کودک و نوجوانی که در آستانه سن بلوغ دیجیتال است، آورده می‌شود.

۱ـ تعیین محدودیت زمانی: تعیین زمان مشخصی که کودکان و نوجوانان می‌توانند از دستگاه‌های دیجیتال استفاده کنند، می‌تواند به کنترل کردن مصرف آنها و نحوه فعالیت آنها در شبکه‌های اجتماعی کمک کند. همچنین یک‌سری نرم‌افزارها هم برای مدیریت این مسئله وجود دارد.

۲ـ تشویق به فعالیت‌های فیزیکی: فعالیت‌های فیزیکی می‌تواند به کودکان و نوجوانان کمک کند تا از استفاده زیاد از دستگاه‌های دیجیتال دوری کنند. بنابراین، در نقش والدین می‌توانید آنها را به فعالیت‌هایی، مانند ورزش، بازی‌های حرکتی یا حتی پیاده‌روی تشویق کنید.

۳ـ استفاده از نرم‌افزارهای مفید: برخی از نرم‌افزارهای دیجیتال می‌توانند به کودکان و نوجوانان کمک کنند تا مهارت‌های مفیدی را در زمینه‌هایی، مانند زبان‌آموزی، ریاضیات یا هنر به دست آورند. آنها را هم برای‌شان نصب کنید تا حضور مفیدتری در این فضا داشته باشند.

۴ـ با کارشناسان مشورت کنید: بر اساس موقعیت فرهنگی‌تان از کارشناسان اجتماعی و فناوری برای مدیریت و نظارت غیرمستقیم بر عملکرد فرزندتان در شبکه‌های اجتماعی مشورت بگیرید.

گزارش

بی‌هدف، بدون مقصد

گروه مجازستان
صبح صادق

این روزها با رشد چشمگیر نرم‌افزارهای موبایلی دسترسی به خیلی از مایحتاج‌های زندگی سریع‌تر و بی‌دردسرتر شده است. شما می‌توانید به راحتی و بدون اینکه از خانه پا بیرون بگذارید و با مغازه‌داران بحث و گفت‌وگو کنید، اطلاعات لازم را از نوع ساخت و کاربرد و حتی قیمت آن به دست بیاورید و هم چند نوع از همان جنس را مقایسه کنید، مسئله‌ای که در نگاه نخست بسیار هیجان‌انگیز و تحسین‌برانگیز به نظر می‌رسد، اما این تمام ماجرا نیست.

شما با ورود و استفاده از این نرم‌افزارها در حد یک خریدار که فقط هنگام نیاز و خرید به این صفحات رجوع می‌کنید، نیستید. به نوعی می‌توان گفت، غالباً ورود به این صفحات دیگر توقفگاهی ندارد؛ به گونه‌ای که پس از چندین بار خرید از این فروشگاه‌های اینترنتی دوباره و بی‌آنکه هدفی داشته باشید، به این صفحات رجوع می‌کنید و ساعتی از زندگی‌تان را پای این برنامه‌ها و صفحات مجازی می‌گذارید؛ این موضوع تنها در خصوص فروشگاه‌های خرید اینترنتی نیست؛ بلکه دامنه آن به کانال‌ها و گروه‌های مجازی هم می‌رسد. اهمیت این موضوع تا جایی پیش رفته است که فعالان و روانشناسان فضای مجازی برای افراد بی‌هدف مبتلا به فضای مجازی نام گذاشته‌اند؛ ویندوشاپر.

ویندو شاپر (window shopper) به کسانی می‌گویند که کارشان پرسه‌زنی در بازار، تماشای ویترین مغازه‌ها و پرسیدن قیمت‌هاست بدون اینکه واقعاً قصد خرید داشته باشند؛ آن هم نه به دلیل بی‌پولی، بلکه بیشتر برای مشغول شدن، سرگرمی و وقت‌گذرانی. با شکل‌گیری مجازی و به ویژه گسترش شبکه‌های اجتماعی، ویندو شاپینگ مجازی هم به یک معضل اخلاقی تبدیل شده است. آنچه مسئله «وب گردی»های بی‌حاصل را در این فضا تشدید می‌کند، نامحسوس بودن نشانه‌ها و فراگیر بودن آن است؛ چرا که فقط یک گوشی تلفن می‌خواهد و مقداری شارژ اینترنت. همین هم موجب می‌شود افراد متوجه ابتلای خود به این مسئله نشوند و در نتیجه برای درمان آن هم اقدامی نکنند.

ویندو شاپینگ نه تنها یک مسئله فرهنگی، که یک معضل اخلاقی نیز هست؛ چراکه پیامدهایی چون اتلاف وقت، از بین رفتن سرمایه، بازماندن از کارهای مفید، انباشتن ذهن از مطالب بی یا کم فایده و غیرضروری، و اعتیاد مجازی را به دنبال دارد که البته هر یک از اینها خود موجب مشکلات و معضلات دیگری نیز می‌شود.

بهترین راه برای جلوگیری از یک ویندوشاپر شدن این است که:

۱ـ سواد رسانه‌ای خود را افزایش دهیم. درباره چگونگی حضور صحیح در فضای مجازی به افراد مطلع یا کتاب‌های مناسب رجوع کنیم.

۲ـ حضور خود در فضای مجازی را مدیریت و هدفمند کنیم. پیش از استفاده از اینترنت، از خود بپرسیم چرا باید وارد این فضا شوم؟ به چه پایگاه‌ها یا کانال‌هایی باید سر بزنم؟ تا چه ساعتی؟

۳ـ پیش از خواندن یک مطلب، دیدن یک فیلم، عضویت در یک گروه، یا اظهارنظر درباره یک موضوع از خود بپرسیم: آیا این مطلب به من ربط دارد؟ فایده‌اش برای من چیست؟ آیا بی‌اطلاعی از آن به من ضرر می‌زند؟

نرم‌افزار

دوچرخه

مقابله با معضل زندگی شهرنشینی

بی‌تردید، کم تحرکی و معضلات آن از جمله دغدغه‌های زندگی شهرنشینی است. از طرفی هم استفاده از وسایل ورزشی مانند دوچرخه با اینکه مفید است، اما ترس از تصادف با وسایل نقلیه را به همراه دارد. این موضوعات سبب شده است تا نرم‌افزاری به نام «دوچرخه» ویژه علاقه‌مندان به دوچرخه‌سواری تدارک دیده شود تا دوچرخه‌سواران را به سفری پرتحرک و پرانرژی به جای ماندن در ترافیک و صرف هزینه‌های زیاد برای ترددهای روزانه تشویق کند. در ضمن برنامه کاربردی «دوچرخه» دستیابی به اطلاعات مورد نیاز برای دوچرخه‌سواری و اشتراک گذاری تجربیات و پیشرفت خود را نیز فراهم کرده است.

پژواک

ضرب‌الاجل استرالیا

جلوگیری از تماشای هرزنگاری

استرالیا به شرکت‌های اینترنتی شش ماه فرصت داده است تا قانونی قابل اجرا برای جلوگیری از تماشای هرزنگاری و محتوای برخط نامناسب کودکان ارائه کنند؛ در غیر این صورت قانون وارد موضوع می‌شود. کمیسیونر eSafty استرالیا نامه‌ای به اعضای صنعت برخط ارسال کرده و از آنها خواسته است با ارائه طرحی نشان دهند چگونه می‌خواهند از مشاهده محتوای نامناسب، از جمله خودکشی و اختلالات غذا خوردن از سوی افراد زیر سن قانونی جلوگیری کنند. این قانون باید برای فروشگاه‌های اپلیکیشن، وبگاه‌های گوناگون، از جمله پلتفرم‌های اجتماعی و پلتفرم‌های بازی برخط استانداردهایی به منظور کنترل محتوای مناسب برای کاربران فراهم کند.

خبر خوب

سنسور سطح سنج

خودکفایی در یک ابزار نفتی

از محصولات کلیدی صنعت نفت و گاز سنسور سطح سنج است. تأمین این محصول از سال ۱۳۹۴ به دلیل تحریم‌ها مشکل جدی برای صنعت نفت و گاز ایجاد کرده بود؛ از این رو نخبگان ایرانی اقدام به ساخت آن از طریق مهندسی معکوس کردند. این سنسور به روش غوطه‌وری و با استفاده از ترگ تیوب عمل می‌کند. روش غوطه‌گری به منزله یکی از روش‌های اندازه‌گیری ارتفاع سیال بر خلاف مدل شناوری، پیچیدگی زیادی دارد؛ ولی حساسیت پایین آن نسبت به چگالی و عدم تأثیرپذیری از بخارات سیال موجب شده است جزء روش‌های پر کاربرد در صنعت نفت، گاز و پتروشیمی باشد.

نکته‌گرام

امیرعلی ابوالفتح: مردی که رئیس‌جمهوری اوکراین را رئیس‌جمهوری روسیه معرفی می‌کند و نام معاون خود را به اشتباه نام رئیس‌جمهوری سابق می‌خواند، اصرار دارد همچنان نامزد انتخابات ریاست‌جمهوری باشد و چهار سال دیگر در کاخ سفید بماند. اعتماد به نفس بایدنی.

علی بهادری‌جهرمی: مطالبات صنفی در ۳۳ ماه گذشته بی‌پاسخ نماند. قانون رتبه‌بندی معلمان پس از ۹ سال و قانون تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری پس‌از ۱۵ سال معطلی اجرا شد. پشت‌نوبتی‌های بهزیستی صفر شد. همسان‌سازی حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری در مسیر اجرا قرار گرفت.

آیت‌الله میرباقری: محرم حقیقتی تکرارناپذیر است؛ اما در ماه محرم هر سال ـ که تکرار می‌شود ـ حقیقتی از محرم حقیقی نازل شده و دری به سوی محرم حقیقی بر عالم دنیا باز می‌شود؛ لذا خیلی از فیوضاتی که در آن محرم حقیقی نازل شده است، در دسترس خواهند بود.

«کریس گونیس» سخنگوی سابق آنروا: بیشتر کمک‌هایی که از طریق هوایی به غزه ارسال می‌شود، در دریا فرود می‌آیند و به دست مردم غزه نمی‌رسد و هدف از آن کمک به مردم فلسطین نیست؛ بلکه اجرای نمایشی بر روی صفحه‌های تلویزیونی است!

عبدالرحیم انصاری: رفته بود لب مرز لبنان از خط مقدم بازدید کند. آنجا می‌گوید حتی توافق با حماس نیز پایان جنگ با حزب‌الله نیست؛ نیم ساعت بعد حزب‌الله با از کار انداختن تمام سیستم‌های رهگیری پایگاهی که در آن حضور داشت، محل ایستادنش را شخم می‌زند تا بداند درگیری با حزب‌الله با سایر جبهه‌ها متفاوت است.

مهدی محمدی: در شرایطی که وضعیت در منطقه بسیار حساس است و مقاومت در آستانه وضعیتی خطیر قرار دارد، نامه آقای پزشکیان به جناب سید نصرالله و تأکید بر حمایت پرقدرت از مقاومت در دولت جدید، سیگنال بسیار ارزشمندی است.

محمدرضا طاهری: انتخابات تمام شد، به توصیه رهبر معظم انقلاب عمل کنیم و یکدل باشیم. کشور نیاز به وحدت دارد. ان‌شاءالله خدا رئیس‌جمهور محترم را کمک کند.

عیسی زارع‌پور، وزیر ارتباطات: در سال ۱۴۰۱ برای اولین بار، زیرساخت‌های فنی و حقوقی لازم برای «تماس تصویری بدون اینترنت(ViLTE)» در اپراتورهای اصلی راه‌اندازی شد. این امکان در برخی از گوشی‌های موجود در بازار فعال شده و در حال رایزنی با سایر تولیدکنندگان گوشی برای فعال کردن این قابلیت هستیم

حسن عابدینی: غرب در حال درک این واقعیت است که منافقین صرفاً گروهی تروریستی نیست که فقط به ترور، جاسوسی و خیانت بسنده کند؛ بلکه فرقه‌ای است که هر جا پا می‌نهد، منافع ملی میزبانانش را نیز به خطر می‌اندازد. فرقه‌ای که ۴۵ سال به سرزمین مادری خنجر زده است، به دیگران وفادار نمی‌ماند.

تغییر بزرگ

نگاهی به آثار انتخابات در ۲ کشور انگلیس و فرانسه

تغییر آغاز شده است

حنیف غفاری
دکترای روابط بین‌الملل

روند انتخابات در اتحادیه اروپا طی هفته‌های اخیر سبب شد ساختار قدرت در بروکسل تغییر کند و عملاً اروپا با چالش مواجه شود که این موضوع ترسیم آینده‌ای روشن را ناممکن کرده است. یکی از این تحولات مهم، ریاست دوره‌ای مجارستان بر اتحادیه اروپایی است.

حضور «ویکتور اوربان» نخست‌وزیر مجارستان در رأس معادلات اجرایی اتحادیه طی شش ماه پیش رو، بدترین خبر ممکن برای قاره سبز است. اوربان از منتقدان ساختار اروپای واحد است که کشورش هم‌اکنون ریاست این مجموعه را برعهده گرفته است. مجارستان به طور رسمی از اول ژوئیه به مدت شش ماه ریاست اتحادیه اروپایی را برعهده می‌گیرد، این در حالی است که برخی مقامات اروپایی نگرانند این کشور مشکلاتی را در برابر موضع‌گیری‌های اتحادیه ایجاد کند. این نگرانی با توجه به مواضع قبلی و کنونی اوربان در قبال کلیت و موجودیت اتحادیه اروپایی و منطقه یورو کاملاً قابل درک است! بدون شک، مجادله بوداپست و بروکسل در دوران ریاست مجارستان بر اتحادیه اروپایی تشدید خواهد شد و اوربان از موقعیت جدید خود برای تعلیق بسیاری از مباحث و مذاکرات جنجالی (به سود منافع بوداپست) استفاده می‌کند. دومین تحول مهم در اروپا، مربوط به برگزاری انتخابات زودهنگام در فرانسه و موقعیت رو به رشد جبهه ملی (جریان ملی‌گرای افراطی) و البته چپ افراطی در این کشور است. موقعیت و جایگاه «امانوئل مکرون» رئیس‌جمهور فرانسه به شدت تنزل یافته و شاهد تبلور نوعی آنارشیسم مزمن در پاریس و حتی اروپا هستیم. نتیجه این روند، تضعیف جایگاه فرانسه به منزله یکی از ستون‌های اصلی اتحادیه اروپایی و منطقه یورو خواهد بود. نباید فراموش کرد پس از خروج رسمی انگلیس از اتحادیه اروپایی، برلین و پاریس دو ستون اصلی اروپای واحد به شمار می آیند. گرایش فرانسوی‌ها به سوی ملی‌گرایان، می‌تواند پیش‌درآمدی برای تکرار پدیده خروج از اتحادیه در این کشور باشد. در این صورت، مسلماً آرمان‌ها به تنهایی قدرت حفظ ساختار و بنیان‌های سنتی اتحادیه اروپایی را ندارند. رشد آرای جریان‌های ضدساختار اتحادیه در فرانسه، به معنای تغییر برخی مناسبات و گذار از برخی ثوابت و بنیان‌های سنتی قدرت در این مجموعه است. سومین تحولی که اروپایی‌ها را آشفته کرده، معطوف به ضعف انتخاباتی جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا در برابر رقیب جنجالی سرسختش دونالد ترامپ است. برگزاری مناظره انتخاباتی اول میان طرفین، این مسئله را به اثبات رساند که ضریب آسیب‌پذیری دموکرات‌ها در انتخابات ۵ نوامبر ۱۵/ آبان به مراتب نسبت به جمهوری‌خواهان بیشتر است.

هر چند موضوع وادارسازی بایدن به کناره‌گیری از صحنه انتخابات بیش از پیش از سوی برخی چهره‌های حزب دموکرات مطرح شده است؛ اما فعلاً وی مقاومت سرسختانه‌ای در این باره نشان می‌دهد. در چنین وضعیتی، بازگشت ترامپ به کاخ سفید بدترین خبر ممکن برای اروپایی‌ها خواهد بود. ترامپ حامی احزاب ملی‌گرای افراطی و ضدساختار اتحادیه اروپایی است و فراتر از آن، درصدد دفرمه‌سازی ساختار امنیتی جاری در پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) است.

نباید فراموش کرد در انتخابات پارلمانی اخیر اروپا احزاب سنتی (سوسیال-دموکرات‌ها و محافظه‌کاران میانه‌رو) نه تنها قادر به مهار ملی‌گرایان افراطی نشدند، بلکه شاهد تقویت جایگاه این گروه در پارلمان اروپا هستیم. صورت‌مسئله مشخص است: سیگنال‌ها و علایم خوبی به اتحادیه اروپایی و منطقه اقتصادی یورو مخابره نمی‌شود. طی سال‌های اخیر، برخی استراتیست‌ها و تحلیلگران حوزه اروپا درباره فروپاشی اتحادیه اروپایی هشدار داده‌اند. به نظر می‌رسد، مقدمات تعبیر این هشدارها فراهم شده است. ساختار قدرت در اروپای واحد دیگر انسجام اولیه (در زمان انعقاد پیمان «ماستریخت» در اواخر قرن بیستم) را ندارد و همین مسئله، نمادهای مشترک قدرت و اتحاد در قاره سبز را تا حدود زیادی از بین برده است. آیا احزاب سنتی طرفدار اتحادیه قادر به بازتعریف وضعیت بحرانی موجود خواهند بود یا ملی‌گرایان افراطی در نهایت، بازگشت اروپا به مناسبات و معادلات قبل از تشکیل «اتحادیه اروپایی» را رقم خواهند زد؟ اگر چه هنوز پاسخ‌دهی به این پرسش زود است، اما حضور سیاستمدارانی مانند مکرون، شولتس و فون درلاین قطعاً نمی‌تواند نشانه‌ای از بازگشت به دوران اقتدار اتحادیه اروپایی باشد! اساساً یکی از اصلی‌ترین دلایل رواج لمپنیسم و پوپولیسم در اروپا، حضور سیاستمداران ناکارآمد و فاقد قدرت تحلیل است. بی‌دلیل نیست که برخی تحلیلگران می‌گویند نسل جدید رهبران اروپا، مهم‌ترین عامل سقوط این مجموعه در آینده نه‌چندان دور خواهند شد.

کارشناس و تحلیلگر سیاست خارجی در گفت‌وگو با صبح صادق عنوان کرد

روزهای سخت مکرون

ساحل عباسی
خبرنگار

کارشناس و تحلیلگر مسائل فرانسه گفت: «در این موضوع تردیدی وجود ندارد که آقای امانوئل مکرون، رئیس‌جمهور فرانسه با انحلال پارلمان فرانسه به یک قمار سیاسی بزرگ دست زد.»

«مرتضی مکی» کارشناس و تحلیلگر سیاست خارجی و مسائل فرانسه در گفت‌وگو با «صبح صادق» درباره تحولات انتخاباتی فرانسه و پیامدهای پیش روی امانوئل مکرون در سه سال آینده اشاره کرد و گفت: «حزب اجتماع ملی به رهبری خانم لوپن توانست کرسی خود را در پارلمان اروپا دو برابر کند؛ یعنی وی توانست جایگاه سیاسی خود را در عرصه سیاسی فرانسه ارتقا دهد. بنابراین از این نظر پیروزی برای وی به شمار می‌آید؛ اما نه در حدی که انتظار داشت.»

وی در این باره خاطر نشان کرد: «با اینکه راست‌گرایان افراطی در فرانسه در دور دوم انتخابات چندان شانسی نداشتند، اما در آلمان و هلند شاهد موفقیت‌های راست‌گرایان افراطی در به دست آوردن کرسی‌های بیشتر بودیم.»

مرتضی مکی به تحولات مهم سیاسی در پارلمان فرانسه اشاره کرد و گفت: «مهم‌ترین تحول را می‌توان به نتایج انتخابات در فرانسه نسبت داد. در این موضوع تردیدی وجود ندارد که آقای امانوئل مکرون، رئیس‌جمهور فرانسه با انحلال پارلمان فرانسه به یک قمار سیاسی بزرگ دست زد.»

وی در این باره تصریح کرد: «انحلال زودهنگام پارلمان فرانسه به دست آقای مکرون با این هدف انجام شد تا وی بتواند در سه سال باقیمانده از دوره ریاست‌جمهوری تنش و چالش‌های کمتری در پیش رو داشته باشد؛ در حالی که فرانسه با مشکلات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جدی مواجه است.»

مرتضی مکی در این باره توضیح بیشتری داد و گفت: «مشکلات فعلی موجب افزایش نارضایتی در سطح افکار عمومی فرانسه شده است؛ به گونه‌ای که جهان شاهد تظاهرات‌ها و اعتصاب‌های ممتدی در این کشور است.»

وی در ادامه بحث خاطر نشان کرد: «آقای مکرون تصور می‌کرد با برگزاری انتخابات زودهنگام می‌تواند موقعیت ائتلاف طرفدار خود را تقویت کند و ارتقا دهد و احزاب چپ را ترغیب کند که از ائتلاف حاکم بیشتر حمایت کنند و موقعیت حزب راست افراطی اجتماع ملی در جامعه فرانسه تضعیف شود؛ اما نتایج انتخابات پارلمان دور اول از یک پیروزی بزرگ برای حزب راست‌گرای خانم لوپن حکایت داشت.»

مرتضی مکی گفت: «از این نظر پیش‌بینی می‌شد که حزب راست افراطی بتواند بین ۲۳۰ تا ۲۸۰ کرسی از ۵۷۰ کرسی مجمع ملی فرانسه را به دست آورد. خانم لوپن تصور می‌کرد با این پیروزی می‌تواند دولت را در دست بگیرد و تحولاتی عمیق در عرصه‌های سیاسی و اجتماعی تا اقتصادی در فرانسه ایجاد کند، به ویژه در موضوعات مرتبط با سیاست‌های مهاجرت‌ستیزانه، اما مرحله دوم انتخابات فرانسه برخلاف انتظار حزب اجتماع ملی بود.»

مرتضی مکی در این باره توضیح داد و گفت: « بر اساس تقسیمات این کشور ۵۷۷ کرسی دارد که احزاب برای تکیه زدن به این کرسی‌ها با هم رقابت کنند. در این بین، ائتلاف جبهه ملی چپ فرانسه و ائتلاف میانه به وسیله آقای مکرون با هم متحد شدند تا مانع پیروزی حزب راست افراطی خانم لوپن شوند.»

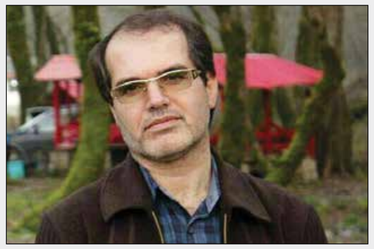

وی تصریح کرد: «در هر حوزه‌ای که نامزدهای چپ میانه یا نامزدهای ائتلاف میانه در کنار مکرون در موقعیت سوم قرار داشتند، بنای آن را گذاشتند که به نفع همدیگر در آن حوزه کنار بروند؛ به گونه‌ای که نامزد جبهه چپ در ۱۳۰ حوزه به نفع نامزد ائتلاف میانه کنار رفت و متقابلاً ۸۰ نامزد ائتلاف میانه به نفع نامزد چپ کنار رفتند و این سبب شد انتظارات حزب اجتماع ملی برای افزایش تعداد کرسی‌های خود و کسب اکثریت آرا محقق نشود.»

مرتضی مکی، کارشناس مسائل فرانسه یادآور شد: «انتخابات مرحله دوم فرانسه نتایج دیگری داشت؛ یعنی نتایج خوبی برای راستگرایان افراطی نداشت، چرا که مردم این کشور نگران روی کار آمدن و پیروزی خانم لوپن و پیامدهای قدرت گرفتن این حزب بودند.»

وی در این باره افزود: «حزب اجتماع ملی ۱۴۴ کرسی به دست آورد؛ هرچند این تعداد در مقایسه با ۸۸ کرسی انتخابات دفعه قبل افزایش یافته است؛ اما انتظارات برای کسب بیشترین آرا به نفع راست‌گرایان محقق نشد.»

کارشناس مسائل فرانسه گفت: «بی‌تردید آقای مکرون رئیس‌جمهور فرانسه با چالش جدی‌تر و دیگری مواجه شده و آن، ائتلاف با جبهه چپ است؛ چرا که جبهه چپ نیز با آقای مکرون چالش‌های بسیاری در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی دارد. این چالش‌ها سبب می‌شود دولت فرانسه نتواند به راحتی با موانع جدی در پیشبرد برنامه‌های خود روبه‌رو شود.»

مرتضی مکی گفت: «رهبر حزب چپ افراطی فرانسه که بیشترین آرا را دارد، انتظار دارد با توجه به جایگاه و موقعیت خود در جبهه چپ کرسی‌ها و امتیازات بیشتری برای تشکیل دولت به او داده شود، در حالی که بسیاری از چهره‌های میانه طرفدار آقای مکرون دل خوشی از وی ندارند و برای آنها سخت است که با وی در دولت مذاکره کنند.»

مرتضی مکی، کارشناس مسائل فرانسه درپایان گفت‌وگو تأکید کرد: «باید دید چانه‌زنی‌های سیاسی میان ائتلاف آقای مکرون و جبهه چپ به کجا می‌رسد و ترکیب دولت آینده فرانسه به چه شکل خواهد بود. نکته مهم این است که آقای مکرون و جریان چپ از قدرت نگرفتن حزب راست افراطی آسوده خاطر هستند و تلاش می‌کنند در سه سال آینده شرایط سیاسی و اجتماعی جامعه را به گونه‌ای پیش ببرند که احتمال پیروزی خانم لوپن در دور بعدی کاهش یابد.»

بررسی سیاست جدید انگلیس با پیروزی دولت حزب کارگر

اروپا تغییر مسیر می‌دهد؟

سارا احمدی
خبرنگار

اوضاع در اروپا رو به تغییر است و با انتخابات اخیر در این قاره روندهای ثابت دو دهه اخیر در حال دگرگون‌سازی است. در این میان، تغییرات ایجاد شده در انگلیس بسیار چشمگیر است و حزب محافظه کار در این کشور پس از ۱۴ سال دولت را تحویل حزب کارگر خواهد داد. اتفاقی که موجب تغییرات کلی در این کشور جزیره‌ای خواهد شد. «مرکز مطالعات بحران و سیاست آنکارا» در گزارشی با عنوان «اولویت‌های سیاست خارجی دولت جدید انگلیس» این موضوع را بررسی کرده است که ترجمه آن در ادامه آورده می‌شود.

«در حالی که اروپا خود را برای دولت بالقوه ترامپ در آمریکا آماده می‌کند، دولت جدید انگلیس احتمالاً نقش واسطه را برای حفظ روابط ترانس آتلانتیک سالم ایفا کند. در هر صورت اولویت دولت جدید انگلیس اقتصاد خواهد بود.

انتخابات سراسری انگلستان چهارم ژوئیه ۲۰۲۴ به پیروزی حزب کارگر منجر و باعث بازگشت آنها به دولت پس از ۱۴ سال شد. از همین رو، این موضوع پرسش‌هایی را در زمینه رویکرد دولت حزب کارگر به سیاست خارجی بریتانیا مطرح و این حزب احتمالاً سیاست‌های واقع‌بینانه‌تری را در اروپا و جهان دنبال خواهد کرد. برای نمونه، پیش‌بینی می‌شود دولت جدید برای آتش‌بس در غزه و آزادی گروگان‌ها تلاش کند.

طبق برآوردها، در ماه‌های ابتدایی فعالیت «کایر استارمر» نخست‌وزیر جدید، تحرکات دیپلماتیک در غرب افزایش می‌یابد، به طوری که دیدار با جو بایدن، رئیس‌جمهور ایالات متحده و رهبران اروپایی در اولویت دستور کار دولت جدید خواهد بود. نخستین مذاکرات مهم نیز در اجلاس هفتاد و پنجمین سالگرد سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) ۹ تا ۱۱ ژوئیه ۲۰۲۴ در واشنگتن و نیز در دیدارهای دوجانبه نشست «جامعه سیاسی اروپا» برگزار خواهد شد.

دولت استارمر باید اقدامات دشوار و تأثیرگذاری مانند برگزیت، اصلاح اقتصاد و امضای توافق‌نامه امنیتی پایدار با اتحادیه اروپا (EU) انجام دهد. بزرگ‌ترین چالشی که دولت استارمر در ماه‌های آینده با آن مواجه خواهد شد، بعد از انگلیس، روابط اقتصادی با چین خواهد بود.

♦ احتمال تنش‌زدایی با چین

یکی از جالب‌ترین موضوعات سیاست خارجی، آینده روابط بریتانیا با چین است. روابط لندن و پکن در ۱۴ سال گذشته دولت حزب محافظه‌کار با فراز و نشیب همراه بود و اکنون این پرسش مطرح می‌شود، آیا دولت استارمر تمایلی به بازگرداندن این روابط به مسیر خود دارد یا خیر؟ در واقع، مثبت یا منفی شدن این روابط هنوز با ابهام مواجه است.

در دولت‌های «لیز تراس» و «ریشی سوناک» نخست‌وزیران محافظه‌کار سابق مقابله با چین رویکرد غالب بود. این دیدگاه به رفتار محتاطانه نسبت به فعالیت‌های چین در قوه مقننه و مجریه بریتانیا منجر شد. در واقع، دولت استارمر و مجلس در رابطه با چین به ویژه در موضوعاتی، مانند تجارت و فناوری همکاری و اقدام خواهند کرد. طبق برآوردها، دولت حزب کارگر در موضوعاتی، مانند چالش‌های تغییرات آب و هوایی با چین همکاری می‌کند.

به نظر می‌آید دولت حزب کارگر در برقراری روابط با چین چالش‌های مشابه دولت‌های حزب محافظه‌کار قبلی را تجربه و سعی خواهد کرد منافع تجاری ـ اقتصادی بریتانیا را با منافع امنیتی متعادل کند. با وجود این، اگر دونالد ترامپ بار دیگر در انتخابات ریاست‌جمهوری ایالات متحده انتخاب شود، دولت استارمر احتمالاً در برقراری گفت‌وگوی مثبت با چین با مشکل بیشتری مواجه خواهد شد؛ زیرا به نظر می‌آید ترامپ فشار بر متحدان را برای اقدام شدیدتر علیه پکن افزایش دهد.

با توجه به توافق و همکاری آمریکا و انگلیس در مبارزه با چین در جهان می‌توان گفت، بزرگ‌ترین چالشی که دولت استارمر در ماه‌های آینده با آن مواجه خواهد شد، بعد از موضوعات داخلی انگلیس، روابط اقتصادی با چین خواهد بود.

♦ چالش‌های دیگر

موضوع دیگری که دولت جدید روی آن کار می‌کند، حل مناقشه اسرائیل و فلسطین است. در این زمینه تضمین آتش‌بس فوری در جنگ اسرائیل و حماس، آزادی تمامی گروگان‌ها و افزایش کمک‌های پشردوستانه ارسالی به غزه از اولویت‌های اساسی سیاست خارجی خواهد بود.

یکی دیگر از چالش‌های کنونی دولت جدید مدیریت مهاجرت است. توافق‌نامه‌های امنیتی دوجانبه با کشورهای اروپایی، به‌ویژه با فرانسه احتمالاً موضوع مهمی برای رسیدگی خواهد بود.

پیش‌بینی می‌شود دولت استارمر برای تقویت روابط ناتو، افزایش هزینه‌های دفاعی و تقویت روابط فراآتلانتیک از سوی ایالات متحده زیر فشار قرار گیرد. آینده حمایت از اوکراین یکی دیگر از موارد مهم دستور کار دولت استارمر است. از آغاز جنگ بریتانیا یکی از بزرگ‌ترین حامیان اوکراین بوده است و احتمالاً تغییر قابل توجهی در این موضوع روی نخواهد داد. در نتیجه، احتمال دارد دولت استارمر حمایت خود را از کی‌یف اعلام کند و به دنبال دیداری زودهنگام با «ولودیمیر زلنسکی» رئیس‌جمهور اوکراین باشد.

پیش‌بینی می‌شود دولت استارمر برای تقویت روابط ناتو، افزایش هزینه‌های دفاعی و تقویت روابط فراآتلانتیک از سوی ایالات متحده زیر فشار قرار گیرد. می‌توان پیش‌بینی کرد، در دوره استارمر حزب کارگر در سیاست خارجی خود عمل‌گرایی و همکاری جهانی در پیش بگیرد.

♦ اولویت‌های سیاست خارجی

دستور کار سیاست خارجی دولت استارمر را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

هدف «بریتانیای جهانی» پس از برگزیت: لندن برای حفظ برگزیت و پیشبرد اهداف «بریتانیای جهانی» تلاش خواهد کرد.

مدیریت روابط با اتحادیه اروپا: یکی از وظایف مهم دولت جدید ایجاد تعادل در روابط پس از برگزیت با اتحادیه اروپا و تعیین زمینه‌های همکاری خواهد بود. ادامه همکاری در تجارت، امنیت و سایر حوزه‌ها با آغاز مجدد مذاکرات ضروری خواهد بود.

امنیت بین‌المللی و سیاست‌های دفاعی: احتمالاً بریتانیا به بازنگری در سیاست‌های امنیتی و دفاعی بین‌المللی خود، به‌ویژه در زمینه راهبردهای آسیا و اقیانوسیه نیاز داشته باشد. تقویت روابط با ناتو، سایر متحدان و به طور بالقوه تغییر این مشارکت‌ها به سمت منطقه آسیا و اقیانوسیه احتمالاً در دستور کار قرار گیرد.

بحران جهانی تغییرات آب و هوایی: مبارزه با تغییرات اقلیمی و اهداف توسعه پایدار اجزای اصلی سیاست خارجی بریتانیا خواهد بود. نحوه شکل‌گیری روابط، همکاری‌های بین‌المللی و توافقات با چین در این چارچوب اهمیت بالایی دارد.

قراردادهای تجاری بین‌المللی و روابط اقتصادی: مذاکره در زمینه توافق‌نامه‌های تجاری جدید و مدیریت روابط اقتصادی موجود از اولویت‌های اصلی سیاست خارجی بریتانیا خواهد بود. دولت احتمالاً روی مذاکره بر سر قراردادهای جدید تجارت آزاد دوجانبه، به ویژه در منطقه آسیا و اقیانوسیه تمرکز خواهد کرد.

دولت استارمر با چالش مهمی در مدیریت مداوم این حوزه‌های سیاستی مواجه خواهد شد. آینده روابط ترانس آتلانتیک نیز در این فرآیند اهمیت ویژه‌ای دارد. در حالی که اروپا خود را برای دولت بالقوه ترامپ در ایالات متحده آماده می‌کند، دولت استارمر احتمالاً نقش واسطه را برای حفظ روابط ترانس آتلانتیک سالم ایفا کند. در هر صورت اولویت دولت جدید بریتانیا اقتصاد خواهد بود. اگر دولت در داخل کشور موفق نشود، احتمالاً زمان زیادی برای تمرکز بر سیاست خارجی داشته باشد.»

نارضایتی مطلق!

گروه پرونده
صبح صادق

ظهور و قدرت یافتن راست‌گرایان در اروپا موجب نگرانی آمریکا و خوشحالی روسیه شده است. سفر اخیر رئیس‌جمهور مجارستان به مسکو و پکن خشم برخی سران اتحادیه اروپایی را در پی داشته است. راست‌گرایان اروپایی که همچنان به صعود خود در این اتحادیه ادامه می‌دهند، بالاخره موفق شدند یک فراکسیون مستقل برای خود در پارلمان اروپا ایجاد کرده و احزاب راست‌گرا را گرد هم آورند. حدود ۱۰ روز پیش «ویکتور اوربان» در وین با «آندری بابیس» نخست‌وزیر سابق چک ملاقات کرد و همراه با «هربرت کیکل» سیاستمدار حزب راست افراطی آزادی اتریش، ابتکار عمل برای تأسیس این فراکسیون را آغاز کرد. آنها اهداف و قوانین روشنی را در «مانیفست مهنی» تعیین کردند. این اهداف شامل مواضع شناخته‌شده احزاب پوپولیست و راست افراطی است که شامل دفاع از حاکمیت کشورها و برچیدن یکپارچگی اتحادیه اروپایی، مبارزه با مهاجرت غیرقانونی و به اصطلاح معامله سبز است.

این به سادگی یعنی آنها می‌خواهند به جای جنگ، مهاجرت و رکود برای صلح، امنیت و توسعه تلاش کنند. این فرمول مبهم همچنین این امکان را برای احزاب فراهم کرد که برخلاف اوربان یا کیکل، برای مثال، به وضوح جنگ روسیه در اوکراین را محکوم کنند. «خورخه بوکساده ویالبا» رئیس هیئت پوپولیست راست‌گرای واکس از اسپانیا هم معتقد است، اکنون موضوع این است که شباهت‌ها را در پیش‌زمینه قرار دهیم. وی در این باره گفت: «ما اکنون سومین جناح قوی هستیم و می‌خواهیم به رشد خود ادامه دهیم.» به گفته وی، «هدف مقابله با کمیسیون جدید اتحادیه اروپایی- احتمالا تحت رهبری اورسولا فون درلاین- با نیروی میهن‌پرست است.» وی تأکید کرد: «ما اکنون ۸۴ نماینده مجلس داریم.» به این ترتیب آنها توانستند از جناح راست دیگر، یعنی محافظه‌کاران و اصلاح‌طلبان اروپایی پیشی بگیرند و حتی بعد از مسیحیان و سوسیال-دموکرات‌ها سومین نیروی قوی در پارلمان اتحادیه اروپایی هستند. این به معنای پول بیشتر هم هست. هر فراکسیون سالانه حدود ۱۰۰ هزار یورو به ازای هر عضو دریافت می‌کند. فراکسیون «میهن‌پرستان برای اروپا» همچنین می‌تواند ادعای برخی کمیته‌های مهم در پارلمان را داشته باشد و همچنین در به اصطلاح کنفرانس رؤسای فراکسیون‌ها که رهبران گروه‌ها با یکدیگر ملاقات می‌کنند، اهمیت بیشتری خواهند داشت.

♦ حتی یک آلمانی «رضایت کامل» ندارد!

به نقل از «راشاتودی»، براساس یافته‌های نظرسنجی ARD-DeutschlandTREND، حتی یک نفر از شهروندان این کشور که در این نظرسنجی شرکت کرده‌اند، از عملکرد دولت «اولاف شولتز» صدراعظم آلمان رضایت کامل ندارد.

آلمان هم‌اکنون تحت رهبری ائتلاف موسوم به «چراغ راهنمایی» متشکل از حزب سوسیال دموکرات به رهبری شولتز، دموکرات آزاد و سبزها اداره می‌شود. براساس این نظرسنجی، درصد آلمانی‌هایی که گفته‌اند از عملکرد ائتلاف حاکم رضایت کامل دارند، «صفر» است و تنها ۱۹ درصد گفته‌اند که تا حدودی از عملکرد دولت رضایت دارند.

میزان کلی نارضایتی از سیاست‌های دولت آلمان به ۸۱ درصد رسیده و ۳۸ درصد گفته‌اند که «به هیچ عنوان از دولت راضی نیستند.»

نیمی از حامیان حزب سوسیال دموکرات و سبزها اذعان کرده‌اند، در حال حاضر رضایت کمتری نسبت به عملکرد دولت دارند. این رقم در بین حامیان سایر احزاب حتی کمتر است؛ به گونه‌ای که تنها ۱۷ درصد از حامیان حزب دموکرات آزاد و ۱۱ درصد حامیان احزاب اتحادیه دموکرات مسیحی و سوسیال مسیحی از عملکرد ائتلاف حاکم ابراز رضایت نسبی کرده‌اند.

همچنین حدود ۹۶ درصد از حامیان حزب جدید چپ‌گرای «منطق و عدالت» به رهبری سارا واگن‌کرشت، گفته‌اند که از عملکرد ائتلاف چراغ راهنمایی ناراضی هستند و هیچ یک از حامیان حزب راست‌گرای «آلترناتیو برای آلمان» نیز از عملکرد دولت رضایت ندارند.

ائتلاف چپ میانه به رهبری شولتز در انتخابات پارلمانی ماه گذشته اتحادیه اروپا، شکست سنگینی را متحمل شد و پس از محافظه‌کاران و آلترناتیو برای آلمان، در جایگاه سوم قرار گرفت و در نتیجه اپوزیسیون این کشور خواستار برگزاری انتخابات زودهنگام شد. حزب سوسیال دموکرات در انتخابات پارلمان اروپا با بدترین عملکرد چند دهه اخیر، تنها ۱۴ درصد آرا را به خود اختصاص داد.

شولتز عملکرد ضعیف حزبش را به نارضایتی و مخالفت رأی‌دهندگان با حمایت نظامی برلین از اوکراین و تحریم روسیه نسبت داد، اما در عین حال مدعی شد: «جایگزینی برای تغییر این رویکرد وجود ندارد.»

انگلیس حماقت نخواهد کرد

صابر محمدی
خبرنگار

سپاه پاسداران جزء ارکان اصلی کشور و از پایه‌های قدرت جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های گوناگون به شمار می‌آید. با نگاهی به فعالیت‌های سپاه، مشخص می‌شود که جلوگیری از سوگیری‌های کشورهای غربی علیه جمهوری اسلامی ایران، از شاخص‌ترین اقدامات سپاه در چند دهه اخیر بوده است. با این حال، قدرت‌های غربی در تلاش هستند با روش‌های گوناگون دشمنی خود با سپاه را در راستای محدودسازی آن اعلان کنند. به همین دلیل تروریستی نامیدن سپاه را مطرح و دنبال می‌کنند. اگرچه تا به حال موفق نشده‌اند و علنا روندها تا به امروز از نامیدن بودن آن خبر می‌دهند؛ ولی در صورت حماقت کشورهای غربی نسبت به متخاصم نامیدن سپاه با واکنش سخت و متقابل ایران همراه خواهد شد و این آغاز بحرانی جدید، به ویژه برای کشورهای اروپایی به شمار می‌آید. هر نوع برچسب‌زنی به سپاه پاسداران از سوی یک دولت خارجی با اقدام متقابل ایران درباره ارتش و نیروهای طرف مقابل مواجه خواهد شد و آنگاه ایران در منطقه به ویژه خلیج‌فارس با مراکز و نیروهای طرف مقابل به مثابه طرف متخاصم رفتار می‌کند.

با این حال، قدرت‌گیری حزب کارگر موجب شد دوباره مسئله سپاه و تروریستی خواندن آن در انگلیس مطرح شود، زیرا حزب کارگر یک روز پیش از انتخابات پارلمانی، در منشور خود سپاه پاسداران را یک «سازمان متخاصم» توصیف کرد. شماری از فعالان این حزب تا پیش از انتخابات گفته بودند که سپاه باید تروریستی اعلام شود. این در حالی است که در گذشته دولت‌های محافظه‌کار بریتانیا در زمان نخست‌وزیری بوریس جانسون، لیز تراس و ریشی سوناک در برابر خواسته‌های مطرح شده در این کشور برای تروریستی نامیدن سپاه پاسداران مقاومت کرده بودند.

با این حال، «دیوید لمی» وزیر خارجه جدید از حزب کارگر، به «گاردین» گفت: «او باید به دقت این موضوع را بررسی کند و ببیند سیستم پیشین تاکنون چگونه تصمیم گرفته است؟»

به نوشته گاردین، مشاوران دیوید لمی گفتند او در حال بررسی اصلاحیه‌ای بر قانون کنونی است که تاکنون به دولت امکان می‌داد علیه فعالیت سازمان‌های مرتبط با دولت، مانند سپاه پاسداران، محدودیت‌هایی قائل شود. روند تهیه اصلاحیه بر قانون کنونی «زمان‌بر» خواهد بود.

«دیوید کامرون» وزیر خارجه در دولت ریشی سوناک، در میانه بهار امسال تأکید کرد تروریستی نامیدن سپاه می‌تواند به قطع رابطه سیاسی انگلیس و ایران منجر شود. کامرون ۱۲ اردیبهشت در نشست یک کمیته پارلمان گفت کشورش سپاه را به‌طور کامل تحریم کرده و می‌توان این تحریم را تقویت کرد، اما تروریستی خواندن سپاه همین مناسبات مختصر دو کشور را نیز از بین خواهد برد.

گاردین نوشت: «دیوید لمی قرار است درباره سیاست خارجی دولت جدید ایران با مشاوران خود رایزنی کند. لمی گفت برنامه‌های رئیس‌جمهور پزشکیان را زیر نظر دارد و هنوز برای نتیجه‌گیری زود است. جمهوری اسلامی ایران در ماه‌های گذشته به کشورهای اروپایی نسبت به تروریستی نامیدن سپاه پاسداران هشدار داده بود. دولت کانادا به تازگی سپاه پاسداران را «تروریستی» معرفی کرده است؛ اما اتاوا ۱۳ سال است در حالت قطع کامل رابطه با ایران به سر می‌برد و برخلاف انگلیس، دارای سفیر و سفارتخانه در تهران نیست.»

به جز انگلیس، کشورهای اتحادیه اروپا نیز در دو سال گذشته کوشش‌ها در کشورهای خود و درخواست رژیم صهیونیستی را برای تروریستی نامیدن سپاه نپذیرفتند.

دفاع تمام قد امام(ره) از حقوق ملت

سیر تدوین قانون اساسی در دست مردم - ۴

مهدی سعیدی
دبیر گروه تاریخ

در آستانه برگزاری انتخابات مجلس خبرگان قانون اساسی که قرار بود در مردادماه ۱۳۵۸ برگزار شود، جریان‌های مخالف خط امام(ره) که فضای حاکم بر جامعه را مساعد اجرای طرح‌ها و برنامه‌های خود نمی‌دیدند و به دلیل فقدان پایگاه اجتماعی رأی‌آور، امید به دست گرفتن مجلس خبرگان را نداشتند، در تلاش برای تضعیف جایگاه این مجلس و شبهه‌افکنی و جوسازی پیرامون آن برآمدند و تلاش کردند مجلس خبرگان شکل نگیرد. اولین هجمه تقابل ایجاد کردن بین مجلس خبرگان و مجلس مؤسسان بود و هواداری از تشکیل مجلس مؤسسان. آنها بر بوق‌ها دمیدند و طبل‌ها کوفتند که مجلس مؤسسان بسیار اهمیت دارد و اگر چنین مجلسی تشکیل نشود، هیچ قانونی اعتبار ندارد. در جایی دیگر گفتند: «تصمیمی که برای ایجاد مجلس خبرگان به جای مجلس مؤسسان گرفته شده است، هدفی جز دور ساختن انقلابیون از صحنه ندارد و نمایندگان واقعی توده‌های ستمدیده از تشخیص این یا آن ماده عاجز نیستند و بهانه‌هایی که آورده می‌شود، تنها گویای تنگ نظری و انحصارطلبی تحمیل‌کنندگان مجلس خبرگان به مردم ستمدیده است.»

«عبدالرحمن قاسملو» دبیر حزب دموکرات کردستان در حالی که بر روی جوانان حافظ امنیت کشور اسلحه کشیده و ده‌ها نفر را به شهادت رسانده بود، مدعی بود: «تشکیل مجلس مؤسسان مرکب از نمایندگان کلیه خلق‌های ایران ضرورت تاریخی دارد، مردم کردستان به‌طور اعم و حزب دموکرات به‌طور اخص طرفدار آن چنان قانونی است که حاوی اصول و موازین فوق‌الذکر بوده و در مجلس مؤسسان مورد بحث و گفت‌وگوی نمایندگان راستین همه خلق‌های ایران قرار گرفته و به تصویب نهایی برسد.» «احمد شاملو» در گردهمایی حزب سوسیالیست کارگران درباره تشکیل مجلس خبرگان هشدار داد و گفت: «چنین مجلسی پیش‌نویش حاضر را ۷۵ درصد به سوی خودکامگی خواهد برد و گرنه چه هراسی از تشکیل مجلس مؤسسان است؟!»

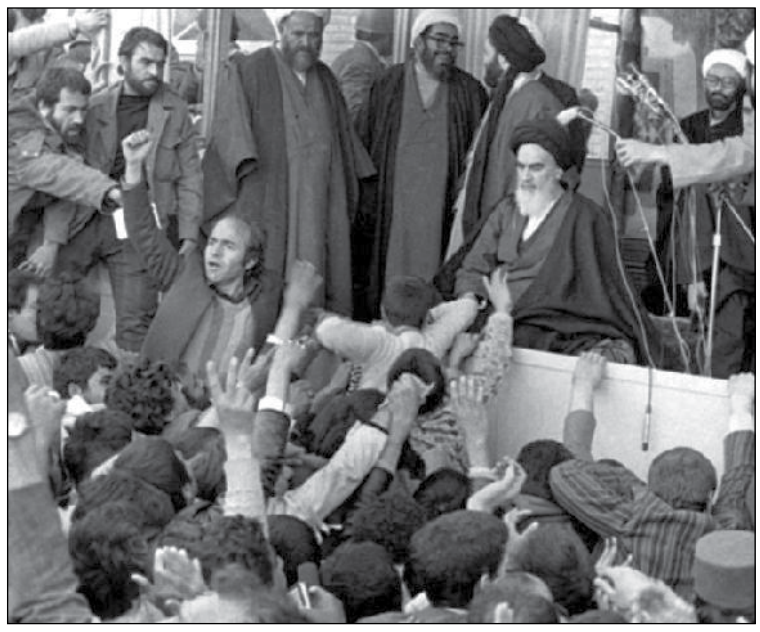

این ادعاها در حالی بود که بخش دیگری از جریان‌های مخالف خط امام(ره) نیز به بی‌اعتبار بودن این اعتراضات اذعان داشته و تفاوت چندانی میان مجلس خبرگان و مؤسسان نمی‌دیدند. برای نمونه، «کریم سنجابی» دبیرکل جبهه ملی، زیاد بودن تعداد اعضای مجلس بررسی قانون اساسی را مهم ندانست و تأکید کرد که نباید این مسئله موجب اختلاف و دودستگی شود.

در پاسخ به این سخنان، حضرت امام(ره) چنین فرمودند: «ما حالا باید قانون اساسی را آنطوری که برای اسلام باشد، تحکیم کنیم، تصویب کنیم و این هم باید زود تصویب شود. این طرحی است که دولت داده است، همین طرح صحیح است و اگر بخواهد آنطوری که این غرب‌زده‌ها می‌گویند مبنی بر اینکه شما مطابق چیزهای دنیاپسند یک مجلسی درست کنید با پانصد ششصد نفر آدم و پانصد هشتصد نفر آمدند، یکی یکی بنشینند آنجا، این معانی‌اش آن است که ما تا دو سه سال دیگر بنشینیم و عزا بگیریم و آنان قوت پیدا کنند، طرحی است که یا از غرب ریخته شده است و یا از آنجایی که شاه در آنجاست. این طرح وارداتی است، آیا این طرح قبول است؟ ما می‌گوییم زود کلک قضیه کنده شود و اسلامی بشود و الان همه ما باید در دنبال همان معنا باشیم و همین طرح که دولت گفته است، صحیح است.»

حضرت امام(ره) تسلیم این صحنه‌آرایی‌ها نشدند و تمام قد در دفاع از حقوق ملت ایستادند و با حمایت ایشان از دولت موقت، انتخابات در زمان خود برگزار شد. وزارت کشور نیز در اطلاعیه‌ای از مردم خواست برای نظارت بر انتخابات افراد مورد نظر خود را اعلام کنند. انتخابات در روز دوازدهم مرداد ۱۳۵۸ برگزار شد. روزنامه «جمهوری اسلامی» فردای روز انتخابات در گزارشی با عنوان «اولین انتخابات آزاد برگزار شد»، نوشت: «دیروز ایران یکپارچه شور انقلابی بود، صف‌های تشکیل شده در مقابل حوزه‌های اخذ رأی یادآور خاطره رفراندوم عظیمی بود که طی آن ملت مسلمان ایران یکصدا به جمهوری اسلامی رأی دادند. خبرنگاران ما از سراسر کشور گزارش می‌دهند از ساعت ۶ صبح دیروز مردم مسلمان گروه گروه به پای صندوق‌های رأی رفتند و آرای مخفی خود را به کاندیداهای خبرگان درون صندوق ریختند. خبرنگاران ما از ستاد مرکزی انتخابات که در وزارت کشور مستقر شده بود، گزارش می‌دهند که در این مرکز جنب و جوش عظیمی به چشم می‌خورد و تراکم عظیم مکالمات تلفنی که برای رفع اشکالات و دریافت پاسخ با ستاد مرکزی تماس می‌گرفتند، فوق‌العاده بود. به این ترتیب ستاد مرکزی در ارتباط مستقیم با استانداری‌ها و فرمانداری‌های کشور بود. در ستاد مرکزی آقای نوربخش، مدیرکل انتخابات وزارت کشور و آقای احمدی مسئول ستاد مرکزی انتخابات و اعضای هیئت مرکزی نظارت بر انتخابات مستقر بودند. مهندس صباغیان وزیر کشور هم اوایل صبح از ستاد مرکزی بازدید و مدتی با مسئولین امر مذاکره کرد.»

این انتخابات را می‌توان یکی از دموکراتیک‌ترین انتخابات در تاریخ این کشور دانست که در کمال صحت و سلامت برگزار شد و مردم نمایندگان واقعی خود را وارد مجلس کردند. «هاشم صباغیان» وزیرکشور دولت موقت، عضو نهضت آزادی و مجری انتخابات می‌گوید: «من از مجریان نخستین انتخابات پس از انقلاب اسلامی بودم و به آن افتخار می‌کنم و من معتقدم انتخابات مجلس خبرگان قانون اساسی آزادترین، سالم‌ترین و بهترین انتخابات نظام جمهوری اسلامی ایران بود.» وی در جایی دیگر تکرار می‌کند: «انتخابات خبرگان، نخستین انتخاباتی بود که در نظام جمهوری اسلامی برگزار شد. من نمی‌خواهم بگویم چون من مجری آن بودم، این ادعا را می‌کنم، اما به شکل مستدل و تطبیق آن با سایر انتخابات، بهترین انتخابات نظام جمهوری اسلامی بود؛ از نظر آزادی، حق انتخاب شدن و حق انتخاب کردن... آن روز از همه طبقات در این مجلس بودند. اینکه می‌گویم آزادترین انتخابات تاریخ جمهوری اسلامی بود، به همین دلیل است که هر طبقه فکری مؤثر آن روز، کاندیدا داده بودند و انتخاب شده بودند. مردم هم انتخاب کرده بودند. حتی حزب توده کاندیدا داده بود، سازمان مجاهدین هم و این خودش سنگ محک بود، بهترین آزمون بود برای آن روز. حزب توده گمان می‌کرد همه آرا را دارد یا سازمان مجاهدین می‌گفت که اصلا حکومت باید مال من باشد! پاسخ اینها و اینکه تحلیل‌شان اشتباه بوده، در کجا داده شد؟ پای صندوق‌های رأی!»

تقویم انقلاب

نقشه صلح تحمیلی

سید مهدی حسینی
مورخ و پژوهشگر

پس از آزادی خرمشهر موضوعات بسیاری مطرح شد، از جمله مسئله صلح صدام که به منزله آتش‌بس و پایان جنگ بود. در این باره تا همین سال‌های اخیر به این شبهه دامن زده می‌شد و در واقع توطئه‌ای بود مانند تهاجم رژیم صهیونیستی به جنوب لبنان تا حواس‌ها و تمرکز را از جبهه‌های جنگ به ویژه جنوب که پیروزی مهمی را به دنبال داشت، منحرف کنند. البته در پاسخ به این پرسش مسئولان وقت جنگ توضیح داده‌اند که صلح مورد قبول ایران مجموعه‌ای از آتش‌بس، عقب‌نشینی، تعیین متجاوز، تأمین خسارت‌های وارده و... بود؛ در حالی که در آن زمان هیچ گونه پیشنهاد صلحی ارائه نشد و شورای امنیت و دیگران تنها آتش‌بس و به عبارتی حالت نه جنگ و نه صلح را توصیه می‌کردند. در آن زمان هیچ طرحی که متضمن صلح واقعی باشد و متجاوز را شناسایی و غرامت را پرداخت کند و به نوعی اجازه تعرض مجدد را ندهد، وجود نداشت. حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای، رئیس‌جمهور وقت، در تاریخ ۱۳۶۱/۴/۱ در دیدار با گروهی از روحانیون و مبلغان گفتند: «به مردم باید گفته شود که با فتح خرمشهر و حتی فتح دیگر شهرها جنگ تمام نخواهد شد؛ زیرا تا زمانی که متجاوز تنبیه نشده است، مبارزه ادامه خواهد داشت.» مرحوم هاشمی‌رفسنجانی در این باره می‌گوید: «وقتی خرمشهر فتح شد شایعاتی در مورد پیغام صلح یا دادن پول در کشور مطرح شد، ولی ما که مسئول بودیم، می‌دانستیم این شایعه و دروغ است.»

«محسن رضایی» فرمانده وقت سپاه پاسداران می‌گوید: «اینکه گفته می‌شود بعد از آزادی خرمشهر چرا صلح نکردید، باید بگوییم که هیچ پیشنهاد صلحی تا چهار سال بعد از آزادی خرمشهر به ایران نشد و فقط چند طرح آتش‌بس ارائه شد که اگر قبول می‌کردیم، جنگ پنجاه سال به درازا می‌کشید.»

«دکتر ولایتی» وزیر امور خارجه وقت می‌گوید: «نفر اول حبیب شطی، دبیر کل کنفرانس اسلامی بود که برای مذاکره آمد. یک رقمی را ایشان گفت و ما هم یک رقمی را مطرح کردیم. قرار شد ایشان جواب بیاورند، ولی دیگر خبری نشد، نفر دوم معاون وزیر خارجه هند بود که تلاش زیادی کرد و با ایشان هم روی رقم بحث کردیم، ولی رفت و دیگر از او خبری نشد.»

«آقای رجایی خراسانی» نماینده وقت ایران در سازمان ملل درباره موضوع آتش‌بس می‌گوید: «در مذاکره‌هایی که داشتیم، به ما می‌گفتند در قدم اول و قبل از هرگونه بحث و مذاکره باید آتش‌بس برقرار شود که این تأکید در وضعیتی بود که هیچ‌گونه تضمینی برای تأمین خواسته‌های ایران وجود نداشت و پس از آتش‌بس مشخص نبود مذاکره‌هایی که آغاز می‌شود، چه نتیجه‌ای خواهد داشت؛ در حالی که مقامات عراقی به ویژه شخص صدام در تمام اظهارات و مواضع‌شان هیچ موقع دنبال برگشت به معاهده ۱۹۷۵ نبودند. حتی بعد از اینکه آتش‌بس بین ایران و عراق براساس قطعنامه ۵۹۸ برقرار شد، در طول دو سال بعد از برقراری آتش‌بس در تمامی مذاکراتی که ایران از طریق سازمان ملل با عراق داشته است، همیشه عراق گفته است اول معاهده ۱۹۷۵ باید تغییر کند، یعنی حاضر به مذاکره نبوده است.»

دهلیز

گوش به فرمان سیا

مروری بر کارنامه سیاه دستگاه سرکوب رژیم دیکتاتوری پهلوی

«ساواک» اساساً در پاسخ به هیچ نیاز مغفولی در کشور پدید نیامد. عملکرد آتی ساواک هم نشان داد، هدف عمده آن تقویت بنیانی نهادهای مدنی، سیاسی، اطلاعاتی و امنیتی کشور نبود و اصولاً هم طرح تشکیل ساواک ابتکاری از سوی دولتمردان و هیئت حاکمه کشور نبود. «حسین فردوست» تشکیل ساواک را به سیا و آمریکا نسبت می‌دهد. وی معتقد است: «این سازمان در راستای توسعه شبکه‌های اطلاعاتی-امنیتی منطقه‌ای سیا تشکیل شد.»

«محمد حسنین هیکل» روزنامه‌نگار برجسته مصری هم که کتابی درباره انقلاب ایران و ریشه‌های آن نوشته است، با برشمردن علایق و خواسته‌های سیاسی، اقتصادی و استراتژیک آمریکا در ایران پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، تشکیل ساواک را مؤثرترین اقدام آمریکا و سیا پس از این کودتا ارزیابی می‌کند که برای تقویت علایق و منافع آنی و بلندمدت آن کشور در این منطقه احساس نیاز می‌شد. او ساواک را «بیش و کم شاخه‌ای از سیا» به شمار آورده که عمده فعالیت‌هایش در راستای اهداف آمریکا شکل گرفت و هدایت شد. برخی دیگر از پژوهشگران نیز تحلیل کرده‌اند، بخشی از اهداف آمریکا و سیا در تأسیس ساواک، به طرح آن کشور برای ریشه‌کن‌سازی کمونیسم و گروه‌های چپ در ایران معطوف بود تا از طریق این تشکیلات جدید، بر مشکلات احتمالی که گمان می‌رفت از ناحیه این گروه‌ها بر منافع آمریکا در ایران وارد شود، جلوگیری کند و موقعیت سیاسی شاه را نیز در رأس هرم قدرت تضمین کند. افزون بر گروه‌های چپ، ساواک باید مخالفان سیاسی و مذهبی او را نیز سرکوب کند.

نویسنده کتاب «ساواک» که مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی آن را منتشر کرده است، آورده است: «قرینه دیگری که محققان را به نقش سیا در تشکیل و راهبری ساواک هدایت می‌کند، عملکرد بعدی آن است؛ به طوری که هم‌زمان با تغییر و تحولاتی که در سیاست‌های دولت‌های احزاب دموکرات و جمهوری‌خواه آمریکا بروز می‌کرد و به تبع آن سیاست‌گذاری و نگرش این کشور در مناطقی، نظیر ایران دچار دگرگونی‌های مشابهی می‌شد، در نوع عملکرد ساواک هم که اقدامات و فعالیت‌های آن تابعی از سیاست‌ها و خواسته‌های سیا بود، تغییراتی همسو رخ می‌داد. چنانکه وقتی دموکرات‌ها سیاست ویژه‌ای پیش روی دولتمردان پهلوی قرار می‌دادند، به تبع آن رفتار ساواک نسبت به مخالفان و سایر وظایفی که بر عهده داشت، در چارچوب همان طرح‌های اعلام شده شکل می‌گرفت؛ هنگامی نیز که جمهوری‌خواهان اعمال سیاست‌های خشن‌تری را به شاه توصیه می‌کردند، هم‌زمان با آن، سیا هم ساواک را به همان مسیر سوق می‌داد.»

حافظه

قسی‌ترین جنایتکار

نگاهی به شیوه سلطه‌جویی استعماری بریتانیا

در تاریخ ۵ قرن استعمارگری غرب و غارت جهان کشورهای گوناگونی نقش‌آفرین بودند که در یک حقیقت که چپاول دیگر ملت‌ها باشد، هم‌نظر بودند، اما در قساوت و جنایتکاری شاید انگلیسی‌ها را بتوان در صدر قرار داد. انگلیسی‌ها جنایتکارانی بودند که از هرگونه ابزاری برای دستیابی به منافع خود بهره می‌جستند. در همین راستا یکی از نویسندگان تاریخ استعمار می‌گوید: «از بین قدرت‌های استعمارگر از پرتغال و فرانسه و اسپانیا و دیگران، کمتر کشوری را می‌توان یافت که مانند اسپانیایی‌ها و انگلیسی‌ها در مورد مستعمرات با آن روحیه سلطه‌جویی که تا حد دیوانگی می‌رسید ساکنین اصلی مستعمرات را تا حد خفت‌زدگی و احساس حقارت درهم کوبیده باشند و بین این دو نیز می‌توان گفت بریتانیای کبیر رتبه اول را حائز بوده است.»

برای نمونه، «الندوی» در کتاب «ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمین» می‌نویسد: «یکی از متفکرین انگلستان در یکی از روزنامه‌ها در سال ۱۹۲۸ میلادی پیشنهاد کرد: «ملت‌های مستعمره را باید عقیم نمود که فرزند نیاورند» این عمل را برای این جهت پیشنهاد کرد که چون روز به روز بر تعداد نفرات مستعمرات افزوده می‌شود، چند صباح دیگر از جمعیت اروپا افزون می‌شوند و ممکن است علیه اروپا قیام کرده و آنان را از مستعمرات خود خارج کنند.

تسلط مطلق اقتصادی بریتانیا، به تدریج با

رشد کشورهای آلمان و ایالات متحده آمریکا در ابتدای قرن بیستم میلادی، به چالش کشیده شد. درگیری‌های اقتصادی و نظامی بریتانیا با آلمان، در نهایت به آغاز جنگ جهانی اول انجامید که در آن بریتانیا برای پیروزی، از نیروهای نظامی مستعمرات خود بسیار بهره برد. جنگ جهانی اول، بار مالی سنگینی بر دوش بریتانیا گذاشت و با اینکه مساحت سرزمین‌های امپراتوری پس از این جنگ به بیشترین حد خود رسید، بریتانیا مقام خود را به منزله قدرت بی‌رقیب نظامی و صنعتی دنیا از دست داد.

این در حالی بود که بریتانیا در جریان جنگ جهانی اول بیش از ۸۰ درصد بوکسیت، حدود ۸۷ درصد لاستیک، حدود ۸۰ درصد سنگ آهن و بیش از ۷۵ درصد تانگستن خود را از مستعمره‌های آفریقایی‌اش به دست آورد. «لرد سالیسبوری» یکی از مدیران برجسته تشکیلات استعماری بریتانیا، بعدها اعتراف کرد: «... فقط وجود امپراتوری مستعمراتی آفریقایی ما، و منابع حیاتی آن بودند... فقط اینها بودند که ما را از شکست نجات دادند.»

قیام برای حکومت اسلامی

حسن نوروزی
کارشناس علوم دینی

به یقین حرکت امام حسین(ع) برای تشکیل حکومت اسلامی و احیای سنت‌های فراموش شده در جامعه‌ای بود که تنها اسم اسلام را یدک می‌کشید و در آن از حقیقت اسلام و مسلمانی خبری نبود.

اینکه امام(ره) درباره حاکم جامعه اسلام می‌گویند: «و یزید رجل فاسق شارب الخمر قاتل النفس المحرمة معلن بالفسق و مثلی لایبایع مثله»؛ و یزید شخصی است فاسق، شرابخوار، آدمکش و آشکارا مرتکب فسق و فجور می‌شود و شخصی مانند من با فردی مثل او بیعت نخواهد کرد، گواه انحراف علنی جامعه است و وقتی مسلم‌بن‌عقیل را برای بیعت گرفتن از مردم به کوفه می‌فرستد، شاهد این مطلب است که غرض امام(ره) از قیام، تشکیل حکومت اسلامی و احیای سنت‌های دینی است.

بنابراین، تشکیل حکومت اسلامی به شکل سنت نبوی و سیره علوی همان هدفی بود که قیام امام حسین(ع) را معنا می‌داد؛ چرا که حکومت اسلامی از ارکان اسلام است. چنانکه امام باقر(ع) در این باره می‌فرمایند: «بُنِيَ الإِسلامُ عَلى خَمسَةِ أشياءَ: عَلَى الصَّلاةِ، وَالزَّكاةِ، وَالحَجِّ، وَالصَّومِ، وَالوِلايَةِ. فَقُلتُ: وأَيُّ شَيءٍ مِن ذلِكَ أفضَلُ؟ فَقالَ: الوِلايَةُ أفضَلُ؛ لِأَنَّها مِفتاحُهُنَّ، وَالوالي هُوَ الدَّليلُ عَلَيهِنَّ»؛ اسلام بر پنج پایه بنا شده است: نماز و زکات و حج و روزه و ولایت. زراره پرسید: کدام یک از همه مهم‌تر است؟ امام(ع) فرمود: ولایت، زیرا ولایت کلید [موفقیت] بقیه است و والی راهنمای انجام آنها.

در این روایت منظور از ولایت فقط موضوع محبت و دوستی نیست؛ بلکه به طور مستقیم به حکومت‌داری ولی خدا اشاره دارد؛ یعنی یک مسلمان افزون بر نماز و زکات و حج و روزه، باید حکومت اسلامی را بپذیرد؛ حکومت اسلامی که تحت ولایت و قیمومیت رسول خدا(ص) و جانشینان حضرت است. شاهد این تفسیر در خود روایت وجود دارد، آنجا که از امام(ع) سؤال می‌شود: چرا ولایت از همه آنها مهم‌تر است؟ امام(ع) می‌فرماید: به خاطر آنکه ولایت ضامن اجرای بقیه است. اگر حکومت اسلامی تشکیل نشود، امکان اقامه نماز و خمس و زکات و صوم و حج در سطح گسترده و تحقق فلسفه‌های آن نخواهد بود.

با این مقدمه متوجه می‌شویم که امام حسین(ع) صرفاً برای رسیدن به شهادت در ریگ‌های داغ کربلا قدم نگذاشته است، بلکه در پی اهدافی از جمله تشکیل حکومت اسلامی است؛ هر چند می‌دانست در پایان شهید می‌شود. همانطور که گفتیم در این قیام نیز هیچ گونه جنبه دنیایی و سلطنتی دیده نمی‌شود؛ چرا که حضرت به صراحت می‌فرماید: «إِنِّي لَمْ أَخْرُجْ أَشِرًا وَلاَ بَطِرًا وَلاَ مُفْسِدًا وَلاَ ظَالِمًا وَإِنَّمَا خَرَجْتُ لِطَلَبِ الْإِصْلاَحِ فِي أُمَّةِ جَدِّي مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَءَالِهِ»؛ من خروج نکردم از برای تفریح و تفرج و نه از برای استکبار و بلندمنشی و نه از برای فساد و خرابی و نه از برای ظلم و ستم و بیدادگری! بلکه خروج من برای اصلاح امت جدم محمد(ص) است. حتی در جمله‌ای دیگر از آن حضرت می‌خوانیم: «اَللّهُمَّ إِنَّکَ تَعْلَمُ إِنَّهُ لَمْ یَکُنْ مَا کَانَ مِنَّا تَنافُساً فِی سُلْطان وَلا التِماساً مِنْ فُضُولِ الْحُطامِ وَلکِنْ لِنُرِیَ الْمَعالِمَ مِنْ دِینِکَ وَنُظْهِرَ الإِصْلاحَ فِی بِلادِکَ، وَیَأْمَنَ الْمَظْلُومُونَ مِنْ عِبادِکَ وَیُعْمَلُ بِفَرائِضِکَ وَسُنَّتِکَ وَأَحْکامِکَ»؛ بارخدایا! تو خوب می‌دانی که قیام من به خاطر سلطنت بر مردم و دستیابی به زرق و برق دنیا نبود، بلکه هدف من از این قیام ارائه معالم و نشانه‌های دینت به مردم و اصلاح بلاد و شهرها و ایجاد امنیت برای بندگانت و عمل به فرایض و سنت‌ها و احکام توست. و این موارد جز با تشکیل یک حکومت اسلامی که حقیقتاً رنگ و بوی اسلام دارد، امکان‌پذیر نخواهد بود. نتیجه‌ای که از این مسئله می‌توان گرفت، این است که اگر سنت امربه معروف و نهی از منکر از متن حکومت اسلامی کنار برود و توجه‌ای به آن نشود، مطمئناً زمینه‌های تحریف و تغییر ساختارهای فرهنگی، اجتماعی و فرهنگی مهیا می‌شود و این به معنای فراموش کردن سنت‌های نبوی(ص)، علوی(ع) و حسینی(ع) و احیای سنت‌های یزیدی است. حال باید از خود بپرسیم که عاشورا و واقعه کربلا چه پیام و درسی برای ما دارد؟ به طور خلاصه برخی از آنها را ذکر می‌کنیم.

لزوم عبرت‌آموزی از تاریخ

ملتی که تاریخ نمی‌داند، شناختی از انسان ندارد. افزون بر این، مردمی که حافظه تاریخی نداشته باشند، کودک و بی‌تجربه هستند و در هر کاری باید از صرف بی‌آغازند. تاریخ‌شناسی سرگرمی نیست، تجربه‌آموزی و عبرت‌اندوزی است. از امام سجاد(ع) روایت کرده‌اند گذشته چراغ راه آینده است: «فی الباقی عن الماضی اعتبارٌ».

مظلومی که مثل حسین نباشد خودش ظالم است

یکی از مهم‌ترین درس‌هایی که از تاریخ عاشورا فرا می‌گیریم، لزوم برخورداری از حساسیت سیاسی است. ملتی که چنین حساسیتی نداشته باشد، بلکه دچار افسردگی سیاسی و خمود و قعود شده باشد، هر خائنی را به عنوان حاکم می‌پذیرد. مردم در روزگار امام حسین(ع) دچار چنین آفتی شده بودند.

مسلمانان عصر امام حسین(ع) نماز می‌خواندند، روزه می‌گرفتند، زکات می‌دادند و حج می‌رفتند، اما حساسیت سیاسی نداشتند و به ظلم خلیفه و عمّالش بی‌اعتنا بودند. حکومت با سلاح زر و زور، زبان‌های مخالف را می‌برید و می‌خرید؛ ولی مردم لب به اعتراض نمی‌گشودند و دلخوش بودند که خدا را عبادت می‌کنند.

انسان‌شناسی در عاشوراهای زندگی خود

عاشورا از روزهایی بود که در آن تفاوت میان انسان‌ها آشکار شد. علتش هم این است که روزی استثنایی بود و انسان‌ها در وضع استثنایی شناخته می‌شوند. از امیرالمؤمنین(ع) روایت کردند در دگرگونی احوال گوهر انسان‌ها آشکار می‌شود. بر ماست که خود را چنان ساخته باشیم که در اوضاع و احوال استثنایی نلغزیم، چنین آزمونی، اما با تفاوت برای همه انسان‌ها پیش می‌آید، گروهی نمی‌لغزند و گروهی می‌لغزند و با خودفریبی بر آن سرپوش می‌دهند.

در زیارت سیدالشهداء(ع) خطاب به آن حضرت می‌گوییم: «کاش من با تو بودم» نه اینکه «کاش در آن روز بودم»؛ زیرا معلوم نیست که اگر در آن روز بودیم، در کدام صفت می‌بودیم. کسانی که در برابر ستم سکوت می‌کنند، ستمدیده را یاری نمی‌رسانند، خوشامد ارباب قدرت را نظر می‌گیرند، حقیقت را فدای مصلحت می‌کنند و منافع فردی را بر مصالح جمعی ترجیح می‌دهند اگر در روز عاشورا بودند در صفحه امام حسین(ع) نبودند، اگرچه امروز از شیعیان آتشین آن حضرت باشند.

تبیین

جنگ روایت‌ها و جهاد تبیین -۹۷

پایش پیشرفت‌های فرهنگی

گروه اندیشه
صبح صادق

پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در بهمن ۱۳۵۷ و به‌دنبال آن استقرار نظام جمهوری اسلامی به‌جای نظام ستم‌شاهی پهلوی، تغییر و تحول بنیادینی را در عرصه‌های گوناگون اجتماعی به وجود آورد؛ چراکه تحول در یک نظام سیاسی و اجتماعی از طریق تحول در سه مؤلفه ایده، بنیادها و ساختارها و کارگزاران تحقق می‌یابد. در این راستا، نقش ویژه‌ای برای بنیادها و ساختارها باید قائل شد. موضوع «فرهنگ» در میان سایر مقولات ساختاری و بنیادی از جایگاه ویژه و پایگاه ممتازی برخوردار بوده است. تدبیر و تأکید رهبر کبیر انقلاب و آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای بر استمرار وجود نهادی که به‌طور دائم و مستمر و فعال موضوع فرهنگ و علم را طراحی و برنامه‌ریزی کند، از اهمیت راهبردی این نهاد حکایت دارد. تدبیری که موجب شده است حجم زیادی از کارکردها در حوزه علم و فرهنگ و آنچه مبنای عمل در حوزه علم، آموزش، تحقیق و پژوهش قرار می‌گیرد، براساس مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد.

این موضوع ـ که هم آمار و ارقام مؤید آن است و هم مورد تأیید فعالان و کارشناسان حوزه‌های گوناگون است ـ نشان می‌دهد این تدبیر و اندیشه از ابتدا با رهبران انقلاب بوده است و به‌دلیل اهمیتی که بخش علم، تحقیق و فرهنگ داشته، این نهاد در جایگاه تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری کشور پیش‌بینی شده است. یکی دیگر از مخاطبان فرمان جهاد تبیین مربوط به اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی است که با توجه به مسئولیت‌ها و جایگاه ویژه‌ای که دارند، باید در امر جهاد تبیین در عرصه‌های گوناگونی که برای‌شان تعیین وظایف شده، انتظارات را به سرانجام برسانند. رهبر معظم انقلاب در حکم آغاز دوره جدید شورای عالی انقلاب فرهنگی درباره وظایف تبیینی این شورا فرمودند: «فلسفه وجودی شورای عالی انقلاب فرهنگی، فهم و تبیین و تثبیت و انفاذ ماهیت فرهنگی انقلاب اسلامی و بازآرایی مداوم جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی و پایش پیشرفت‌های فرهنگی کشور متناسب با ظرفیت‌ها و شایستگی‌های عظیم ایران اسلامی و انقلابی است. مدیریت راهبردی چالش‌های این حوزه با «استفاده کامل و کارآمد و هم‌افزا از همه فرصت‌ها و ظرفیت‌ها» و نیز «مهار تهدیدها و آسیب‌ها با نگاه حکیمانه و معقول» و «مواجهه هوشمندانه با معارضات مهاجمان و ستیزه‌گران» از جمله تکالیف اصلی این شوراست. عرصه‌های کلیدی و اساسی، همچون تولید علم، سبک زندگی، آموزش و پژوهش، فرهنگ‌عمومی‌ومهندسی‌فرهنگی، حوزه‌های مهمی هستند که ساماندهی آن در جمهوری اسلامی به شورای عالی انقلاب فرهنگی سپرده شده است.

آفاق

نسبت مصلحت با تفکر انقلابی- ۲۰

حقیقت حکم حکومتی

محمدرضا ملایی
پژوهشگر اندیشه سیاسی

تشخیص اهم بر مهم در مسائل کلان اجتماعی و در سطح حکمرانی مسئله‌ای نیست که هر کسی از عهده آن برآید. در سطح فردی، هر کسی متکفل امور خویش است و تشخیص اهم بر مهم در هنگام تضاد و تعارض احکام با خود اوست. برای نمونه، گوشت مردار با اینکه حرام است، اما شخص می‌تواند با تشخیص خودش در شرایطی که مضطر شده است، به مقداری که بتواند نجات پیدا کند، از این گوشت بخورد. البته باید در تشخیص اضطرار سختگیر باشد و به اندک بهانه‌ای خود را مضطر نداند.

در اینگونه موارد هر شخصی اختیار تشخیص احکام و حالات خویش را دارد؛ اما وقتی یک جامعه قرار است امور خود را بر اساس شرع اسلام مدیریت کرده و حکمرانی اسلامی را اجرا کند، در چنین وضعیتی ممکن است با تزاحم احکام در هنگام اجرا مواجه شود.

همانطور که یک فرد برای نجات مؤمنی که واجب است، ممکن است مجبور شود از زمین غصبی عبور کند ـ که حرام است ـ و شرع مقدس به وی این اجازه را داده که به دلیل انجام واجب مهم‌تر ـ نجات جان مؤمن ـ کار حرامی را که درجه اهمیتش کمتر از آن واجب است ـ تصرف در زمین غصبی ـ انجام دهد. در سطح جامعه و حکومت اسلامی نیز ممکن است برای نجات جامعه اسلامی، لازم باشد کار حرامی را که درجه اهمیتش کمتر است، انجام دهیم؛ مانند مثالی که قبلا درباره کشت گندم و اجبار کشاورزان به آن گفته شد؛ اما چه کسی متکفل تشخیص اهم بر مهم و رعایت قوانین باب تزاحم است؟

اینجا همان محوری است که امام خمینی(ره) بر آن تکیه دارند و بر لزوم درک مصالح جامعه اسلامی از جانب فقها تأکید بسیار می‌کنند. رهبر معظم انقلاب نیز در همین زمینه به این نکته اشاره می‌کنند که چه بسا فقیهانی که به دلیل اطلاع از مسائل زمان خویش، نتوانند اهمیت یک حکم نسبت به حکم دیگر را تشخیص دهند و به همین دلیل نمی‌توانند در مصدر ولایت فقیه قرار گیرند.

از نظر رهبر معظم انقلاب، این تقدیم اهم بر مهم از جانب ولی فقیه، حقیقت حکم حکومتی است که بر اساس مصلحت صادر می‌شود. ولی فقیه با حکم حکومتی بر اساس مصالح مسلمین، نه تنها فقه را پایمال نمی‌کند؛ بلکه آن را احیا کرده است؛ زیرا حکم اهم که بر حکم مهم ترجیح داده شده نیز یک حکم فقهی است که شارع مقدس به هیچ عنوان راضی به ترک آن نیست.

سیاست‌نامه

سیدمحمدباقر صدر- ۶

تقسیم‌بندی سنت‌های تاریخ

مسعود پورفرد
کارشناس اندیشه اسلامی

سنت‌های تاریخ روابطی کورکورانه نیست، وصفی ثابت و غیر قابل تخلف دارد. عمومیت و کلیت این قوانین، سنن تاریخ را جنبه علمی می‌بخشد؛ زیرا مهم‌ترین امتیاز قوانین علمی این است که فراگیر است و کلیت دارد و قابل تخلف نیست.

حقیقتی که قرآن روی آن تأکید دارد، خدایی بودن این سنت‌هاست. سنن تاریخی ربانی است؛ یعنی مربوط به خداست «سنه الله» است و به تعبیر دیگر «کلمات الله» است؛ یعنی هر قانونی از قوانین تاریخ «کلمه الله» است، یک قاعده الهی است. این برای پرورش اندیشه وابستگی انسان به خداست؛ یعنی حتی وقتی انسان می‌خواهد از طبیعت برخوردارشود به «کلمه الله» وابسته است. به عبارت دیگر، موقعی می‌تواند از نظم کامل جهان در میدان‌های مختلف قوانین و سنت‌های حاکم بر طبیعت برخوردار باشد که از خدا فاصله نگیرد؛ زیرا خداوند قدرتش را از خلال همین سنت‌ها اعمال می‌کند. این سنت‌ها و قوانین «اراده الله» اند و حکمت و تدبیر او را در عالم تجسم می‌بخشند.[1]

ممکن است گفته شود رابطه غیبی و الهی علم تاریخ باعث می‌شود تاریخ از بررسی‌ها و تحلیل‌های علمی خارج شود. در صورتی که قرآن حادثه تاریخی را رنگ غیبی به آن نمی‌بخشد تا آن را از روابط دیگرش قطع کند و مستقیماً به خدا مربوط می‌سازد. قرآن رابطه با خدا را به جای رابطه علت و معلول نمی‌نهد؛ بلکه سنت تاریخی را به خدا مربوط می‌کند. به این معنا که شکل روابط و پیوندها را به خدا نسبت می‌دهد. قرآن وجود روابطی بین حوادث تاریخی این عالم را پذیرفته، ولی می‌گوید این روابط بین حوادث تاریخی تعبیری از حکمت خدا و حسن تدبیر و تقدیر او در ساختمان جهان و در جولانگاه حوادث تاریخی است. بنابراین وقتی قرآن می‌خواهد سنت‌های تاریخی را پوشش الهی دهد، نمی‌خواهد تاریخ را تنها به تفسیر الهی‌اش توجیه کند؛ بلکه می‌خواهد روی این حقیقت تأکید کند که این سنت‌ها خارج از قوانین الهی نیستند

صدر ادعا می‌کند سنت‌های تاریخی هرگز فراتر از دست انسان نیست و مسئله انتخاب انسان در ترسیمی که قرآن نسبت به سنت‌های اسلامی دارد، نقش اساسی را ایفا می‌کند. وی سپس به آیه ۱۱ سوره رعد، آیه ۱۶ سوره جن و آیه ۵۹ سوره کهف اشاره می‌کند.

این سنت‌ها در مسیر حوادث تاریخ جریان دارند؛ ولی آیا مسیر حوادث تاریخ تا هر کجا گسترش یابد، میدان سنت‌های تاریخ است یا در بخشی از این حوادث، سنت‌های تاریخی حکومت می‌کند؟

اما بستر و صحنه تاریخی عبارت است از صحنه‌هایی که این حوادث و وقایع را در بردارد؛ وقایعی که مورد توجه و اهتمام مورخان است.

سؤال بهتر این است که آیا همه حوادث و وقایع محکوم سنت‌های تاریخی هستند؟ صحیح این است که بخش معینی از این حوادث و وقایع در حیطه سنن تاریخ قرار دارد و به جای آن قوانین فیزیک، شیمی و فیزیولوژیکی یا قوانین دیگر در زمینه‌های مختلف عالم بر آنها حاکم است. پس در هر صحنه‌ای سنت‌های تاریخی حکومت نمی کنند؛ اما در کدام صحنه‌ها حکومت دارند؟ ایشان به نوعی پیوند و رابطه در پدیده‌ها در میدان تاریخ اشاره می‌کند و می‌گوید: «رابطه و پیوندی که در پاره‌ای از پدیده‌ها در میدان تاریخ وجود دارد، پیوندی است به سوی هدف که حرکت و فعالیت را به خاطر رسیدن به مقصودی تنظیم می‌کند و به تعبیر فلاسفه علاوه بر علت فاعلی، علت غایی نیز دارد.

منابع در دفتر نشریه موجود است.

شماره ۱۱۴۸ | دوشنبه ۲۵ تیر ۱۴۰۳
صبح صادق

مکتب

منت محبت امام حسین(ع)

سیدمحسن حجازی
کارشناس علوم دینی

خداوند ما را انسان آفرید و با این آفرینش نعمتش را بر ما تمام کرد. اینکه ما انسان شـدیم و به ما اجازه داده شـد که خلیفه خداونـد در زمین باشـیم نعمت بزرگی بود که شایسـتگی «منت» الهی را دارد. منـت به این معنا که از بزرگی نعمات یاد شـود. واژه «منت» چنانکه لغت‌شناسان می‌گوینـد، در اصل از «مـن» به‌معنای سنگ‌هایی اسـت که با آن وزن می‌کنند. از این رو به هر نعمت سنگین و گرانبهایی «منت» می‌گویند. منت در دین، یعنی ذکر بزرگـی نعمات و منـت در نزد ما، یعنی بزرگ‌نمایی کردن و انتظار جبران محبت داشـتن که در میان مردم پسـندیده هم نیست. خداوند در قرآن می‌فرماید: «لَقَدْ مَن الله عَلَی الْمُؤْمنینَ اِذْ بَعَثَ فیهِمْ رَسُولاً مِنْ اَنْفُسِـهِمْ یَتْلُوا عَلَیْهِمْ آیاتِهِ وَ یُزَکیهِمْ وَ یُعَلمُهُمُ الْکِتابَ وَ الْحِکْمَةَ وَ اِنْ کانُوا مِنْ قَبْلُ لَفی ضَلالٍ مُبین»؛ خداوند بر مؤمنان منت گذاشـت هنگامی که در میان آنها، پیامبری از جنس خودشان برانگیخت که آیات او را بر آنها بخواند، آنها را پاک کند و کتاب و حکمت به آنان بیاموزد، هر چند پیش از آن، در گمراهی آشـکاری بودند. (آل‌عمران/۱۶۴) و می‌فرماید: «وَنُرِیدُ أَنْ نَمُنَ عَلَی الَذِینَ اسْـتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَةً وَنَجْعَلَهُـمُ الْوَارِثِینَ»؛ ما می‌خواهیـم بر مسـتضعفان زمین منت نهیم و آنـان را پیشـوایان و وارثان روی زمین قرار دهیم!(قصص/۵) منت‌گذاری خداوند، یعنـی ذکر نعماتی که به ما داده است که بالاترین آنها بعثت رسول گرامی اسلام(ص) بوده و هسـت. اینکه درباره نعمات دیگر کلمه منت نیامده، به‌معنای کوچک بودن آن نیست؛ به این معناست که وقتی صد آمد نود هم پیش ماست. در زمان حضور امام حسـین(ع) و یارانش در کربـلا یکی از اصحـاب در کنار امام حسـین(ع) بودن را منت بـزرگ الهی دانسته اسـت. دومین روز محرم‌الحرام، امام و یاران وارد کربلا شدند. آن حضرت خطبه‌ای خواند. پس از آن، یاران یکی پس از دیگری با امام تجدید میثاق کردند؛ اما «بریر» پس از «زهیر» از جای برخاست و عرض کرد: «یابن رسـول الله! لقد من الله بک علینا أن نُقاتِلَ بینَ یدیک، تَقطَعَ فیـک أعضائنا، ثُم یکون جَدِک شـفیعاً یومَ القیامة»؛ ای پسر رسول خدا! خدای تعالی وجود مبارکت را بر ما منت نهاده، در رکاب شـما نبرد می‌کنیم، در راه شما اعضای بدن‌مان تکه تکه می شود، سپس در روز قیامـت جد شـما شـفیع ما می شـود.(اللهوف، ص۳۵) این بیان یعنی اینکه نعمت در کنار امام حسین(ع) بودن اولاً بسـیار بزرگ است که باید آن را ذکر کرد و اعتراف کرد. ثانیاً خداوند از اینکه ما را لایق دانسـته تـا در کنار حضرت و برای ایشان شهید بشویم، می‌تواند بر سر مـا منت بگـذارد و آن را ذکر کند. ما نیز باید مـدام این عبارت را اسـتفاده کنیم؛ زیرا هم قدردانی از لطف پروردگار است، هم کوچک و بی‌مقدار دانسـتن خودمان در برابر عظمت اباعبدالله(ع) اسـت و هم شـکرگزاری برای ادامه نعمتی است که بزرگ‌ترین نعمت دیده می‌شـود. ما باید برای شـکر محبتی کـه خداوند از حضرت سیدالشهداء(ع) در قلب ما قرار داده اسـت، تمام زندگی‌مان را فدای آن حضرت کرده و هر لحظـه از بزرگی آن یاد کنیم.

منبر

عاشورا مظهر رضا به قضاءالله است

گفتاری از حجت‌الاسلام والمسلین سیدمحمدمهدی میرباقری

یک موقع انسان راضی از خدای متعال است. این مقدمه است و قدم بعد این است که خدای متعال از انسان راضی بشـود. این امر بالاتری است که خدای متعال بنده را بپسندد و از او راضی بشود. هرچه در او جسـت‌وجو می‌کند، جز عبودیت و اخلاص و مقام رضا چیـز دیگری نمی‌بیند. در مقامی است که خدای متعال از او راضی است، نه اینکه این از او راضی باشد. بالاتر این است که آدم یک جـوری در عالم بندگی کرده، که خدای متعال از او راضی شـده باشد، خدای متعال او را می پسندد. سیدالشهداء(ع) در این نقطه هستند. «الرِّضَا بِقَضَائِک وَ قَدَرِک أَقْصَی عَزْمِی وَ نِهَایَتِی وَ أَبْعَـدَ هَمِّـی وَ غَایَتِی» البتـه راجع به معصوم که به این راحتی نمی‌شـود حـرف زد؛ ولی آن رضایی که در سیدالشهداء(ع) هست، مقام عالی رضاست، یعنی خدای متعال حضرت را در متن سخت‌ترین ابتلائات قرار داده است. یک موقعی آدم راضی به درجات پایین بلا و سختی‌هاست؛ ولی یک بار می‌بینید، بـار همه عالم روی دوش انسان اسـت و خدای متعال سخت‌ترین ابتلا و امتحان را برای انسـان رقم می‌زند و بعد هم در متن این سخت‌ترین ابتلای انسان راضی است. رضای سیدالشـهداء(ع) اینطوری است. ما که مقامات معصـوم را خیلی نمی‌فهمیم. اینطوری اصلاً قابل بحث کردن نیست، ولی عاشورا آن قله تجلی رضاست. رضا نسبت به قضاء الله و تدبیر خدای متعال در عاشورا از همه جا بیشتر آشکار است. حضرت سخت‌ترین صحنه‌ها را پشت سر گذاشتند. سختی‌های بزرگ دیگری را پیش روی دارند. در گودی قتلگاه ذکر مبارک‌شـان «إلهی رِضاً بِقَضائِکَ تَسـلِیمًا لأمْرِکَ لا مَعبودَ سِواکَ» است. قله عاشورا همین رضا به قضاءالله است، که شـما می‌بینید و سیدالشهداء(ع) باب بندگی و مسـابقه و حرکـت در این وادی را گشـودند. اسبق‌السابقینی است که رفته و این راه را به‌سوی دیگران باز کرده اسـت. دیگران هـم این راه به روی‌شان باز شده است. در بعضی روایات شاید اینطـوری دارد که هر مؤمنی مرگی و شـهادتی دارد. اگر به موت از دنیا رفته باشـد، برمی‌گردد و شهید می‌شود. اگر شهید باشد برمی‌گردد و موت را درک می‌کند. آنجا دارد که منشـأ این شهادت برای مؤمنان شهادت سیدالشهداء است. حضرت رفتند و باب شـهادت را باز کردند. پس عاشورا محل تجلی رضا به قضاء الله است. انسان وقتی راضی می‌شود که حتی در متن سخت‌ترین بلاها جمال صنع الهی را می‌بیند و در کار خدای متعال هیچ عیبی نمی‌بیند. اینکه در قرآن خدای متعال توصیه می‌فرماید: «وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّک قَبْلَ طُلُوعِ الشَّـمْسِ وَ قَبْلَ غُرُوبِها وَ مِنْ آناءِ اللَّیلِ فَسَـبِّحْ وَ أَطْرافَ النَّهـارِ لَعَلَّکَ تَرْضی»(طه/۱۳۰)؛ قبل از غروب و قبل از طلوع و در اطراف روز و لحظات شب خدای متعال را تسبیح کن، تسبیح به حمد، یعنی حمد کن خدای متعال را که در حمد تسبیح هم بـه یک معنا اگر این تسـبیح را انجام دادی، ممکن است انسـان به مقام رضا برسد. تسبیح، یعنی هیچ عیبـی در کار خدای متعال نمی‌بیند. هیـچ نقصـی در او و در افعـال و صفات الهی نمی‌بیند. اگر خدا را اینطوری دیدی، ممکن است که انسان راضی بشود و الا تا وقتی انسان عیب در کار خدای متعال می‌بیند، این انسان طبیعی است که نمی‌تواند راضی باشد. چه وقت انسان می‌تواند تسـبیح کند؟ وقتی عیبـی در کار خدای متعال نمی‌بیند و عیب از انسان دور می‌شود. عیب را در کار خدا نمی‌بیند و گردن خدا نمی‌گذارد.

آیه

ایستاده برابر ظلم و ستم

نگاهی به روش و هدف امام حسین(ع) در مبارزه با ظالمان

سیدحسین خاتمی خوانساری
دبیر گروه معارف

امام حسـین(ع) با وجود آگاهی از نتیجه قیام خود، از تسلیم شدن در برابر یزید امتناع ورزید و تا پایـان عمر به مبارزه خـود ادامه داد. این درس مهم اسـت که نباید در برابر ظلم و ستم تسلیم شد و باید با قاطعیت و شجاعت برای احقاق حق و عدالت مبارزه کرد. تسلیم شدن یا سکوت کردن در برابر ظلم ظالم، یعنی یاری او کـه قرآن ما را از آن نهی کرده اسـت. «وَ لَا تَعَاوَنُوا عَلَی الْإِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ»(مائده/۲)

رضایت خداوند

تمام رفتار و گفتار در زندگی شریف امام حسین(ع) محوریتی داشـت و آن، خداونـد بود. حضرت اباعبدللـه(ع) تنها به‌دنبال رضـای الهی بود. این درس نشـان می‌دهد، مبارزه در راه حق و عدالت بایـد خالصانه برای خدا باشـد، نه بـرای منافع شـخصی و قومی. هدف بنده محض خدا بودن است. «وَ مِنَ النَاسِ مَنْ یَشْری نَفْسَهُ ابْتِغاءَ مَرْضاتِ اللهِ وَ اللهُ رَؤُفٌ بِالْعِباد»؛ بعضی از مردم، جان خود را به‌خاطر خشـنودی خدا می‌فروشند و خداوند نسبت به بندگان مهربان است.(بقره/۲۰۷) هدف امام حسین(ع) جلب رضایت خداوند بود و برای این هدف جان خود را تقدیم کرد.

عزت نفس و آزادگی

امام حسین(ع) حاضر نشد زندگی ذلت‌بارِ تحت سـلطنت یزید را بپذیرد و با عـزت، جان خود را فدا کرد. این درس بیان‌کننده آن اسـت که مبارزه در راه حـق و عدالت باید با عزت نفس و آزادگی همراه باشـد و فرد حاضر نباشـد ذلت و خفت بندگی انسـان‌های ناپاک را تحمل کند. «عزت» به مفهوم توانایی، شکسـت‌ناپذیری، اسـتقلال، پیروزی، استواری، ریشـه‌داری، سلطه‌ناپذیری و عدم تحمیل سلطه در میدان‌های مادی و معنوی و رعایت کرامت خود و دیگران است و در برابر آن، وابسـتگی، دنباله‌روی، تزلزل، بی‌ریشگی، ذلت، حقارت، پستی، زبونی، زورمداری، خودکامگی، از خـود بیگانگی، فرومایگی و خود باختگی قرار دارد که از ویژگی‌های انسـان مترقی و جامعه باز، شایسته‌سـالار، قانون‌مدار، مطلوب و راسـتین اسلامی اسـت. خداوند در قرآن می‌فرماید: «مَنْ کانَ یُرِیدُ الْعِزَةَ فَلِلَهِ الْعِزَةُ جَمِیعًا إِلَیْهِ یَصْعَدُ الْکَلِمُ الطَیِبُ وَالْعَمَلُ الصَالِـحُ یَرْفَعُهُ»؛ هر که خواهان عزت است بداند که عزت همگی از آن خداست. سخن خوش و پاک به سوی او بالا می‌رود و کردار نیک اسـت که آن را بالا می‌برد و برای آنان که از روی مکر به تبهکاری می‌پردازند، عذابی اسـت سخت و مکرشان نیز از میان برود.(فاطر/۱۰)

هدف اصلی

امام حسین(ع) با قیام خود، امر به معروف و نهی از منکر را به‌صورت عملی به نمایش گذاشـت و به مردم آموخت که در برابر ظلم و فسـاد سکوت نکنند. این درس نشان می‌دهد، مبارزه در راه حق و عدالت باید همراه با امر به معروف و نهی از منکر باشـد. خداوند در قرآن می‌فرماید: «وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِیَاءُ بَعْضٍ یَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَیَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَیُقِیمُونَ الصَلَاةَ وَیُؤْتُونَ الزَکَاةَ وَیُطِیعُونَ اللَهَ وَرَسُـولَهُ...»؛ مردان و زنان با ایمان دوسـت و یار یکدیگرند؛ همواره به کارهای نیک و شایسـته فرمان می‌دهند و از کارهای زشـت و ناپسند بازمی‌دارند و نماز را برپا می‌کنند و زکات می‌پردازند، و از خدا و پیامبرش اطاعت می‌نمایند؛ یقیناً خدا آنان را مورد رحمت قرار می‌دهد.

حفاظت از قرآن

امام حسین(ع) با مقاومت و جهاد خود در کربلا، برای حفاظت از دین و راه خدا، الگوی فداکاری برای اعتلای دین خداوند اسـت. ایشـان حاضر نشد با فشـار دشـمنان دین خدا را واگذارد و در برابر تحریفـات و انحرافات سـکوت کند. «... وَ إِنَمَا خَرَجْـتُ لِطَلَبِ الإِصْلَاحِ فِـی أُمَه جَدِی مُحَمَدٍ»؛ یعنی من بـرای اصلاح امت جدم محمد(ص) خروج کردم. وقتـی امام بنای دفاع از دین را گذاشـتند، خداوند هم تمام قدرتش را به کار گرفـت تا نام او تا بی‌نهایت باقی بماند. «یا أَیهَا الذِینَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُـرُوا اللهَ یَنْصُرْکُمْ وَ یُثَبِّتْ أَقْدَامَکُمْ»؛ ای مؤمنان! اگر خدا را یاری کنید، خدا هم شما را یاری می‌کند و گام‌های‌تان را محکم و استوار می‌سازد.

شجاعت و اعتماد به نفس

امام حسـین(ع) با شـجاعت و اعتماد به نفس به مبارزه با ظالمان برخاسـت و از هراس تنهایی و قدرت دشـمن نهراسـید. ما نیز باید با شجاعت و اعتماد به نفس در برابر ظلم و سـتم بایسـتیم. کسی‌که خداوند را حامی خود ببیند، هرگز ترس و اضطرابی بـه دل راه نمی‌دهد. «یـا أَیهَا الذِینَ آمَنُوا مَنْ یَرْتَدَ مِنْکُمْ عَنْ دِینِهِ فَسَوْفَ یأْتِی اللهُ بِقَوْمٍ یحِبهُـمْ وَ یحِبونَهُ أَذِلة عَلَـی الْمُؤْمِنِینَ أَعِزة عَلَی الْکافِرِینَ یجاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللهِ وَ لا یخافُونَ لَوْمَةَ لائِمٍ...»(مائده/۵۴)

پایبند به اصول و ارزش‌های اخلاقی

امام حسـین(ع) در مبارزه خود، همواره به اصول و ارزش‌های دینـی و اخلاقی پایبند بود و حاضر نشـد برای حفظ جان خود، از آنها چشم‌پوشـی کند. ما بایـد در مبارزه با ظلم و سـتم، به اصول و ارزش‌هـا وفادار بمانیم و طبق دسـتورات دین عمل کنیم و دعوت خداونـد را برای یاری دین و حفظ ارزش‌ها اجابت کنیم. «یَـا أَیهَا الَذِینَ آمَنُوا اسْـتَجِیبُوا لِلَهِ وَلِلرَسُـولِ إِذَا دَعَاکُمْ لِمَا یُحْیِیکُمْ وَاعْلَمُوا أَنَ اللَـهَ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِـهِ وَأَنَهُ إِلَیْهِ تُحْشَرُونَ»(انفال/۲۴)

سلوک

مقدمه رستگاری

آیت‌اللـه محمدعلی جـاودان: در این دهه باید چشـمت را مواظبت کنی تا بتوانی برای امام حسین(ع) گریه کنی، تا بتواند دلت بسـوزد. چون اگر دل نسوزد و اشکی بیاید، من می‌گویم آن اشک هم قیمت دارد، اما خیلی فرق می‌کند با وقتی که آدم دلش می‌سـوزد؛ یعنی دلش هم دارد گریه می‌کند و چشمش گریه می‌کند. ببینید دقت کنید یک قطره اشـک می‌تواند تمام گناهان آدم را پاک کند. یک قطره اشـک، خیلی توانایی دارد، اما آدم باید مقدمه را درسـت کرده باشـد. پاکدامنی ورزیده باشد. پاکدامنی ورزیده باشد تا یک قطره اشکش قیمت داشته باشد....

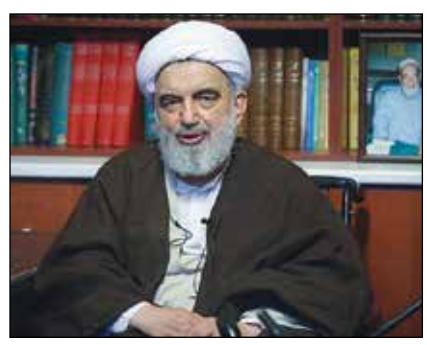

احکام

اطاعت از ولی فقیه

پرسش: آیا اوامر ولی فقیه برای همه مسلمانان الزام‌آور است یا فقط مقلدان او ملزم به اطاعت هستند؟ آیا بر کسی که مقلد مرجعی است که اعتقاد به ولایت مطلقه فقیه ندارد، اطاعت از ولی فقیه واجب است یا خیر؟

پاسخ: بر اساس مذهب شیعه همه مسلمانان باید از اوامر ولایی ولی فقیه اطاعت کرده و تسلیم امر و نهی او باشند، و این حکم شـامل فقهای عظام هم می‌شود، چه رسد به مقلدان آنان. به نظر ما التزام به ولایت فقیه قابل تفکیک از التزام به اسلام و ولایت ائمّه معصوم(ع) نیست.

رهبر معظم انقلاب، اجوبة‌الاستفتائات، سؤال ۶۲

راهنما

حق تعیین سرنوشت

حجت‌الاسـلام سـیدجواد ورعی: خداوند به حسب آفرینش به انسـان کرامت داده اسـت و یکی از آثار و دستاوردهای کرامت انسـان، این است که انسان سرنوشـت خودش را خودش تعیین می‌کند؛ اما خداوند می‌تواند چارچوبی مشـخص و قلمرویی را تعیین کند تا انسان سرنوشت خود را در آن چارچوب رقم بزند. این مطلب منافاتی با اینکه انسان دارای حق تعیین سرنوشت است و منافاتی با کرامت انسان یا سایر مبانی که برای حق تعیین سرنوشت شمرده شـده، نخواهد داشت؛ در اندیشه اسـلامی آن است که دیگران نمی‌توانند اراده خود را بر انسان تحمیل بکنند. خداوند در همان چارچوب به انسان، حق تعیین سرنوشت داده است.

تحلیل جامعه شناختی نهضت عاشورا در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین احمد مبلغی، عضو مجلس خبرگان رهبری

لشکر کوچکی که تمام تاریخ را فتح کرد

حسن نوروزی
کارشناس علوم دینی

از آمدن و رفتن محرم‌ها تنها نکته‌ای که برای ما باقی می‌ماند، عبرت گرفتن و به کاربردن آن در سطح زندگی است؛ شناخت و اجرای این دو موضوع می‌تواند خط و ربط ما را با دستگاه امام حسین(ع) معین کند؛ مطمئناً کسی که شرایط اجتماعی، دینی و فرهنگی جامعه آن روز و چرایی انحراف جامعه و کنش‌ها و واکنش‌های نخبگان را درک کرده باشد، جدی‌تر می‌تواند در مسیر حرکت امام حسین(ع) قدم بردارد؛ از این رو بر آن شدیم تا با «حجت‌الاسلام والمسلمین احمد مبلغی» عضو مجلس خبرگان رهبری و استاد دروس خارج حوزه علمیه گفت‌وگو کنیم.

این پرسش مهم مطرح است که چه شرایط اجتماعی، دینی و فرهنگی در دوران امام حسین(ع) وجود داشت که به قیام آن حضرت منجر شد؟

پاسخ این است که مهم‌ترین عامل قیام، مشکلاتی بود که در ساختارهای اجتماعی آن دوران پدید آمده بود. به سه مشکل ساختاری اشاره می‌شود که هر سه در پیدایش این قیام نقش داشتند:

۱ـ معیوب شدن ساختار اجتماعی: اگر در یک جامعه، رویارویی‌ها به جای اینکه بین مجموعه مسلمانان و دشمنان آنها برقرار شود، بین خود مسلمانان و به نفع دشمنان انجام شود، ساختار اجتماعی به شدت معیوب و دچار بحران و ناهنجاری عمیق شده است. این بحران ساختاری در آن دوران شکل گرفته بود. امام حسین(ع) در روز عاشورا خطاب به مردم فرمود: «فَأَصْبَحْتُمْ أَلْباً لِأَعْدَائِكُمْ عَلَى أَوْلِيائِكُمْ.»

۲ـ معیوب شدن ساختار فرهنگی: در آن جامعه غدر و نفاق در عمیق‌ترین لایه‌های اجتماعی نفوذ یافته بود. این مشکل از دیرباز وجود داشت و امام علی(ع) در زمان خود به آن اشاره کرده بود، جایی که فرمود: «ما در زمانه‌ای واقع شدیم که اکثر مردم نیرنگ را زرنگی می‌پندارند.» این بیماری اجتماعی بسیار خطرناک است و ارزش‌ها، زیبایی‌ها و اصالت‌ها را به تدریج از بین می‌برد. امام علی(ع) آن را یکی از بزرگ‌ترین دردهای اجتماعی دانسته و از واژه «أَكْبَرُ الدّاء» برای توصیف آن استفاده کرده است. در زمان یزید، ابعاد این مشکل بیشتر و هولناک‌تر شده بود. این بیماری عمیق اجتماعی در زمان امام حسین(ع) به اوج رسیده بود و حضرت در یک سخن واقعیت آن جامعه را چنین بیان می‌دارد: «فأصرخناکم موجفین، سَللتم علینا سیفاً لنا فی أیمانکم، وحششتم علینا ناراً اقتدحناها علی عدوّنا وعدوّکم». امام حسین(ع) نمی‌توانست در برابر آن سکوت کند؛ زیرا با وجود این مشکل، تاریخ، دین و امت به کلی تغییر مسیر می‌دادند و از بین می‌رفتند.

۳ـ تحریفی شدن ساختار دینی: در نتیجه دو مشکل قبلی، دین نه تنها تضعیف شده بود؛ بلکه به صورت انبوه تحریف نیز شده بود. امام حسین(ع) در این زمینه می‌فرمایند: «ونَبَذَةُ الكِتَابِ ومُحَرِّفِي الكَلِم.» واژه «نَبَذ» به معنای پرتاب کردن کتاب، واژه‌ای بسیار خطیر است. تحریف مفاهیم در آن جامعه به صورت گسترده‌ای رخ می‌داد.

بنابراین ساختار دینی، فرهنگی و اجتماعی به طور وارونه تغییر ماهیت و محتوا داده و از مجرای خود خارج شده بود. این شرایط خطرناک‌ترین وضعیت را ایجاد کرده بود و قیام امام حسین(ع) در چنین بستری و برای بازگرداندن اوضاع به حالت عادی انجام گرفت. بنابراین، قیام هم روند تخریب را متوقف و هم مسیر بازگشت به شرایط صحیح را ایجاد کرد.

چگونه ساختارهای سه‌گانه فوق در یک جامعه در مسیر معیوب شدن، مختل شدن و واگرایی شدید قرار می‌گیرند؟

پاسخ این است که عامل کلان و بسیار مهم پیدایش مشکلات ساختاری، فساد و ظلم گسترده و بی‌پروا و متنوع حاکمان بود. از نگاه امام حسین(ع)، ریشه تحولات مذکور(که ما بر اساس کلمات امام(ع) به معیوب شدن سه ساختار اجتماعی، فرهنگی و دینی تعبیر کردیم) ظلم و فساد گسترده بنی‌امیه بود. امام حسین(ع) به وضوح به این مشکل اشاره کرده است: «بغیر عدل أفشوه فیکم».

گاه ظلم در بالاترین سطح و به صورت گسترده بازتولید می‌شود. چنین ظلمی نقطه‌های امید را به طور کلی در جامعه از بین می‌برد. در چنین وضعیتی، ساختارهای اجتماعی به صورت کلان، اساسی و ماهوی تغییر پیدا می‌کنند. امام حسین(ع) به این مسئله اشاره کرده است: «ولا أمل أصبح لکم فیهم». بنابراین ظلمی به وقوع می‌پیوست که هرگونه امید و آرزو را در جامعه به تمام معنای کلمه نابود کرده بود. در چنین هنگامه‌ای ساختارهای اجتماعی شروع به تغییر یافتن به سمت معیوب شدن و منفی شدن و واگرایی می‌گذارند.

تا اینجای کار را اگر بخواهیم نتیجه‌گیری کنیم، باید بگوییم که قیام امام حسین(ع) مبارزه با ریشه‌های فساد و ظلم بود، با هدف بازگرداندن شرایط ساختاری در سه حوزه اجتماعی، فرهنگی و دینی. کلماتی از امام حسین(ع) ذکر شد که به هر یک از این سه حوزه نظر دارد.

البته وقتی ساختار دینی را در کنار دو ساختار سیاسی و فرهنگی ذکر می‌کنیم، به این معنا نیست که این ساختارها در یک جامعه دینی از هم جدا هستند؛ بلکه منظور ساختار مراجعه به منابع دینی است. در واقع، ساختارهای اجتماعی و فرهنگی در صورت تداوم و تصحیح و تعدیل شدن، از آموزه‌های دینی تغذیه می‌کنند.

به نظر شما راهکار امام(ره) برای بازگرداندن ساختارهای معیوب و مختل شده، چه بود؟

راهکار امام قیام بود؛ قیام با یک عدد کوچک. امام حسین(ع) فرمود: «ألا وإنّی زاحف بهذه الأسرة علی قلّة العدد وخذلان الناصر».

البته عدد کوچک که در یک شرایط کاملاً به بن‌بست رسیده، گاهی می‌تواند معنای خاصی ببخشد و امواج خاصی ایجاد کند، امواجی که چه بسا با عدد بزرگ امکان‌پذیر نیست یا نتیجه کافی و کامل ندارد. قیام امام حسین(ع) با تعداد کم یاران را بیشتر می‌توان در چارچوب نظریه اجتماعی «کنش معنادار» با ابعاد بسیار گسترده و تاریخی تعریف و تفسیر کرد. این نظریه به اهمیت معانی و انگیزه‌هایی که افراد به کنش‌های خود می‌دهند، تأکید دارد و بیان می‌کند کنش‌های اجتماعی باید بر اساس معنا و تفسیری که کنشگران به آنها می‌دهند، تحلیل شوند. به بیان دیگر، قیام امام حسین(ع) را می‌توان به مثابه یک کنش معنادار تحلیل کرد که با وجود تعداد کم یاران، توانست مفاهیم عمیقی از مقاومت، ایثار و دفاع از عدالت را در جامعه نهادینه کند و تغییرات اجتماعی و فرهنگی گسترده‌ای را به وجود آورد. این تحلیل نشان می‌دهد چگونه کنش‌های معنادار می‌توانند تأثیرات بزرگی در جامعه داشته باشند، حتی اگر به ظاهر منابع و حمایت‌های کمی در اختیار داشته باشند.

هسته اصلی نهضت امام حسین(ع) با عدد قلیل بود، اما این هسته با اتخاذ روش‌هایی دقیقاً اجتماعی، ابتکاری و معنادار شکل گرفت. از این رو این نهضت توانست تاریخ را درنوردد، جامعه را تغییر دهد و فرهنگ را دچار تحول اساسی کند.

اگر بخواهیم ملموس‌تر درباره راهکارهای امام(ع) صحبت کنیم، چه باید بگوییم؟

مخاطب قرار دادن وجدان انسانی (انسان آن روز و انسان تاریخ): امام حسین(ع) همان کاری را انجام داد که ابراهیم(ع) برای خلق یک نهضت توحیدی در تاریخ انجام داده بود. ابراهیم(ع) وجدان انسان‌ها را به کار گرفت و بر مشکل بت‌پرستی فائق آمد. (رجعوا الی انفسهم). امام حسین(ع) نیز جامعه بریده از تمامی ارزش‌ها و متلاشی شده در همه ابعاد را با ارجاع به وجدان توانست تغییر دهد. در زیر مواردی ارائه می‌شود که نشان می‌دهد چگونه امام در مفاهمه و مخاطبه با جامعه آن روز بر تأثیرگذاری نسبت به وجدان آنها تمرکز کرده بود:

الف‌ـ کلام امام(ع):

«فهلّا لکم الویلات ترکتمونا، والسیف مشیم، والجأش طامن، والرأی لما یستحصف»؛ پس آیا برای شما بهتر نبود که ما را رها می‌کردید، در حالی که شمشیرها در غلاف بودند، و دل‌ها آرام، و عقل‌ها به تعمق می‌پرداختند؟

بـ‌ـ کلام امام(ع):

«فَانْسُبُونِي فَانْظُرُوا مَنْ أَنَا، ثُمَّ ارْجِعُوا إِلَى أَنْفُسِكُمْ وَ عَاتِبُوهَا فَانْظُرُوا هَلْ يصْلُحُ لَكُمْ قَتْلِي وَ انْتِهَاكُ حُرْمَتِي»؛ امام حسین(ع) از مردم می‌خواهد که به خود و وجدان‌شان مراجعه کنند و تأمل کنند که آیا کشتن او و شکستن حرمتش صحیح است یا نه. این فراخوان به وجدان، در کلام امام(ع) مشهود است.

ج‌ـ حضور کودک شیرخوار در میدان:

امام حسین(ع) با آوردن کودک شیرخوار خود به میدان جنگ، جنبه‌های انسانی و مظلومیت خود را به نمایش می‌گذارد تا وجدان عمومی بیدار شود.

دـ فراخوان بازگشت به اصالت‌ها:

کلام امام حسین(ع): «وَيْحَكُمْ، يا شِيعَةَ آلِ أَبِي سُفْيانَ! إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ دِينٌ، وَكُنْتُمْ لا تَخافُونَ الْمَعادَ، فَكُونُوا أَحْرارًا في دُنْياكُمْ هذِهِ، وَارْجِعُوا إِلى أَحْسابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ عُرُبًا».

این نشان می‌دهد بازگشت به فطرت به منزله یک حرکت اجتماعی، می‌تواند تأثیرات عمیقی در جامعه بر جای بگذارد، به شرط اینکه راهبردهای این بازگشت به فطرت را در جامعه فعال کنید.

نهضت امام حسین(ع) با تأکید بر اصول فطری، توانست تحولی بنیادین در جامعه ایجاد کند و به مثابه یک الگوی مقاومت و ایستادگی در برابر ظلم و فساد باقی بماند. این بازگشت به اصول فطری و انسانی، اگر به درستی مدیریت و اجرا شود، می‌تواند تأثیرات بلندمدتی بر جامعه بگذارد و تغییرات مثبت و اساسی را به همراه داشته باشد.

از آنجایی که هر قیامی یک قیام دینی به شمار نمی‌آید، به نظر شما شرایط قیام دینی چه مواردی است که آن را از دیگر قیام‌ها تمییز می‌دهد؟

معیاری که با آن یک قیام، قیام دینی می‌شود، از سه لایه برخوردار است: ظرف قیام، مظروف(محتوای) قیام، روش قیام.

۱ـ ظرف قیام: ظرف قیام امت اسلامی است. امت اسلامی به منزله بستر و زمینه کلی قیام دینی مطرح است. دقیقاً امام حسین(ع) در این ظرف عمل کردند و اگر ظرف دیگری را منظور نظر می‌داشتند، به گونه دیگری و در شرایط و مکان دیگری عمل می‌کردند.

۲ـ مظروف قیام(محتوای قیام): محتوای قیام به اهداف و عناصر مشخصی که در بستر امت اسلامی دنبال می‌شود، اشاره دارد. این محتوای قیام شامل سه دسته اصلی است: اجتماعی، فرهنگی و دینی که روی هم رفته اصلاح امت را تشکیل می‌دهد.

۱ـ ابعاد اجتماعی؛ ابعاد اجتماعی قیام دینی ذیل اصلاح ساختار اجتماعی بر پایه دین قرار می‌گیرد. با محوریت:

الف‌ـ وحدت و همبستگی مأخوذ از ۱ـ انما المومنون اخوة، ۲ـ سیره امام علی(ع) و ۳ـ کلام امام حسین(ع): فَأَصْبَحْتُمْ أَلْباً لِأَعْدَائِكُمْ عَلَى أَوْلِيائِكُمْ»؛

بـ‌ـ رفع ظلم.

۲ـ ابعاد فرهنگی؛ این ابعاد ذیل عنوان صلاح ساختار فرهنگی امت جای می‌گیرد متضمن الف‌ـ وسطیت امت بنا به تصریح قرآن؛ بـ‌ـ اسوه و شاهدیت امت در قبال امم دیگر بنا به آموزه قرآن؛ ج‌ـ آمر به معروف و ناهی از منکر بودن بنا به صریح قرآن و تصریح امام حسین(ع)؛ دـ امید داشتن به جامعه‌ای عادل(حرکت مبتنی بر امید) بنا به تصریح خود امام حسین (ع)؛ «ولا أمل أصبح لکم فیهم».

۳ـ ابعاد تشریعی دینی(ذیل اصلاح ساختار دینی) را می‌توان تمرکز بر کتاب و سنت و تمرکز بر اهل بیت(ع) دانست.

۳ـ روش قیام

روش قیام به چگونگی انجام اقدامات و دستیابی به اهداف در بستر امت اسلامی و با توجه به محتوای قیام اشاره دارد. این روش‌ها شامل اصول و رویکردهایی است که برگرفته از کلام و رفتار امام حسین(ع) هستند: برای خدا بودن؛ روش‌های اخلاقی و رفتاری به ویژه راستگویی و صداقت، صبر و استقامت، تحمل مشکلات و پایداری در مسیر حق، تا سرحد ایثار و وفاداری و فداکاری در راه خدا، تعهد به اصول دینی، نصح و خیرخواهی، وجدان انسان جامعه را تحت تأثیر قرار دادن آنگونه که در قیام عاشورا شکل گرفت.

خلاصه قیام دینی باید در بستر امت اسلامی صورت گیرد، دارای محتوای مشخص در سه بعد اجتماعی، فرهنگی و دینی باشد و با روش‌های اخلاقی و عملی خاصی که برگرفته از کلام و رفتار امام حسین(ع) است، انجام شود.

همانطور که می‌دانید واقعه عاشورا ابعاد گسترده‌ای دارد. به نظر شما کدام بعد واقعه عاشورا برای جامعه امروز ما مهم و ضروری است؟

درس مهم قیام جاودانه عاشورا مبارزه با ستم با ایجاد بستری از صدق و تعهد به دین و با رویکرد ایجاد امید عمیق در جامعه به عدالت از خاستگاه دین است. این قیام نشان داد مبارزه با ظلم و ناعدالتی نه تنها ممکن، بلکه ضروری است و می‌توان با تکیه بر اصولی، همچون دیانت، صداقت و مدیریت درست شرایط، ظالمان را تضعیف کرد و امید به عدالت را در جامعه زنده نگه داشت.

قیام عاشورا به منزله یک حرکت بزرگ اجتماعی، ارزش‌های مهمی، همچون عدالت، صداقت و مقاومت در برابر ظلم را ترویج می‌دهد که این ارزش‌ها می‌توانند به تقویت همبستگی اجتماعی و ایجاد تغییرات مثبت در جامعه منجر شوند.

به‌طور کلی، قیام عاشورا با ارائه الگویی از مبارزه با ظلم و تلاش برای برقراری عدالت، نه تنها از نگاه دینی، بلکه از دیدگاه علمی و جامعه‌شناختی نیز حائز اهمیت است. این قیام نشان‌دهنده اهمیت اصول اخلاقی و ارزش‌های مشترک در ایجاد تغییرات اجتماعی و تقویت امید به آینده‌ای بهتر در چارچوب برجسته کردن اصالت دین در ساحت‌های اجتماعی است.

نقش نخبگان آن روز در انحراف جامعه چه میزان بود؟ در این باره توضیح دهید.

نخبگان در زمان قیام امام حسین(ع) را می‌توان به چهار دسته تقسیم کرد:

۱ـ نخبگان حامی حضرت(ع): این دسته که از آنها به اصحاب امام حسین(ع) یاد می‌شود، نخبگانی بودند که نه تنها به اصول و ارزش‌های امام حسین(ع) معتقد بودند و به او پیوستند، بلکه از نظر اخلاقی، پاکی و ولایت‌پذیری در اوج قرار داشتند. این گروه کوچک، اما تأثیرگذار شامل افرادی چون حبیب‌بن‌مظاهر و زهیربن‌قین بود که تا آخرین لحظه در کنار امام حسین(ع) باقی ماندند. امام حسین(ع) این افراد را اصحاب برتر و بهتر معرفی کرد و نقش تاریخی آنان در قیام عاشورا تا به امروز بسیار تحول‌آمیز بوده و ابعاد و اعماق این نقش، همچنان تشنه بررسی‌های عمیق اجتماعی، روان‌شناختی و دینی است. این نخبگان، نمادی از مقاومت در برابر ظلم به اهل بیت(ع) به شمار می‌آیند و در اندیشه‌های آنان توجه عمیق به عدالت و اخلاق موج می‌زند.

۲ـ نخبگان مخالف: این گروه شامل نخبگانی بود که به دلایل سیاسی، جاه‌طلبی یا شخصی علیه امام(ع) ایستادند. این افراد به دلیل منافع شخصی یا ترس از قدرت بنی‌امیه، ترجیح دادند با یزید بیعت کنند و در مقابل امام حسین(ع) قرار بگیرند. امام حسین(ع) در خطبه‌های روز عاشورا با لحنی بسیار هشداردهنده، این افراد را خطاب قرار داد و نقش خطرناک اجتماعی آنان را در برافروختن آتش اختلاف اجتماعی آشکار کرد. سرزنش‌های امام حسین(ع) نسبت به این گروه محورهای مهمی دارد که در جای خود نیازمند بررسی است.

۳ـ نخبگان بی‌تفاوت: بسیاری از نخبگان جامعه در برابر قیام امام حسین(ع) بی‌تفاوتی در پیش گرفتند و دست کم به حمایت عملی و میدانی از حضرت رو نیاوردند. بی‌تفاوتی این گروه ممکن است ناشی از ترس از قدرت حاکم، اعتماد نداشتن به موفقیت قیام، یا آگاهی ناکافی از اهمیت و پیام قیام امام حسین(ع) باشد. امام حسین(ع) در برخورد با این نخبگان، رویکردی احترام‌آمیز داشت و مردم را به سؤال از برخی از این نخبگان دعوت می‌کرد، زیرا این گروه از اصحاب پیامبر(ص) بودند که می‌توانستند نقش مرجعیت دینی و اجتماعی در ارتباط با تبیین جایگاه اهل بیت و امام حسین(ع) را ایفا کنند.

۴ـ نخبگان جاه‌طلب و منفعت‌طلب: این گروه شامل نخبگانی بود که نه با یزید بودند و نه با امام حسین(ع)، بلکه به دنبال منافع شخصی و مطامع دنیوی و رسیدن به حکومت بودند. این افراد به دلیل جاه‌طلبی و تمایل به کسب مقام و قدرت، از اتخاذ موضعی قاطع خودداری کردند. امام حسین(ع) در پاره‌ای از کلمات خود بدون آنکه نامی از آنها به میان آورد، خصوصیات حرکت خود را توصیف می‌کرد که به نوعی تمایزبخش بین این حرکت و حرکت آن گروه تلقی می‌شود. این افراد به دلیل تعهد نداشتن به اصول و ارزش‌های دینی و اخلاقی، نتوانستند در مقابل ظلم و ناعدالتی مقاومت کنند و برخی از آنها از شرایطی که قیام امام حسین(ع) فراهم آورد، استفاده کردند.

قبیله عشق

شهادت با لب تشنه

سال ۱۳۱۳ در روستای میلاجرد اراک بـه دنیا آمد، اسـمش را «حسن» گذاشتند، حسن عزیزی. او که به کار کشاورزی مشغول بود، به دلیل علاقه به مباحث دینی و فعالیت‌های سیاسـی، پس از انقلاب اسلامی مسئولیت بسیج روسـتا را برعهده گرفت و تشـکیلات منسـجمی را بـه منظـور جمـع‌آوری کمک‌های مردمی و بسیج جوانان به جبهه فراهـم کرد. بـا شـروع غائله‌های ضد انقلاب در غرب کشور او نیز به منطقه سر پل ذهاب رفت و در آنجا مجروح شـد. مدتی بعد بار دیگر به عنوان بسیجی گردان امام حسین(ع) با عشق وصف‌ناپذیری به جبهه اعزام شـد و در تاریـخ ۱۶ بهمن ۱۳۶۴ او و هم‌سـنگرانش بـه محاصره دشمن درآمدند.

رفتار و کردار این مرد بزرگ در اسارت نمونه کاملی از انسان وارسته خدایی بود. وقتی دشـمن از شـکنجه دادنش خسته می‌شـد، بلافاصله به نماز می‌ایستاد و از خـدا طلب صبر و مقاومـت می‌کرد. او در نهایت به خاطر عشق و ارادت به امام خمینی(ره) و در پی شـنیدن خبر رحلت ایشان، در اردوگاه‌های عراق شکنجه شد و با لب تشنه به شهادت رسید.

مرحوم حاج آقا ابوترابی تعریف کرد: «در سلول ما قریب به ۸۰ نفر در اسارت به سر می‌بردند. شهید عزیزی در بین این جمعیت قابل توجه اسرا، به لحاظ روحیه پررنـگ انقلابی، التزام بـه دعاخوانی و انجـام فرایض اسـلامی برجسـته بود. چندی طبق آنچـه در اردوگاه‌های عراق مرسـوم بود، گذشت تا اینکه در مقطعی متوجه پایکوبی و شادی بی‌روح نیروهای عراقی شدیم. همین حس جست‌وجوگر ما را به تکاپو واداشـت. نهایت امر نتیجه ما را به حقیقت تلخ و بنیان‌سـوز ارتحال امام(ره) رهنمون ساخت. شهید به محض شنیدن این خبر مویه‌کنان بر سر و صورت خود می‌کوبید. در مقام تلافی رفتار پلید بعثی‌ها میدان‌دار برگزاری مراسـمی در سـوگ آن بزرگ مرد الهی شد. در ادامه چون عراقی‌ها متوجه نقش فعال شـهید شـدند، به داخل اردوگاه نفـوذ کرده، او را بر اثر ضرب و شـتم وحشیانه خود به شـدت مجروح کردند. با خروج بعثی‌ها به سـرعت خود را بر بالین او رسانده، در حالی که خون جاری را از مقابل دیدگانش پاک می‌کردم، حـال عمومی و وضعیت جسمانی‌اش را سراغ گرفتم. با حالتی نزار به سخن آمد: «سید احوالم خوش نیست و موعد خداحافظی فرا رسیده است». به سختی آب طلب کرد. آب قابل دسترس در آسایشگاه برای منبعی بود که در حیاط قرار داشـت که بر اثر تابش نور مستقیم خورشـید به نقطه جوش نزدیک بود. در آن لحظات حسـاس توان خوردن حتی قطره‌ای از آب گـرم را پیدا نکرد و چون مولایش آقا ابا عبدالله(ع) با لبانی تشـنه و تنی رنجور جان به جان آفرین تسـلیم کرد.»

۷۲ اسیر کربلایی

روایتی از برنامه‌های محرمی اسرا در وضعیت سخت اسارت

فاطمه ساداتی
پژوهشگر

ایام اسارت برای رزمنده‌های ایرانی دربند رژیم بعث عـراق روزهای درس‌آموز و دانشـگاهی عملی بود که در شـرایط تحمـل غربت و زیر بار شـکنجه‌های سـربازان این رژیم مجبور به گذران زندگی و تحمل بودند. این شرایط برای رزمنده‌هایی که اغلب سـن نوجوانی و جوانی را می‌گذراندند؛ اگرچه دشـوار و طاقت‌فرسا بود، اما در بطن خود رشـد روحی و معنوی به دنبال داشت. اتفاقی که در فضای غیر از اسارت رسـیدن به آن یا امکان نداشـت یا سخت‌تر از شرایط اسارت بود.

تداخل این فضا با مناسـبت‌های مذهبی و ملی و تقویت روحیه اسرا باعث می‌شد تا روح جدیدی بر جان رنج کشیده اسرا دمیده شود. با وجود اجازه نداشـتن سربازان بعثی به برگزاری برنامه‌های ملی و مذهبی به هر ترتیبی که بود اسرا با همه توان و قوت و به صورت پنهانی مراسم و برنامه‌ای مذهبی برپا می‌کردند.

یکی از مناسبت‌هایی که اسرا بر گرامیداشت آن اصرار داشتند، ماه محرم و عزاداری‌های ویژه شهادت اباعبدالله بود که با وجود اذیت و آزار نگهبانان بعثی اسـرا، به هر نحوی آن را برگزار می‌کردند. روایت اسرا از آن روزها در عین تلخی شکنجه‌ها نشـان از عمق ارادت و عشق به اهل بیت عصمت و طهارت(ع) است. روایت‌هایی که شـنیدن آن از زبان خود اسرایی که سال‌ها در بند اسـارت بودند، در این ایـام خالی از لطف نیست.

۷۲ یار

حسینعلی قادری: سـال دوم یا سوم اسارت بود که محرم از راه رسـید، نمی‌شد شـیعه باشیم و کاری انجام ندهیم، من هم تازه به جمع بچه‌های آسایشگاه ۱۰ پیوسته بودم و شناخت کاملی از دوستان نداشتم. در صحبتی که با احمـد فراهانی از طلبه‌های اهل همدان داشـتم، به این نتیجه رسیدیم بالاخره باید برای محرم کاری کنیم، بی‌عزاداری که نمی‌شـود. قرار گذاشتیم زیارت عاشورا را دسته‌جمعی بخوانیم هر اتفاقی هم افتاد که افتاد، کتک و شـکنجه که از این بیشـتر نمی‌شود. شـب اول زیارت عاشورا را خواندیم، نگهبان هم از پشـت در ما را دید، محل ندادیم و رفت. نگهبان شـب حـق ورود به داخل آسایشگاه را نداشـت؛ ولی منتظر بودیم صبح چه بلایی سر ما بیاورد!

صبح در باز شـد و دیدیم هفت، هشت نگهبان کابل به دست وارد آسایشگاه شدند تا می‌توانستند ما را زدند، ۱۰ دقیقه یک ربعی بی‌امان کتک زدند، وقتی دیگر نایـی برای‌مان نمانده بـود، همه را به خط کردند و پرسیدند کیا دیشب عزاداری کردند؟ از بین آسایشـگاهی با صد و خـورده‌ای جمعیت درسـت هفتاد و دو نفر آمدند بیرون. جدا شدن این ۷۲ نفـر خیلی اتفاقی بود، حتی یک نفر پشـیمان شد و خواسـت برگردد که جلویش را گرفتند و به زور آوردند در جمع ما، برای همین هر زمان یادش می‌افتم، احسـاس شـعفی به من دسـت می‌دهد که تا بعد از سی و پنج سـال هنوز حس ناب آن را احساس می‌کنم. همه کتک‌ها و شکنجه‌های اسارت یک طرف و این جدا شـدن ۷۲ نفر هم یک طرف دیگر. آنقدر ما را زدند که خودشـان خسته شدند، بعد دستور دادند سـجده برویم و از جای‌مان تکان نخوریم تا هر وقت که خودشـان بگویند. از هشت صبح تا غروب به حال سـجده بودیم. بیشتر از ۸، ۹ سـاعت بدون هیچ آب و غذا و حتی دستشویی لحظات سـختی را تجربه کردیم. شب سی، چهل نفـر از ما را جـدا کردند و به آسایشـگاه دیگری بودند.

اگر امام حسین (ع) شهید شد به شما چه مربوط؟

اسلام کریمی: محرم سال ۱۳۶۶ بود که برادران بند روبه‌رویی ما تصمیم گرفتند یک عزاداری درست و حسابی ترتیب دهند و به تهدیدهای بعثی‌ها توجهی نکنند. زیارت عاشورا با سوز و گدازی بی‌نظیر شروع شـد. نوحه‌هایی که مداحان از حفظ داشتند، رونق دیگری به مجلس داده بود. عراقی‌ها از سر و صدای آن بند، فهمیدند که اسـیران قوانین مهمی را نقض کرده‌اند.

تماس با سلسـله مراتب بالا سبب شد صدها نیروی بعثی به اردوگاه ۱۱ تکریت گسـیل شوند و عاشورایی دیگر به پا شـود. میزان جراحات در اثر شـکنجه‌ها خیلی زیاد بود. هیچ عزاداری سـالم نماند و بعضی از آنها از جوانان بسـیجی مشـهد بودند. قضیه از آنجا شروع شد که بعثی‌ها در هنگام سجده آخر زیارت عاشورا سر رسیدند. بعثی‌ها از پشـت پنجره هر چه تهدید کردند، کسی از سجده برنخاست و این امر باعث خشم آنها شد.

آنها بعد از باز کردن درب آسایشگاه و آوردن اسرا به محوطه شکنجه‌گاه، صحنه‌های دلخراشی را از روی ددمنشی به وجود آوردند.

بارها با همین گوش خود شنیدم که بعثی‌های از خدا بی‌خبر می‌گفتند اگر حسین(ع) شهید شد، به شما چه مربوط است؟ تازه امام حسین(ع) که عرب بود. اگر قرار باشد کسی برای او ناراحت باشد، باید ما باشیم، نه شما آتش‌پرست‌ها و مجوس‌ها!

تنبیه در محرم با نشاندن پای برنامه رقص و آواز

ایوب علی‌نژاد: بعد از قبول قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران در ۲۷ تیر ۱۳۶۷ ما در آسایشگاه ۱۰ بودیم که مسـئولش یعقوب بود. در آن زمان ماه محرم تقریباً مقارن با اوایل شـهریور شـد و فضای اردوگاه بعد از قبول قطعنامه از سـوی ایران عوض شـده بود و دورنمای آزادی اسرا رو می‌توانستیم ببینیم. به همین دلیل از خشونت عراقی‌ها کم شده بود و ما با ترس کمتری برنامه‌های مذهبی و دینی خودمان را دنبال می‌کردیم. همگی قرار گذاشته بودیم شب عاشورا همزمان در یک ساعت مشخص زیارت عاشورا را بخوانیم. فکر کنم فقط آسایشـگاه ما دور هم حلقه زدیم و حاج احمد فراهانی شـروع کرد به خواندن زیارت عاشورا که ناگهان نگهبان پشت پنجره آمد و دید ما دور هم جمع شدیم، گفت: چه خبر است؟ احمدآقا گفت: شب عاشوراسـت و داریم زیارت عاشـورا می‌خوانیم! انگار نگهبان را برق سـه فاز گرفت و سریع رفت نگهبان‌های دیگر را خبر کرد. شـبانه چند نفر از نگهبان‌ها با عجله و با عصبانیت وارد آسایشگاه شدند و کسـانی را که دور احمدآقا حلقه زده بودند، وحشیانه تنبیه کردند و گفتند: همه باید به طرف تلویزیون بشـینیم و به برنامه‌های شاد تلویزیون مثل رقص و آواز نگاه کنیم. احمد فراهانی را هم با کابل و لگد زدند و به سلول انفرادی بردند. از فردای آن روز تنبیهات همه آسایشگاه شروع شد و تا پایان ماه صفر ادامه داشت.

ماه محرم از شما تبعیت نمی‌کنیم

علیرضا دودانگه: ماه محرم بـود، با توجه به اینکه عزاداری برای حضرت امام حسین(ع) ممنوع بود، به ناچار با رعایت سکوت به نشانه حزن و غم عزاداری می‌کردیم. هیچ کس با نفر بغل دستی خود صحبت نمی‌کرد. در قسمت ما تجمع بیشتر از دو نفر ممنوع بود و اگر کسی می‌خواست با کسی حرف بزند، باید در ردیف هم می‌نشستند و آرام صحبت می‌کردند نه در مقابل هم. ولی اکنون که همه سـکوت کرده بودیم، گویا نگهبان‌ها حساس شده بودند. شب یکی از افسران اردوگاه که یک پایش هم می‌لنگید، پشت پنجره آمد و داخل آسایشگاه را نگاه کرد، دید همه بیدار هستند و نشسته‌اند؛ ولی سکوت محض است و کسی با کسـی صحبت نمی‌کند! گفت هر کس ترانه بلد هست بیاید بخواند و آنهایی که رقص بلد هسـتند بیایند وسط و برقصند! هیچ کس از جایش بلند نشد، افسر ناراحت شد و گفت: اگر از دستور تمرد کنید همه را تنبیه می‌کنم! بچه‌ها گفتند الان ماه محرم هست، ایام حزن و اندوه و عزاست، این کار را نمی‌کنیم. گفت: شما اسیر هستید و ما هرچه گفتیم شـما باید انجام بدهید. ما جواب رد دادیم و گفتیم در این مورد ما از دسـتورات شما تبعیت نمی‌کنیم! ایشان رفت و به دستور ایشان از فردا به مدت ۱۰ روز هواخوری برای ما ممنوع شد. هر آسایشگاه را برای سرویس بهداشـتی فقط یک ربع اجازه می‌دادند و جیره غذایی را هم نصف کردند.

امام حسین (ع) صدای ما را شنید

صادق جهانمیر: ماه محرم در آسایشگاه ۴ اردوگاه موصل ۳ قدیم که بعدا شد ۴، حدود ۱۸۰ نفر در حال عزاداری بودیم. شور حسینی بچه‌ها را گرفته بود و با صدای بلندتر از حد معمول، نوحه خوانی می کردیم که یک دفعه «یاسـین»ـ گروهبان اردوگاهـ وارد شد و یک نگاهـی به بچه‌ها کرد و گفت هر کی مال این آسایشگاه نیست، سمت راست و باقی سمت چپ ۵ تا ۵ تا بنشـینند. از شـانس بد یا خوب من و چند تا از بچه‌ها که سـربازان عراقی اشـراف کامل روی ما داشـتند، توی ۲ ردیف پشت سر هم نشستیم. تا چشمش به ما افتاد خندید و گفت: کل «مشعوزعین مجتمعین، یالا روحوا الی سجین»؛ گفت خلافکاران همه جمعند، یالا برید زندان. حدود ۹ نفر یا بیشـتر از ما را در چله تابسـتان انداختند زندان. بدون هیچ گونه امکانات، کف زندان، سیمان سیاه و حسابی داغ بود. از یک طرف زندان کنار آشـپزخانه بود و باعث می‌شـد زندان گرم‌تر باشد. قرار شد ۱۰ روز زندانی باشیم. خیلی گرم بود، ولی طاقت آوردیم. شب هفتم یا هشـتم بود که یکی از بچه‌ها به اسم «حاج احمد ضرغام» سرش را گذاشت کنار پنجره و گفت: یا امام حسین! ما برای شما عزاداری کردیم تو این چند روز، روزی یـه لیوان آب و نصف صمون، جیره غذایی ما بود. البته بچه‌های آشپزخانه با سرنگ به ما از سوراخ کلید غذا می‌رسـاندند، اما اگه صدامو می شنوی و برای شما عزاداری ما مورد قبول بوده من از شما برای فردا صبـح آش داغ، نون گرم و حمام طلب می‌کنم و اگر مورد قبول شما نیست که هیچی. به خدا قسم فردا صبح، سـاعت ۶، در باز شد و سر گروهبان که اسـمش «مقداد» بود، گفت: «یالا روح بالحمام»؛ یالا برو حمام! برامون مشخص نبود شوخی می‌کند یا می‌خواهد ما را برای شکنجه به حمام ببرد. هاج و واج همدیگر را نگاه کردیم، دوباره فریاد زد! «روحوا بالحمام» تند رفتیم تو دستشویی و بعد رفتیم حمام. وقتی برگشتیم دیدیم آش گرم، نون داغ، همراه با چای و کلی فلفل سـبز داده‌اند بچه‌های آشپزخانه تا به ما بدهند. خوشحال شـدیم که ناله دل ما را ارباب دو عالم شنیده بود و با اشک، غذا را خوردیم. بعثی هی می‌پرسید: «لیش تبکون لیش؟» چرا گریه می‌کنید؟! آخه چرا؟! ولی قادر نبودیم توضیحی را که او بتواند درک کند، بدهیم. فقط اشـک می‌ریختیم و از ته دل خوشحال بودیم که عزاداری ما را آقا امام حسین(ع) قبول کرده است.

دیده‌بان خبر

دوسالانه پژوهشی

سومین دوره دوسالانه انتخاب آثار برتر پژوهشی دفاع مقدس و مقاومت امسال ویژه آثار منتشر شده در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ برگزار می‌شود. علاقه‌مندان به شرکت در هر یک از موضوعات نظامـی، امنیتی، فرهنگی، سیاسـی، اقتصـادی، بین‌الملل، حقوقی، تاریخی و اجتماعی تا پایان شهریور و همزمان با هفته دفاع مقدس فرصت دارند آثار خود را به دبیرخانه این دوسالانه ارسال کنند.

سنگر کتاب

مادرانه

کتاب «منم یه مادرم»، تصویری از عمل تربیتی مؤثر مادران در جایگاه نزدیک‌ترین و همراه‌ترین مربیان شهدا در شکل‌گیری شـخصیت آنان را نشـان می‌دهد. به عبارت دیگـر، این بار مادری‌کردن «مادر شهید» همراه با بررسی ویژگی‌های شهیدش رصد شده است. تحقیق مطالب کتاب به عهده «مریم حلاج» و «زینب ناجی جمال» بوده و «لطیفه نجاتی»، «فاطمه دانشور جلیل» و «مهری غلام‌پور» آن را تدوین کرده‌اند.

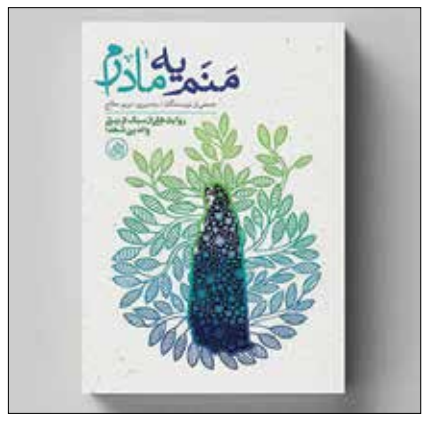

کوله‌بار خاطره

روضه به سبک حاج قاسم

حاج قاسم سـلیمانی دعوت‌مان کرد به مراسم روضه روستا. تصور می‌کردیم مراسم بزرگی باشد؛ با تشریفات و تدارکات خاص. بیست نفر دور هم نشسته بودند در خانه پدری‌اش. یک روحانی آمد نماز جماعـت خواند، بعد هم چند دقیقه روضه خواند و تمام. گفت: «ما روضه روستا را مثل قدیم ساده برگزار می‌کنیم.» گاهی خودش را از سوریه یا لبنان و عراق می‌رساند به همین مجلس ساده.

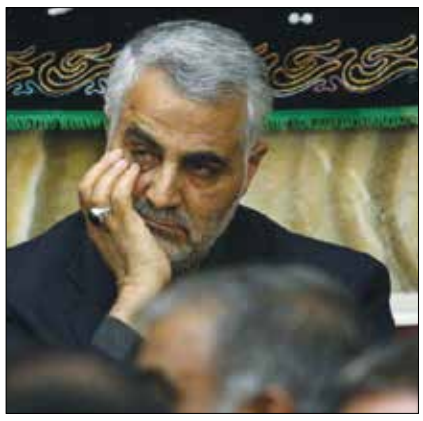

سرلشکر سلامی

سیطره بر ملت‌های مسلمان ناممکن است

فرمانده کل سپاه با تأکید بر اینکه سیطره دشمنان بر ملت‌های مسلمان امروز ناممکن است، گفت: «برای سپاه قرارگاه رمضان از مهم‌ترین ارکان جنگ به حساب می‌آمد که در آن چهره‌های بی‌نظیری را می‌توان دید.»

مراسم بزرگداشت چهلمین سالگرد تأسیس قرارگاه رمضان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و یادواره شهدای این قرارگاه، با شعار «قرارگاه رمضان ۴۰ سال مجاهدت» با حضور سردار سرلشکر پاسدار حسین سلامی، فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و سردار سرتیپ پاسدار اسماعیل قاآنی، فرمانده نیروی قدس سپاه برگزار شد.

سرلشکر سلامی در این مراسم گفت: «شما خانواده شهدا در این مراسم مهمان نیستید، بلکه میزبان هستید؛ چرا که ایران موکب همه شهیدان دنیای اسلام است. قلب‌های مردم ایران سرشار از عشق نسبت به همه ملت مسلمان در همه نقاط عالم، به ویژه شهدای عزیز اسلام و خانواده‌های آنهاست که مثل ستاره‌های پرفروغ در آسمان افتخارات امت اسلام می‌درخشند.»

فرمانده کل سپاه ادامه داد: «مفتخر هستم که امروز در جمع این عزیزان حضور پیدا کردم. مقاومتی که از گذشته دور با شکل‌گیری قرارگاه رمضان در دنیای اسلام آغاز شده، بسیار مهم است و امروز در صفحات سیاسی جهان اسلام زیباترین پیوندها و مستحکم‌ترین برادری‌ها در لحظه‌های سخت شکل می‌گیرد، همچنین اقوام در یک سنگر برای آرزوهای بزرگ و مشترک در مقابل دشمنان مشترک می‌ایستند تا از کرامت، شرف و مرز خود دفاع کنند.»

سرلشکر سلامی شرح داد: «در هم آمیخته شدن خون‌های شهید ابومهدی المهندس و شهید سلیمانی در یک نقطه و یک سرزمین نشان‌دهنده این حقیقت است که اسلام برای حمایت از مسلمانان مرز نمی‌شناسد. این مرزهای جغرافیایی که در کشورها وجود دارد، در اسلام تفکیک‌کننده نیست و آرزوها را از هم جدا نمی‌کند. قرارگاه رمضان افتخار اولیه‌ای بود برای بیان این حقیقت. این قرارگاه تجلیل واقعی امت واحده بود در جهاد اسلامی.»

فرمانده کل سپاه اضافه کرد: «آنها هر روز در اتاق‌های فکرشان طراحی می‌کنند تا مسلمانان را به اسارت بگیرند. ایران پناهگاه آنهاست. ما یک جغرافیای اعتقادی داریم و یک جغرافیای سرزمینی و رسمی. عمل ما در میدان بر اساس جغرافیای اعتقادی ماست.»

وی تصریح کرد: «امروز این واقعیت را می‌بینیم که مسلمانان صاحب قدرت شده‌اند. آنها به شمشیر تن می‌دهند و سینه‌های‌شان ستبر است تا مورد عزت ملت مسلمانان باشند. ما نه ظالمیم و نه ظلم را می‌پذیریم و این دستور قرآن است.» سردار سلامی اعلام کرد: «وعده صادق پله‌ای بود از این حقیقت که اگر شرایط اقتضا کند، ما عمل می‌کنیم. این نیست که ما بنشینیم و فقط دیگران از جبهه مقاومت حمایت کنند. اگر لازم باشد خودمان هم شمشیر می‌کشیم. عزت مسلمانان بر هر چیز واجب‌تر است.»

سردار سلامی افزود: «سیطره دشمنان بر ملت‌های مسلمان امروز به طور لایتناهی ناممکن است. خوشبختانه رهبری داریم که به اعماق فتنه‌انگیزی‌های دشمن آگاه است و دشمن را می‌شناسد. او بر اساس جهان‌بینی قرآن قدرت‌های بزرگ را کوچک می‌شمارد.»

وی تأکید کرد: «این قدرت‌های غیر الهی از دید قرآن قدرت آفرینش یک پشه را ندارند و اگر مگسی از آنها چیزی برباید، قادر به بازپس‌گیری آن نیستند. خداوند با منطق حق سخن می‌گوید و ما به این حقیقت ایمان داریم. بنابراین، اگر ما در میدان باشیم، آنها میدان را ترک خواهند کرد و ما را آزاد خواهند گذاشت. می‌توانیم با پیوند زدن قدرت‌مان به عنوان بخش مهمی از قدرت جهان ظاهر شویم؛ همان طور که امروز به عنوان اسلام ظاهر شدیم.»

سردار سلامی اظهار داشت: «برادران کرد و عرب ما و مسلمانان بوسنی و... هر جا باشند، برادران ما هستند. اسلام از این مرزها عبور کرده است. اساساً اسلام شعب و قبایل را فرصتی برای محبت به یکدیگر می‌داند.»

فرمانده کل سپاه اضافه کرد: «اربعین نشان‌دهنده این تجمیع محبت‌هاست. انسان‌هایی با صورت‌ها و ملیت‌ها و هویت‌های متفاوت در مسیر یک رود بی‌انتها برای عشق به ائمه اطهار(ع) به هم می‌پیوندند و یک جهان جدید می‌سازند. ما در یک دنیای جدید زندگی می‌کنیم که بدون هم پیروز نمی‌شویم، اما بدون هم شکست می‌خوریم. هر جا با هم هستیم، شکست‌ناپذیریم و خدا هم ما را به همین سفارش کرده است.»

فرمانده کل سپاه گفت: «امروز صهیونیست‌ها از همه جا زیر آتش هستند و این دل‌انگیزترین نماد وحدت میان مسلمانان است.» او تأکید کرد: «ما باید بایستیم و نباید کرنش کنیم و تسلیم شویم. مسلمان عزیز است و شکست‌ناپذیر است.»

سرلشکر سلامی اظهار داشت: «مسیر شهید و شهادت هرگز فراموش نمی‌شود و همیشه خاطرات آنها بر جا می‌ماند.»

خبر

مقام دوم مسابقات پنجگانه نظامی

سرپرست تیم پنجگانه نظامی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از برگزاری اردو بین منتخب نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و منتخب نیروهای مسلح فدراسیون روسیه خبر داد.

اردوی مشترک پنجگانه نیروهای مسلح فدراسیون روسیه، بلاروس و ایران در روسیه برگزار شد. به گزارش روابط عمومی دانشگاه علوم و فنون زمینی حضرت امیرالمؤمنین(ع) نیروی زمینی سپاه، سردار «مهدی سرور» سرپرست تیم پنجگانه نظامی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران اظهار داشت: «مسابقات پنجگانه نظامی بین منتخب نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و هشت تیم از نیروهای مسلح فدراسیون روسیه و یک تیم از کشور بلاروس از ۱۱ تا ۱۹ تیرماه به میزبانی کشور روسیه برگزار شد.»

وی ادامه داد: «با توجه به اینکه تیم فدراسیون

روسیه جزء سه تیم برتر در رتبه‌بندی جهانی در این مسابقات هستند، لازم شد که برای ارتقای تجربیات و تبادل تجربه بین دو تیم با توجه به همسویی این کشورها، این اردو اول در کشور خودمان ایران و الان هم با میزبانی تیم روسیه برگزار شود.»

سردار سرور تصریح کرد: «در این دوره مسابقات در بخش تیمی کشور روسیه اول، منتخب جمهوری اسلامی ایران دوم و کشور بلاروس سوم شدند.»

خبر

مهارت‌آموزی سالانه سه هزار سرباز

مدیر قرارگاه مهارت‌آموزی سپاه امام رضا(ع) گفت: «تلاش می‌کنیم فضایی تخصصی، مهارت‌محور و کارآمد برای سربازان فراهم کنیم.»

«سرهنگ دوم پاسدار حمید راهنشین» در حاشیه دیدار با جمعی از کارکنان وظیفه گفت: «ما در مجموعه تلاش می‌کنیم با بهره‌گیری از ظرفیت‌های درونی سپاه پاسداران و همچنین ارتباط و همکاری با سایر نهادهای مرتبط، فضایی تخصصی و کارآمد را برای سربازان فراهم کنیم. با بررسی اقدامات و پیشرفت‌های مختلف این مجموعه می‌توان گفت قرارگاه مهارت‌افزایی کارکنان وظیفه سپاه خراسان رضوی، از جمله موفق‌ترین و پرکارترین قرارگاه‌ها در کشور است و این قرارگاه در هر دوره پذیرای جمعیتی ۲۵۰ سرباز است.»

سرهنگ راهنشین گفت: «کارکنان وظیفه با حضور در کلاس‌ها و کارگاه‌ها در یکی از

حوزه‌های مکانیک خودرو، برق ساختمان، ایمنی و بهداشت ساختمان، کارور فتوشاپ، عکاسی، متصدی کافی‌شاپ، تعمیرات موبایل، پیرایشگری، تأسیسات حرارتی و برودتی، جوشکاری اسکلت، حسابداری، فن بیان و سخنوری و آشپزی مهارت می‌آموزند.»

مدیر قرارگاه مهارت‌آموزی سپاه امام رضا(ع) افزود: «در مجموع، چهار هدف اصلی برای طرح مهارت پیش‌بینی شده است.»

خبر

اطفای حریق دامنه‌های زاگرس با ایلیوشین سپاه

فرمانده عملیات هوایی نیروی هوافضای سپاه گفت: «ایلیوشین این نیرو به منطقه خائیز در بهبهان اعزام و با انجام چندین سورتی پرواز در سه روز موفق به مهار و اطفای حریق شد.»

«سردار کیانی» فرمانده عملیات هوایی نیروی هوافضای سپاه با اشاره به آتش‌سوزی منطقه خائیز در بهبهان اظهار کرد: «در پی آتش‌سوزی منطقه خائیز در بهبهان و بنا به درخواست ستاد بحران وزارت کشور فرماندهی عملیات هوایی نیروی هوافضای سپاه یک فروند هواپیمای اطفای حریق ایلیوشین را به منطقه اعزام کرد و با انجام چندین سورتی پرواز طی سه روز موفق به مهار و اطفای حریق در منطقه شد.»

فرمانده عملیات هوایی نیروی هوافضای سپاه افزود: «شب گذشته در پی اعلام آتش‌سوزی در منطقه دهدشت استان

کهگیلویه و بویراحمد، از بامداد یک فروند بالگرد اطفای حریق به منطقه اعزام شد که هم اکنون در حال انجام عملیات اطفای حریق است.»

سردار کیانی فرمانده عملیات هوایی نیروی هوافضای سپاه پاسداران اعلام کرد: «اطفای حریق در این دو منطقه با کمک نیروهای محلی، هلال احمر و سازمان محیط زیست انجام گرفته است.»

اعلانات

افزایش تعهد برای تمامی بیمه‌شدگان

با توجه به درخواست‌های ادارات استانی و بررسی‌های صورت گرفته درباره افزایش تعهد عینک طبی برای بیمه‌شدگان و پوشک برای بیماران ویژه، معاونت سلامت، آموزش پزشکی و دفاع زیستی سپاه تعرفه کدهای مربوط به دو خدمت یاد شده را در سامانه جامع سازمان به‌روزرسانی کرده است که به قرار زیر است: اگر بیمه شده غیر جانباز با کد سازمانی ۸۰۰۹ باشد، می‌تواند هر چهار سال یک بار از تعرفه پنج میلیون ریالی کمک هزینه عینک(خدمات ویژه) استفاده کند؛ اما اگر بیمه شده کدسازمانی ۸۰۰۹ جانباز، عائله جانباز یا فرزند شهید باشد، می‌تواند هر چهار سال یک بار از تعرفه هشت میلیون ریالی استفاده کند.

همچنین بیمه شده جانباز، عائله جانباز یا فرزند شهید با کد سازمانی ۸۰۰۱۰، می‌تواند هر دو سال یک بار از تعرفه ۱۰ میلیون ریالی کمک هزینه عینک طبی دو کانونه و با کد

سازمانی ۸۰۰۸۶ هر دو سال یک بار از تعرفه چهار میلیون ریالی کمک هزینه شیشه عینک طبی(دور، نزدیک، آستیگمات)؛ و با کد سازمانی ۸۰۰۸۷ هر دو سال یک بار از تعرفه هشت میلیون ریالی کمک هزینه شیشه عینک طبی دو کانونه بهره ببرد.

گفتنی است، کمک هزینه پوشک بیماران ویژه با کد سازمانی ۹۶۰۴۹، روزانه دو عدد با تعرفه ۱۵۰ هزار ریال است.

روی خط

مردم غزه را فراموش نکنیم

۰۹۱۵۰۰۰۴۴۷۴ نبرد ما با اسرائیل، ادامه نبرد امام حسین(ع) است. امام موسی صدر(ره)؛ تربت حسین(ع) کعبه صاحبدلان است. شهید مطهری(ره) صلوات

۰۹۱۲۰۰۰۸۹۴۹ پایگاه ثبت وام ازدواج مدت‌هاست پیام خطا داده و امکان نام‌نویسی ندارد. جوانانی که ازدواج کرده و برای این وام و تأمین بخشی از هزینه‌های زندگی حساب باز کرده بودند، با مشکلات بسیاری در شروع زندگی مواجه خواهند شد. امید است با طرح موضوع در رسانه‌ها، متولیان بانک مرکزی تدبیری بیندیشند./همدانی

۰۹۱۴۰۰۰۸۹۶۱ سلام علیکم، ان‌شاءالله رئیس‌جمهور منتخب مردم، با اطاعت از ولی فقیه، راه امام و شهدا را با قدرت ادامه دهد./ رضا جهانگیری از تبریز.

۰۹۱۵۰۰۰۵۵۴۲ به ایرانی بودنم افتخار می‌کنم. ایرانی‌ها همیشه حماسه می‌آفرینند؛ همیشه آبرو می‌خرند؛ همیشه پای کار هستند؛ وقتی دشمن تمام تلاشش را می‌کند تا به نتیجه برسد یکهو می‌بیند ایرانی‌ها تمام نقشه‌شان را نقش بر آب کرده‌اند؛ چه در روزهای انتخابات و چه در ایام محرم. حاج قاسم خوب گفت که ما ملت امام حسینیم(ع)./ رضا حسینی از مشهد

۰۹۱۲۰۰۰۶۵۲۸ بیایید تا اربعین مردم غزه را فراموش نکنیم. فلسطینی‌ها خواهران، برادران و فرزندان ما هستند. امام حسین(ع) وقتی قیام می‌کرد، برای آزادی تمام مسلمانان از دست یزید شراب‌خوار و میمون‌باز قیام کرد. این درسی است که عاشورا به ما می‌دهد که آزادی مسلمان اولویت تفکر یک مسلمان است. بنابراین، این شب‌ها دعا برای اهالی غزه را فراموش نکنیم./علی مرادخانی از زنجان

۰۹۱۶۰۰۰۵۵۲۱ دست مریزاد می‌گویم به بچه‌های حزب‌الله لبنان؛ خدا قوت؛ دست و پنجه‌تان درد نکنه. اینکه پهپاد هدهد را بالای سر صهیونیست‌ها برده‌اید و آنها را خوار و ذلیل کرده‌اید، مردانگی به خرج داده‌اید. حزب‌الله هم الغالبون./ بوحمدان از دزفول

۰۹۱۸۰۰۰۹۳۲۴ کسانی که فکر می‌کنند از آمریکا برای مردم دنیا آبی گرم می‌شود، به وضعیت این روزهای اوکراین دقیق‌تر نگاه کنند. وقتی که یک رئیس‌جمهور دلقک، دلش را به حرف‌های مفت و بی‌ارزش رئیس‌جمهور آمریکا خوش می‌کند و با طناب پوسیده آنها ته چاه می‌رود، انتظاری هم نمی‌رود که مشکلش حل شود./ ادریس کامکار از کردستان

۰۹۳۶۰۰۰۶۵۳۲ از برنامه‌های تلویزیونی که در دهه اول محرم با موضوع امام حسین(ع) و عاشورا از تلویزیون پخش شد، بسیار ممنونم. مخصوصاً برنامه معلی که برای ما که معلولیت جسمی داریم و خیلی از اوقات از هیئت رفتن محرومیم، بسیار کمک حال بود. تأکید این برنامه برای برپایی هیئت در خانه‌ها خیلی اهمیت دارد./ علی‌اکبر فراهانی از اراک

۰۹۱۴۰۰۰۳۴۸۶ منافقین و ضدانقلاب با همراهی سلبریتی‌های خارج‌نشین، در انتخابات گذشته به دنبال کاهش حضور مردم بودند، اما با حضور گسترده قشرهای مختلف ایرانیان پای صندوق رای، عصبانی‌تر از گذشته ترجیح دادند باز هم کور شوند و علاقه امت به نظام را نبینند.

۳۰۰۰۹۹۰۰۳۳
سامانه پیامکی هفته‌نامه صبح صادق
۰۲۱۷۷۴۶۰۱۰۰
هفته‌نامه صبح صادق

صبح صادق

هفته‌نامه
سیاسی، فرهنگی و اجتماعی
صاحب امتیاز
معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مدیرمسئول: یدالله‌جوانی
سردبیر: علی حیدری

شورای‌سیاست‌گذاری:
سیامک‌باقری، سعدالله‌زارعی، عزیزغضنفری، فرهادمهدوی، مهدی‌سعیدی، فتح‌الله‌پریشان، علی‌قاسمی، حسین‌عبداللهی‌فر
دبیرتحریریه: سیدفخرالدین‌موسوی
مدیرفنی: محمدصالح‌نادری
نگارش‌وویرایش: محبوبه‌حاجی‌آقایی
صفحه‌آرا: علی‌اکبر هدایتی
عکاس: حامدگودرزی
ناظرچاپ: سعیدقاسمی

چاپ: مرکز چاپ سپاه: ۳۸۵۲۲۴۴۶(۰۲۱)
تلفن: ۱۱۰و۷۷۴۶۰۱۰۰ (۰۲۱)
basirat.ir
@ssweekly
نمابر: ۷۷۴۸۸۴۲۶
سامانه پیامک: ۳۰۰۰۹۹۰۰۳۳

شماره ۱۱۴۸ | دوشنبه ۲۵ تیر ۱۴۰۳

صبحانه

نعمت گذر زمان

زمان بهترین درمان دردهاست. زمان همیشه به نفع برگرداندن تعادل پیش می‌رود. اضطراب و دلواپسی جایش را به فراغت و آسایش می‌دهد. یک ضربه روحی، حالا هر قدر هم که عمیق و تکان‌دهنده باشد، همیشه با گذشت زمان تأثیرش را از دست می‌دهد. این نعمتی است که خداوند بلند مرتبه برای انسان‌ها در نظر داشته تا داغ و آلام آنها را از پا در نیاورد.

صادقانه

معرفت به خدا چیست؟

امام حسین(ع) فرمودند: «ای مردم، خداوند بندگان را نیافرید، مگر برای آنکه نسبت به او معرفت و شناخت پیدا کنند و هنگامی که او را شناختند، به عبادت او مشغول شوند و وقتی او را عبادت کردند، از عبادت غیر او بی‌نیاز شوند.» شخصی پرسید: «ای پسر رسول خدا، پدر و مادرم به فدایت، معرفت خدا چیست؟» حضرت فرمودند: «این است که اهل هر زمانی، امامی را که باید از او فرمان ببرند، بشناسند.»

علل‌الشرایع، باب ۹، حدیث ۱

تلخند

ادعای پیروزی بایدن رو به شکست است! / کارتونیست: الیور شوپ از استرالیا

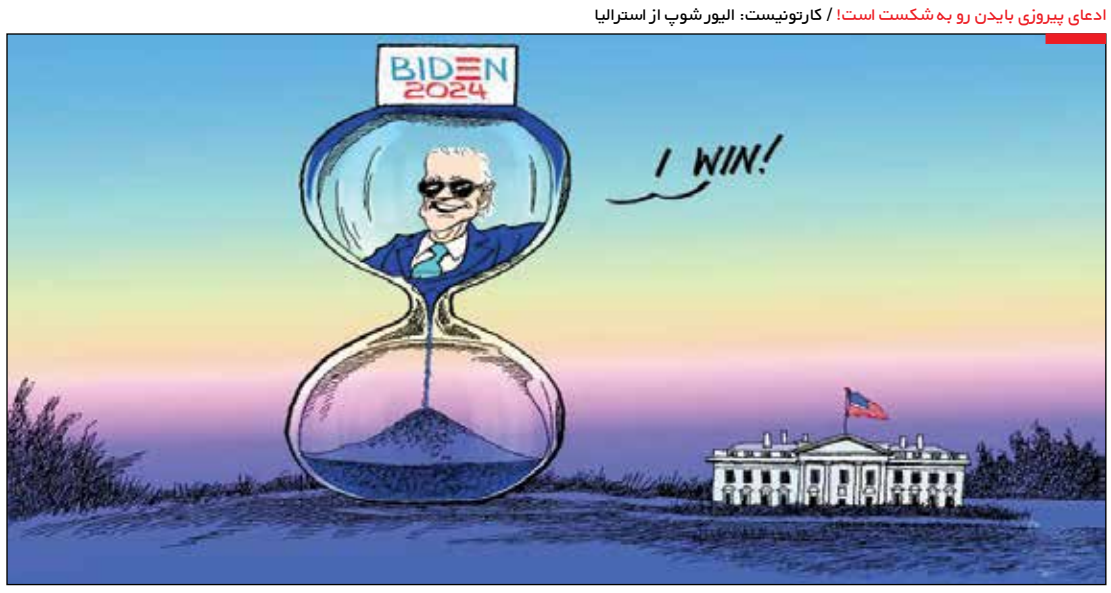

غیر رسمی

مردم را معطل نکنید!

یکی از جاهایی که ما خدمت رسیدیم، حسینیه حضرت امام خمینی(ره) است که طبق روال عادی مثل صندوق‌های ثابت رأی خودش را از مردم اخذ می‌کند. این کلیت کاری است که صندوق‌های سیار انجام می‌دهند. همه ارکان دقیقاً در صندوق سیار هم وجود دارند؛ منشی صندوق، رئیس صندوق، نماینده نظارت، نماینده فرماندار، عوامل محترم انتظامی این عزیزان هستند که بتوانند انتخابات را برگزار کنند.

از سال گذشته در پنج انتخابات خدمت حضرت آقا رسیدیم و افتخار این را داریم که توانستیم انتخابات الکترونیک را در اینجا برگزار کنیم و اولین نفری هم که رأی دادند، خود حضرت آقا بودند.

خاطره‌ای که دارم، این است که اولین انتخاباتی که برگزار کردیم و مربوط به مجلس دهم بود، تعرفه‌ای که دستگاه می‌خواست چاپ کند تا دستگاه بالا بیاید و استعلام‌هایش صورت بگیرد، کمی زمان‌بر شد. آقا تذکر دادند که همه مردم را اینقدر معطل می‌کنید؟ که گفتیم نه، الان چنین اتفاقی افتاده است. این توجه برای ما شیرین است، اما مسئولیتی هم برای ما ایجاد می‌کند که دقت کنیم مردم معطل نشوند که الحمدلله این اتفاق رقم خورده و مردم می‌توانند زیر دو، سه دقیقه رأی خود را ثبت کنند.

حامد شایان
رئیس ستاد انتخابات شهر تهران

روایت

تاریخ‌ساز

یادداشتی کوتاه به بهانه سالگرد عملیات مرصاد

۳۵ سال پیش در چنین روزهایی نبردهای سخت و نابرابری در جبهه‌های جنگ ایران و عراق در جریان بود. در ۲۷ تیرماه ۱۳۶۷ قطعنامه ۵۹۸ مورد پذیرش رسمی جمهوری اسلامی واقع شد و ایران یکپارچه و مصمم تحت رهبری امام خمینی(ره) به دنبال اجرای مفاد آن بود.

رهبر حزب بعث عراق، سازمان منافقین را که در آن ایام به طور کامل به خدمت دشمن در آمده بود، با تجهیزات یک آتش سنگین توپخانه‌ای، از مرز خسروی روانه مرزهای ایران کرد.

منافقین در روز سوم مرداد ۱۳۶۷ در حالی که عمده یگان‌های رزم سپاه در جبهه‌های جنوبی و میانی در حال مقابله با نیروهای بعثی صدام بودند، با پشتیبانی آتش هوایی و توپخانه‌ای ارتش بعث حمله به سمت کرمانشاه را اجرا کردند؛ اما فرماندهان و رزمندگان اسلام پس از درک شرایط و اشراف نسبی اطلاعات، عملیات مرصاد را علیه دشمن طرح‌ریزی کرده، در طول جاده کرمانشاه تا قصر شیرین به اجرا درآوردند و در پنجم مردادماه ۱۳۶۷ چنان ضربه سنگینی بر پیکر پوسیده سازمان منافقین وارد کردند که هنوز سنگینی آن شکست تلخ و خفت‌بار را حس می‌کنند.

عملیات با هدایت و فرماندهی سرلشکر شهید شوشتری، فرمانده قرارگاه نجف اشرف لحظه به لحظه منسجم‌تر شده و ضمن تسهیل در شرایط عملیات، منافقین را با سردرگمی و به هم ریختگی روبه‌رو کرد. نکته قابل توجه اینکه در این مقطع بیشتر یگان‌های اصلی سپاه در منطقه جنوب در حال مقابله با حملات مجدد صدام بوده و تنها بخش کمی از یگان‌ها که از عناصر پشتیبانی بودند، در محدوده و مسیر حمله منافقین حاضر شدند. سپاه پاسداران با سازماندهی همین رزمندگان و به کارگیری آنها در قالب چند یگان، واکنش سریع خود را به نمایش گذاشت.

مقابله با دشمن از طریق طرح تجزیه ستون نظامی مورد پذیرش فرماندهی عملیات قرار گرفت. در این طرح ضمن مقابله مستقیم و جبهه‌ای با دشمن، در گردنه حسن‌آباد و تنگه چهارزبر، شیرازه سازمانی دشمن به هم ریخت و تصمیم‌گیری میدانی فرماندهان یگان‌های رزمی سپاه در منطقه عملیات سبب شد که نیروهای عمل‌کننده دشمن از هر سو مورد هجوم واقع شده و شکستی سنگین، کمرشکن و مفتضحانه را متحمل شوند. ترکیب رزمندگان عملیاتی سپاه و بسیج با پشتیبانی‌های دقیق خلبانان نیروی هوایی و هوانیروز ارتش، انجام عملیات را با موفقیت قابل ملاحظه‌ای، هم در شدت، هم در سرعت و هم در دقت روبه‌رو کرد.

پس از ورود سازمان منافقین به خاک جمهوری اسلامی و ضرب و شتم و کشتار مردم عادی در مناطقی، مانند کرند و اسلام‌آباد غرب، خشم رزمندگان اسلام و مردم منطقه به اوج رسیده و رزمندگان اسلام در عین حال که با مردم در نهایت مهربانی برخورد می‌کردند؛ اما برخوردشان با دشمن چنان شدید بود که ترجمه و تفسیر آیه «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ...» را در ذهن تداعی می‌کرد.

موفقیت عملیات مرصاد و صحنه نبرد آن شاهد وحدت عملی و مقدس بین فرماندهان جنگ بود؛ به گونه‌ای که سپهبد شهید علی صیادشیرازی در کنار فرماندهان سپاه پاسداران به هماهنگی‌های لازم مبادرت و اقدامات مهم هوانیروز در این عملیات مرهون حضور مؤثر ایشان بود. همچنین نیروی هوایی ارتش با پشتیبانی از عملیات، در کنار رزمندگان قرار گرفت.

کتیبه

کجاست یوسف مجروحم

نشسته سایه‌ای از آفتاب بر رویش
به روی شانه طوفان رهاست گیسویش
ز دوردست، سواران دوباره می‌آیند
که بگذرند به اسبان خویش از رویش
کجاست یوسف مجروح پیرهن چاکم
که باد از دل صحرا می‌آورَد بویش
کسی بزرگ‌تر از امتحان ابراهیم
کسی چنان که به مذبح بُرید چاقویش
نشسته است کنارش کسی که می‌گرید
کسی که دست گرفته به روی پهلویش
هزار مرتبه پرسیده‌ام زخود او کیست
که این غریب، نهاده است سر به زانویش
کسی در آن طرف دشت‌ها نه معلوم است
کجای حادثه افتاده است بازویش
کسی که با لب خشک و ترک ترک شده‌اش
نشسته تیر به زیر کمان ابرویش
کسی است وارث این دردها که چون کوه است
عجب که کوه ز ماتم سپید شد مویش
عجب که کوه شده چون نسیم سرگردان
که عشق می‌کشد از هر طرف به هر سویش
طلوع می‌کند اکنون به روی نیزه سری
به روی شانه طوفان رهاست گیسویش

فاضل نظری

زائر من گریه می کند

دریا به دیده تر من گریه می کند
آتش زسوز حنجر من گریه می کند
سنگی که می زنند به فرقم زروی بام
بر زخم تازه سر من گریه می کند
از حلقه های سلسله خون می چکد چو اشک
زنجیر هم به پیکر من گریه می کند
ریزد سرشک دیده اکبر به روی نی
اینجا به من برادر من گریه می کند
وقتی زدند خنده اشکم زنان شام
دیدم سه ساله خواهر من گریه می کند
رأس حسین بر همه سر می زند ولی
چون می رسد برابر من گریه می کند
ای اهل شام پای نکوبیید بر زمین
کاینجا ستاده مادر من گریه می کند
تا روز حشر هر که به گل می کند نگاه
بر لاله های پرپر من گریه می کند
زنهای شام هلهله و خنده می کنند
جایی که جد اطهر من گریه می کند
بگذار ظالمانه بخندند شامیان
«میثم» که هست زائر من گریه می کند

غلامرضا سازگار

راه نرفته

ترک موقعیت آری یا خیر؟

عزیزه هاشمی
روانشناس بالینی

یکی از پرسش‌های رایج مراجعانی که مشکلات خانوادگی دارند، این است که وقتی بحث بین زوجین شدت یافت، چه کار کنیم؟

وجود اختلاف نظر و اختلاف سلیقه در هر خانواده و در هر رابطه‌ای کاملاً طبیعی است؛ اما نباید اجازه دهیم که وجود اختلافات، دلیلی برای ایجاد خشونت در محیط خانواده شود. زمانی که بحثی رخ داد، باید توجه داشته باشیم قبل از اینکه خشم و عصبانیت از کنترل خارج شود، از مهارت «ترک موقعیت» استفاده کنیم. برای اینکه ترک موقعیت موجب جلوگیری از تخریب رابطه یا حتی بهبود رابطه شود، رعایت چند نکته ضروری است. زمانی که علایمی چون بالا رفتن صدا، فحاشی کردن و تنش بالا در بحث وارد شد، به سرعت گفت‌وگو را قطع کنید. در فرآیند ترک موقعیت باید به مدت زمان آن دقت کرد. ترک موقعیت باید یک ساعت طول بکشد. طول کشیدن بیش از حد ترک موقعیت موجب ایجاد طرد شدگی می‌شود و اگر زوجین زمان کمتری برای آن صرف کنند، ممکن است هنوز به آرامش کامل نرسیده باشند و در هر دو صورت ترک موقعیت اثربخشی خود را از دست داده و حتی آسیب‌زا نیز می‌شود. توجه داشته باشید ترک موقعیت مقصدی جز خلوت کردن با خود، قدم زدن در خیابان یا پارک یا مراجعه به محلی است که بتواند آرامش را به شما برگرداند. در هنگام ترک محل به هیچ وجه به ملاقات دوست یا خانواده خود نروید. این کار همسر شما را دچار بدبینی و دل‌شکستگی می‌کند. حتی در آن لحظات با کسی جز مشاور تماس برقرار نکنید و سعی کنید در خلوت خود به آرامش برگردید. مورد دیگری که باید در فرآیند ترک موقعیت به آن دقت شود، آن است که در طول زمانی که موقعیت را ترک می‌کنید، از مرور آنچه گفتید یا می‌خواهید بگویید، پرهیز کنید؛ چرا که شما برای رسیدن به آرامش خود موقعیت را ترک می‌کنید، ولی با این کار ذهن شما آشفته شده و به آرامش لازم برای برگشت به موقعیت نمی‌رسد.

سلامت

کافئین چقدر؟

محبوبه‌سادات رضوی
کارشناس تغذیه

کافئین یک محرک طبیعی است که بیشتر در گیاهانی مانند چای، قهوه و کاکائو یافت می‌شود. کافئین با تحریک مغز و سیستم عصبی مرکزی، به شما کمک می‌کند هوشیار باشید و از بروز خستگی جلوگیری می‌کند.

پس از مصرف، کافئین به سرعت از روده جذب و وارد جریان خون می‌شود. از آنجا به کبد رفته و به ترکیباتی تقسیم می‌شود که می‌توانند بر عملکرد اندام‌های گوناگون تأثیر بگذارند. این برنامه، در واقع تأثیر اصلی کافئین بر عملکرد مغز است. این عمل با مسدود کردن اثرات آدنوزین، که یک انتقال‌دهنده عصبی است و مغز را به اصطلاح شل می‌کند و سبب می‌شود شما احساس خستگی کنید، کار می‌کند. به طور معمول، سطح آدنوزین در طول روز زیاد شده و سبب می‌شود که شما به طور فزاینده‌ای خسته شوید و احساس خواب‌آلودگی کنید.

کافئین به شما کمک می‌کند با اتصال به گیرنده‌های آدنوزین در مغز و بدون فعال کردن آنها، احساس خواب‌آلودگی نکنید. به این ترتیب، ترشح آدنوزین را مسدود کرده و به کاهش خستگی منجر می‌شود. همچنین کافئین ممکن است سطح آدرنالین خون را افزایش داده و فعالیت انتقال‌دهنده‌های عصبی دوپامین و نوراپی نفرین را در مغز افزایش دهد.

این ترکیب بیشتر مغز را تحریک کرده و حالت برانگیختگی، هوشیاری و تمرکز را تقویت می‌کند. افزون بر این، کافئین تمایل دارد که تأثیرات خود را سریع به سرانجام برساند. برای نمونه، مقدار کافئین موجود در یک فنجان قهوه می‌تواند حداقل ۲۰ دقیقه طول بکشد تا به جریان خون برسد و حدود ۱ ساعت برای رسیدن به اثربخشی کامل زمان نیاز دارد. اما باید بدانید مداومت در استفاده از کافئین و قهوه هم تأیید نمی‌شود و برای استفاده از آن باید شرایط جسمی را در نظر بگیرید و استراحت کافی نیز داشته باشید.

حسن ختام

تشنه دیدار

یا صاحب الزمان(عج) بیا! به خاطر محرم‌هایی که می‌آیند و آتش عشق‌مان را از زیر خاکستر دنیا کنار می‌زنند. به خاطر دردهایی که تا مغز استخوان مسلمان پیش رفته است! به خاطر چشم‌هایی که در اوج تنهایی و غربت بارانی شده است! به خاطر یعقوب‌هایی بیایید که یوسف‌شان شمایید.

مولا جان! درد دوری و تنهایی سایه‌ای است که با خورشید وجود شما کنار می‌رود؛ پس دستی بلند کنید و ابرهای فاصله را کنار بزنید؛ آقا جان! غصه دوری در گوشه گوشه قلب‌مان لانه کرده است! کجایید؟ «عَزِيزٌ عَلَيَّ أَن أَرَى الخَلقَ و لا تُرى؟» مگر نگفته‌اند که یاور محرومانید پس این چشم‌ها تا کی، از دیدار شما محروم‌باشند؟

ای مهربان‌ترین! تشنه دیدار را چشمه انتظار سیراب نمی‌کند! ما شما را می‌خوانیم همچون یعقوب، یوسف را! نمی‌خواهی، دل گمشده‌ام را برگردانی؟! «يا مُقَيِّضَ الرَّكْبِ لِيُوسُفَ فِي الْبَلَدِ الْقَفْرِ وَ مُخْرِجَهُ مِنَ الْجُبِّ وَجاعِلَهُ بَعْدَ الْعُبُودِيَّهِ مَلِكاً يا رادَّهُ عَلى يَعْقُوبَ بَعْدَ اَنِ ابْيَضَّتْ عَيْناهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ»؛ ای آماده‌کننده کاروان برای نجات یوسف در سرزمین بی‌آب و گیاه، و خارج‌کننده‌اش از چاه و قراردهنده‌اش بر تخت پادشاهی پس از دوره بندگی. ای برگرداننده یوسف به نزد یعقوب، پس از آنکه دو چشمش از اندوه نابینا شد، و دلش آکنده از غم بود.